

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

КОЛЕКЦІЇ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

оглядове видання

**КИЇВ
ФОП ЯМЧИНСЬКИЙ О.В.
2025**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

КОЛЕКЦІЇ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

оглядове видання

**КИЇВ
ФОП ЯМЧИНСЬКИЙ О.В.
2025**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 12 від 11.09.2025 р.)*

- Упорядники:** **Терентьєва Н. О.**, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Коваленко В. В., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
Романов Л. А., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
Ростока М. Л., кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Науковий редактор** **Гуралюк А. Г.**, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Літературний редактор** **Василенко Н. М.**, провідний редактор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
- Рецензенти:** **Приймак С. Г.**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри біологічних основ фізичного виховання та спорту Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.
Скорик Т. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

К 60 **Колекції цифрових освітніх ресурсів : оглядове видання** / [упоряд.: Терентьєва Н. О., Коваленко В. В., Романов Л. А., Ростока М. Л. ; наук. ред. Гуралюк А. Г.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Електрон. вид. – Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2025. – 200 с.
ISBN 978-617-8571-89-4

Оглядове видання «Колекції цифрових освітніх ресурсів» присвячено аналізу сучасного стану, змісту та перспектив розвитку цифрових колекцій в освітньому й науковому середовищі. У виданні представлено узагальнений огляд національних і міжнародних цифрових ресурсів, включно з колекціями Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, цифровими колекціями освітньої сфери України, зарубіжними зібраннями та цифровими проєктами, спрямованими на збереження культурної й освітньої пам'яті.

Видання адресовано науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, освітянам, здобувачам освіти, усім, хто цікавиться цифровими інструментами для організації навчального процесу.

УДК 004:37]:355.48(477:470)»2022/...»(048.83)

ISBN 978-617-8571-89-4

DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/746505>

© ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2025

**NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE
V. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL LIBRARY
OF UKRAINE**

COLLECTIONS OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES

Review Publication

**Kyiv
Individual Entrepreneur Yamchynskyi O.V.
2025**

*Recommended for Publication by the Academic Council
of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine
(Protocol No. 12 of 11 September 2025)*

Compilers: **Terentieva N. O.**, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Leading Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

Kovalenko V. V., Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

Romanov L. A., Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

Rostoka M. L., Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

Scientific Editor: **Huraliuk A. H.**, Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Head of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

Literary Editor: **Vasylenko N. M.**, Senior Editor, V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine

Reviewers: **Pryimak S. H.**, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Biological Foundations of Physical Education and Sports of the T.H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”

Skoryk T. V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Artistic Disciplines of the T.H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”

Collections of digital educational resources : Review Publication / NAES of Ukraine, V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine ; [edited by: Terentieva N. O., Kovalenko V. V., Romanov L. A., Rostoka M. L. ; scientific editor: Huraliuk A. H.]. – Electronic ed. – Kyiv : Individual Entrepreneur Yamchynskyi O. V., 2025. – 200 p.

ISBN 978-617-8571-89-4

The review publication ‘Collections of Digital Educational Resources’ is devoted to analysing the current state, content and prospects for the development of digital collections in the educational and scientific environment. The publication provides a comprehensive overview of national and international digital resources, including the collections of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, digital collections in the educational sphere in Ukraine, foreign collections, and digital projects aimed at preserving cultural and educational memory.

The publication is intended for scientific, scientific-pedagogical and pedagogical workers, educators, students, and anyone interested in digital tools for organising the educational process.

UDC 004:37]:355.48(477:470)‘2022/...’(048.83)

ISBN 978-617-8571-89-4

DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/746505>

© V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ЦИФРОВІ КОЛЕКЦІЇ УКРАЇНИ	11
1.1. Цифрові колекції Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (<i>Романов Л.А.</i>)	11
1.2. Цифрові колекції університетів України (<i>Коваленко В.В.</i>)	32
1.3. Цифрові колекції українських бібліотек (<i>Романов Л.А.</i>)	48
1.4. Цифрові онлайн-колекції для неформальної освіти (<i>Ростока М.Л.</i>)	60
РОЗДІЛ 2. ЦИФРОВІ КОЛЕКЦІЇ ЄВРОПИ ТА США	72
2.1. Євроатлантичні цифрові проєкти з оцифрування бібліотечних, архівних, музейних і освітніх колекцій (<i>Ростока М.Л.</i>)	72
2.2. Цифрові колекції освітніх ресурсів: досвід Сполучених Штатів Америки (<i>Ростока М.Л.</i>)	81
2.3. Євразійські цифрові колекції (<i>Терентьєва Н.О.</i>)	103
2.4. Колекції освітніх інструментів (<i>Коваленко В.В.</i>)	123
РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ (<i>Терентьєва Н.О.</i>)	138
3.1. Україна	138
3.2. Велика Британія	142
3.3. Польща	145
3.4. Нідерланди	148
3.5. Італія	151
3.6. Іспанія	154
3.7. США	157
3.8. Бразилія	160
3.9. Південна Африка	163
3.10. Єгипет	166
3.11. Мексика	169
3.12. Аргентина	172
3.13. Південна Корея	175
3.14. Індія	178
3.15. Індонезія	181
3.16. Пакистан	184
3.17. Філіппіни	187
3.18. Японія	190
3.19. Австралія	194
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	198

ВСТУП

Упродовж минулих десятиліть бурхливий розвиток інформаційних технологій, насамперед таких засобів автоматизації, як інформаційні мережі, тобто створення зручного інструментарію для зберігання, накопичення, оброблення, передавання великих обсягів інформації, зумовив переосмислення діяльності багатьох соціальних інституцій. Особливо це стосується інформаційних центрів, якими є бібліотеки, архіви, галереї, музеї тощо. Таке переосмислення потребує впровадження нових конструктивних підходів до діяльності цих інституцій, що є системоутворюючим чинником інформатизації суспільних відносин. Якісний стрибок до масового використання інформаційних технологій дістав назву цифровізації, або цифрової трансформації різноманітних сфер суспільної діяльності. Саме цифровізація різних сфер людського буття, збільшення кількості інформації, що продукується людством, необхідність якісного її оцінювання, потреба в її доступності спричинила появу особливих інститутів, які здатні забезпечити орієнтири в інформаційному просторі, сформуванню особливу культуру суспільства знань – електронних бібліотек (ЕБ).

Електронна бібліотека в загальному розумінні являє собою певний інструментарій, призначений для роботи із наборами документів, в електронній формі – цифровими колекціями, що становлять контент (змістове наповнення) електронної бібліотеки.

Аналіз практики формування колекцій в електронній бібліотеці дає підстави для вживання терміна «цифрова колекція», під якою розуміємо систематизовану сукупність електронних документів та інших цифрових об'єктів, об'єднаних загальною ознакою, із забезпеченням до них доступу й можливості використання разом із метаданими, що описують цифрову колекцію. Цифрові об'єкти об'єднують у колекції за змістовим наповненням, типами документів (текстові, рукописні, картографічні, нотні та ін.), хронологією, призначенням, видами джерел тощо [1].

Як зазначає С. Губський, цифрові колекції – це «сукупність документів різних форматів, об'єднаних за визначеними критеріями, до яких застосовуються єдині механізми збереження, індексації, пошуку та представлення»[2]. Вони можуть містити текстові, аудіо- та відеоматеріали, бути поділеними на підколекції та логічно об'єднаними.

До основних цілей створення цифрових колекцій належать:

- тематичне об'єднання ресурсів для цілеспрямованого поширення (наприклад, галереї, електронні видання);
- збереження науково та історично цінних документів із бібліотечних і архівних фондів;
- створення цифрових копій унікальних культурних об'єктів;
- валідація інформації (перевірка достовірності, автентичності);
- забезпечення зручного інтерфейсу доступу до ресурсів;
- розширення спектра інформаційних послуг через сервісні функції;
- організація поширення інформації в інтернеті;
- упорядкування даних шляхом класифікації за темами і типами.

Питання створення цифрових колекцій, упровадження сучасних інформаційних технологій для формування інтернет-ресурсів історико-культурної спадщини, а також можливості електронної репрезентації історичних джерел та організації інтелектуального доступу до них активно досліджуються в українській науковій спільноті. Цій тематиці присвячено праці таких науковців, як Т. Боряк, О. Гаранін, А. Кисельова, Ю. Ковтанюк, І. Лобузін, Л. Приходько, Т. Сидорчук та ін. Зокрема, у монографії О. В. Воскобойнікової-Гузевої [3] наголошено, що процес оцифрування та створення відкритих цифрових колекцій із початку 2000-х років виокремився як один із пріоритетних напрямів розвитку бібліотечної сфери. Вагомим є також внесок Ю. Трач, яка здійснила аналіз наявних в Україні проєктів, які передбачають віртуалізацію об'єктів історико-культурної спадщини із застосуванням 3D-технологій, засобів доповненої реальності та VR-реконструкції. Дослідниця зазначає, що, попри динамічний розвиток ІТ-сфери та наявність інноваційних ідей, в Україні лише починається конструктивний діалог

між культурною та технологічною сферами. Погодимося із думкою дослідниці, що основними проблемами процесу цифровізації об'єктів історико-культурної спадщини є відсутність науково обґрунтованих підходів до розроблення стандартів і регламентів, які б забезпечували доступність, ефективне використання, інтероперабельність, довготривале збереження та актуалізацію цифрових ресурсів як на національному, так і на міжнародному рівнях, а також недостатнє фінансування таких проєктів.

Упровадження цифрових технологій є глобальною тенденцією, що суттєво трансформувала форми подання та якість інформаційного забезпечення для кінцевих користувачів. Протягом останніх десятиліть істотно розширився спектр об'єктів і послуг, доступ до яких може здійснюватися дистанційно. Зокрема, це сприяло появі феномену віртуального туризму, який забезпечує можливість віддаленого ознайомлення з об'єктами культурної спадщини, перегляду високоякісних цифрових копій мистецьких артефактів, а також віртуального доступу до об'єктів, що фізично недоступні для широкого загалу.

Аналіз цифрових колекцій у складі електронних бібліотек засвідчує високий рівень технічної реалізації процесу збереження електронних копій реальних об'єктів. Утім, питання ефективної ідентифікації та пошуку таких об'єктів залишаються недостатньо розв'язаними, що зумовлює необхідність розроблення або удосконалення системи метаданих. Йдеться про структуровані дані, які описують зміст, форму та контекст електронного документа. Саме на основі метаданих здійснюються пошук, ідентифікація та виявлення інформаційних об'єктів, а також встановлення між ними змістових зв'язків. Основними елементами таких метаданих є заголовок, анотація, ключові слова, авторство, тематичні примітки, точки доступу тощо.

Окремої уваги потребують питання популяризації цифрових колекцій, а також рівень готовності користувачів до їх ефективного застосування, що безпосередньо пов'язано з наявністю відповідної технічної інфраструктури. Так, застаріле технічне забезпечення або його відсутність можуть унеможливити використання, наприклад, віртуальних лабораторій на уроках фізики. Аналогічно

низький рівень цифрової компетентності викладача є чинником, що обмежує впровадження таких інструментів у освітній процес.

Попри зазначені виклики, віртуальні колекції набувають дедалі ширшого застосування в освітній сфері та інших галузях соціокультурної діяльності. Це пояснюється, з одного боку, зручністю доступу до структурованої інформації, а з іншого – можливістю її безпечного зберігання, оброблення та використання.

Андрій ГУРАЛЮК

РОЗДІЛ 1. ЦИФРОВІ КОЛЕКЦІЇ УКРАЇНИ

Романов Л.А.

1.1. Цифрові колекції ДНПБ (аналітичний огляд)

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) є провідним науково-інформаційним центром у галузі освіти і педагогіки. Основна мета діяльності бібліотеки – забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників, освітян і здобувачів освіти України сучасними, достовірними, верифікованими інформаційними ресурсами. З огляду на розвиток цифрових технологій та реформування української освіти колекції бібліотеки відіграють стратегічну роль у формуванні сучасного інформаційно-освітнього простору.

Працівники ДНПБ сформували унікальний галузевий інформаційний ресурс, який нараховує понад 700 тис. одиниць зберігання, охоплюючи широкий спектр педагогічної, психологічної, історико-освітньої та методичної літератури. Особливу цінність становлять видання кінця XIX – початку XX ст., а також книжки та журнали з історії української освіти, діяльності видатних педагогів [4].

Упродовж останніх років ДНПБ активно долучалась до процесів цифровізації в Україні, перетворюючи всі свої інформаційні ресурси в електронні формати даних. Ці процеси значно розширилися і поглибилися в умовах всесвітньої пандемії, карантинних обмежень у пересуванні й спілкуванні читачів, переході установ і закладів освіти на дистанційний режим роботи. Відтак, у таких умовах з дотриманням загальної тенденції постає нагальна потреба у структуризації та оприлюдненні накопиченої інформації як такої, що відповідає потребам користувачів у забезпеченні швидкого й зручного доступу до віддаленої інформації науково-педагогічного характеру.

Цифрові колекції ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського мають не лише інформаційну, а й культурно-освітню, науково-дослідну та інноваційну функції, які:

- формують наукову базу для досліджень у галузі педагогіки;
- забезпечують практичний супровід освітніх реформ;
- сприяють популяризації української педагогічної думки в міжнародному середовищі;
- є важливим елементом академічної доброчесності (через відкритий доступ і посилання на джерела).

Електронна бібліотека

Як вважають науковці, призначення будь-якої електронної бібліотеки або колекції – задовольнити певний сегмент інформаційних потреб найвідповіднішими для їх специфіки методами на основі організованого масиву електронних документів, сформованого за відповідними критеріями, а щодо галузевої – створити модель предметної галузі. З огляду на це метою створення Науково-педагогічної електронної бібліотеки (НПЕБ) є відображення структури сучасного знання з питань освіти, педагогіки, психології та суміжних галузей, а також бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства й інформаційної діяльності для інформаційного забезпечення фахових потреб користувачів шляхом їх ознайомлення з повними текстами актуальної сучасної наукової продукції українських і закордонних авторів, надання вільного доступу до праць класиків педагогічної, психологічної наук, праць співробітників ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Важливим складником НПЕБ є фонд електронних документів (ФЕД). Фонд формується як система, структурною одиницею якої є колекція як поширена форма організації інформаційних ресурсів у таких системах.

Електронна колекція є систематизованою сукупністю інформаційних ресурсів в електронній бібліотеці, що об'єднані за певним формальним критерієм належності, наприклад спільністю змісту, джерел, призначення, кола користувачів, способу доступу. Колекції організовано за тематичними, видовими або цільовими ознаками. Тематична або видова структура кожної колекції визначається її змістом, а кількісні характеристики – доцільністю повного

розкриття тематики, хронологічними межами формованого масиву, наявністю контенту [5].

НПЕБ забезпечує надання відкритого доступу до таких колекцій як:

- **Сухомлиністика** (оцифровані видання В. О. Сухомлинського та література про нього);
- **книжкові пам'ятки**, зокрема книжки й періодичні видання до 1917 р., що охоплює документи педагогічного профілю з історії народної освіти й педагогічної думки, організації народної освіти й реформи школи, організації та методів педагогічних досліджень, питань педагогічної психології. Містить унікальні праці класиків педагогіки (Я. А. Коменського, К. Д. Ушинського, С. Ф. Русової та ін.), а також перші українські підручники й методики навчання. Значна частина колекції використовується у дослідженнях з історії педагогічної думки тощо;
- **дисертації й автореферати дисертацій**;
- **наукова продукція співробітників установ НАПН України**;
- **продукція ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського** (інструктивно-нормативні й методичні матеріали, покажчики, наукові праці);
- **продукція провідних книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України** (покажчики, наукові праці, окремі статті) [6].

Вебпортал

На вебпорталі ДНПБ формуються електронні колекції, які є важливим складником сучасного інформаційного середовища освітньої галузі. Ці колекції створюються з метою забезпечення широкого доступу до науково-педагогічних, навчально-методичних та освітніх ресурсів, що зберігаються у фондах бібліотеки [7].

До складу електронних колекцій входять:

- оцифровані документи з фондів ДНПБ, зокрема рідкісні та цінні видання;
- інформаційні ресурси про педагогів України та світу;

- інформаційні ресурси про бібліотекознавців, бібліографознавців, книгознавців та документознавців України та світу;
- бібліографічні колекції, що містять відомості про публікації науковців у галузі освіти;
- матеріали наукових конференцій, семінарів та інших професійних заходів.

Ці ресурси структуровано за тематичними розділами, що значно полегшує доступ до потрібної інформації. Електронні колекції регулярно оновлюються та поповнюються, що забезпечує їхню актуальність і практичну цінність для науковців, освітян, студентів, а також усіх, хто цікавиться історією й сучасним станом освіти в Україні.

Крім того, ДНПБ активно впроваджує сучасні інформаційні технології для вдосконалення системи електронного доступу, зокрема платформи для дистанційної роботи з фондами, електронні виставки, інтеграцію з іншими освітніми ресурсами тощо.

Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу»

У 2008 р., у межах науково-дослідної роботи «Теоретичні засади формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського», ініційовано створення електронного інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу». Основна мета цього ресурсу полягає у популяризації надбань вітчизняної та зарубіжної педагогічної і психологічної думки шляхом акумулювання, систематизації й поширення інформації про видатних педагогів минулого й сучасності, висвітлення їхньої біографії, професійної діяльності, творчої спадщини, а також втілення їхніх ідей у практику освіти.

Ресурс представлено на офіційному вебпорталі ДНПБ імені В. О. Сухомлинського. Його розроблення здійснювалося упродовж 2008–2014 рр. під керівництвом П. І. Рогової, а з 2015 р. – під науковим керівництвом Л. Д. Березівської. Створена цифрова база системно презентує для освітянської та

наукової спільноти узагальнену інформацію про педагогів у формі біографічних нарисів, бібліографічних покажчиків, повнотекстових джерел, фото- та відеоматеріалів, свідчень про вшанування пам'яті визначних осіб (меморіальні дошки, пам'ятники, наукові читання, заклади, що носять ім'я педагога тощо).

У контексті реалізації наукового дослідження «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (2023–2025 рр.) триває активне наповнення електронної колекції «Педагоги України та світу». Цей ресурс у цифровому форматі об'єднує біографічні, бібліографічні та документальні відомості про визначних українських і закордонних педагогів, освітян, громадських діячів, надаючи відкритий доступ до педагогічного знання широкому колу користувачів.

Колекція спрямована на репрезентацію провідних ідей і здобутків освітньої і психологічної науки, висвітлення життєвого та професійного шляху педагогічних діячів, а також ознайомлення з педагогічними концепціями, що мали істотний вплив на розвиток національної та світової освіти. На сьогодні ресурс охоплює понад 90 персоналій, що охоплюють різні історичні етапи формування освітньої системи.

Матеріали для кожної персоналії мають уніфіковану структуру, яка містить: біографічну довідку, бібліографію власних праць і джерел про педагога, вибрані повнотекстові твори, фотоматеріали, відомості про вшанування пам'яті тощо. Через призму біографічних описів відомих педагогів ресурс дає змогу простежити еволюцію педагогічної думки як на макроісторичному, так і на мікроісторичному рівні.

Зокрема, у межах історико-бібліографічного аналізу подано детальну характеристику наповнення рубрик персоналій зарубіжних реформаторів освіти кінця XIX – початку XX ст. До таких належать Георг Кершенштейнер, Марія Монтесорі, Вільгельм Лай, Селестен Френе, Джон Дьюї, Людвіг Гурліт, Жан Овід Декролі, Роберт Зейдель. Звернення до постатей цих педагогів у сучасному академічному дискурсі свідчить про актуальність їхніх ідей, необхідність переосмислення їхнього вчення в умовах трансформації освітнього середовища.

Електронна колекція «Педагоги України та світу» постійно доповнюється новими відомостями й актуалізується згідно з сучасними інформаційними потребами та освітніми викликами. Її унікальність полягає в поєднанні науково-документаційної та освітньо-культурної функцій. Колекція виступає складником національного цифрового гуманітарного простору, не маючи аналогів за змістом і концепцією в українській бібліотечній сфері.

Ресурс має прикладне значення для організації навчального процесу: він забезпечує джерельну базу для написання наукових досліджень (дисертацій, курсових, бакалаврських та магістерських робіт), наповнення змісту підручників, розроблення навчальних курсів і програм з історії педагогіки. Також колекція сприяє проведенню науково-практичних заходів, присвячених творчості визначних педагогів, ознайомлює користувачів з фондами ДНПБ імені В. О. Сухомлинського, зокрема з рідкісними педагогічними джерелами.

Таким чином, ресурс «Педагоги України та світу» виступає важливим інструментом збереження педагогічної спадщини, підтримки історико-педагогічних досліджень та підвищення педагогічної культури суспільства. Його інтеграція в цифрове середовище сприяє поширенню знання про видатних освітян, популяризації гуманістичних ідей у сфері освіти та формуванню умов для розвитку нової парадигми педагогічної науки в Україні [8-12].

Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу

Створення електронної колекції «Інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу» розпочато фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у 2009 р. за ініціативи її першого директора кандидата історичних наук, заслуженого працівника культури України П. І. Рогової в межах НДР «Теоретичні засади формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського» (2006–2010 рр.).

Ресурс формується з метою поширення досягнень бібліотечної науки і практики, популяризації праць видатних бібліотекознавців, бібліографознавців, книгознавців та документознавців, висвітлення їх життя, діяльності, творчої спадщини та втілення їхніх ідей в практику. Хронологічно матеріали охоплюють період з XII – поч. XXI ст. Проєкт спрямований на удосконалення самоосвіти бібліотекарів, поглиблення їхніх знань з питань розвитку вітчизняного і зарубіжного бібліотекознавства, підвищення їхнього професійного рівня.

Інформаційно-бібліографічний ресурс складається з довідкових, біографічних, бібліографічних та інших документів, сприяє глибокому розкриттю діяльності тієї чи іншої особистості, її внеску у розвиток бібліотечної й книжкової справ.

Структурно ресурс складається з таких розділів, як: біографія діяча, бібліографія його праць і матеріалів про нього, окремі повнотекстові твори (праці особи та публікації про неї, що відзначаються особливою вагомістю), фотогалерея, матеріали, що розкривають діяльність установи, яка носить ім'я особистості, нагороди, премії, пам'ятники, наукові читання, пов'язані з ім'ям видатної особи тощо, а також посилання на інтернет-ресурси, зокрема вебсайти, які висвітлюють діяльність діяча [13].

Тематичні цифрові колекції

Особливу увагу приділено формуванню добірок на актуальні теми:

- «Нова українська школа»;
- STEM-освіта;
- інклюзивна освіта;
- медіаграмотність;
- цифрова трансформація педагогіки;
- інформаційні матеріали для наукових (науково-педагогічних) працівників;
- підвищення кваліфікації бібліотечних працівників.

«Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки»

Серед рекомендаційних бібліографічних посібників, які пропонує ДНПБ, важливе місце займає Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки (далі – Календар). Започаткований у 2002 р. Календар є щорічним виданням, що містить хронологічний перелік визначних дат з історії як світової, так і вітчизняної освіти, педагогіки, психології, філософії та інших суміжних галузей знань і може бути використаний педагогічними й науково-педагогічними працівниками, здобувачами освіти, бібліотекарями освітянських книгозбірень у плануванні роботи і як джерело компетентної інформації про ту чи іншу подію або постать. Видання ґрунтується на наукових засадах із залученням широкої джерельної бази, зокрема інформаційних, довідкових, енциклопедичних матеріалів, та висвітленням нових фактів і подій, які свого часу були заборонені для опублікування. Календар упорядковано з урахуванням змін, що здійснюються в реформуванні й модернізації освіти України. (<https://dnpb.gov.ua/ua/kalendar-znamennykh-i-pamyatnykh-dat/>)

Бібліографічні ресурси

Бібліографічні ресурси ДНПБ є важливим цифровим ресурсом, який забезпечує систематизований доступ до наукової та педагогічної інформації, необхідної для дослідницької, освітньої й практичної діяльності. Вони формуються на основі ретельно опрацьованих джерел, охоплюють широкий тематичний спектр, пов'язаний із розвитком освіти, педагогіки, психології, історії педагогічної думки та суміжних наук. (<https://dnpb.gov.ua/ua/bibliohrafichni-resursy/>). Бібліографічні ресурси ДНПБ відображають науковий доробок української та світової педагогічної науки та сприяють формуванню цифрової культури пошуку, оцінювання та використання джерел інформації у професійній діяльності.

До складу бібліографічних ресурсів входять:

- електронні каталоги та картотеки, що надають інформацію про фонд бібліотеки;

- галузеві бібліографічні покажчики;
- бази даних наукових публікацій педагогів-науковців і дослідників освіти;
- бібліографічні та аналітичні списки літератури з актуальних питань педагогіки, психології та освіти.

Ці ресурси представлені в електронному форматі на вебпорталі бібліотеки, що дає змогу користувачам здійснювати тематичний, авторський, предметний або хронологічний пошук. Оновлення й розширення бібліографічних ресурсів здійснюється систематично, відповідно до актуальних запитів наукової спільноти та освітянської галузі.

Ресурс складається з двох частин:

- Бібліографічна продукція ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (<https://dnpb.gov.ua/ua/bibliohrafichni-resursy/bibliohrafichna-produktsiya/>): науково-допоміжна бібліографічна продукція; рекомендаційні видання; бібліографічні покажчики з актуальних питань педагогіки і психології; персональна бібліографічна продукція (біобібліографічні покажчики, серії «Видатні педагоги світу»; «Академіки НАПН України», «Ювіляри НАПН України» та «Майстри бібліотечної справи України».
- Бібліографічна продукція мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України (<https://dnpb.gov.ua/ua/bibliohrafichni-resursy/bibliohrafichna-produktsiya-merezhi/>), яка містить покажчики з 2006 по 2023 рр.

Віртуальний читальний зал Фонду В. О. Сухомлинського

З 2017 р. у бібліотеці діє оновлений читальний зал Фонду В.О.Сухомлинського, який є структурною частиною сектору сухомлиністики відділу історії освіти ДНПБ. Його документний фонд налічує понад 5 тис. примірників документів, зокрема: праці В.О.Сухомлинського українською та понад 50 мовами світу; присвячені педагогу видання й матеріали з використання педагогічної спадщини вченого; публікації (статті В. О. Сухомлинського та про нього) із періодичних видань, їхні копії (1976 – 1977), а також документальні фільми про педагога.

Метою діяльності віртуального читального залу є його долучення до мережевого контенту не лише в українському, а й в глобальному освітньому просторі задля акумуляції електронних інформаційних ресурсів у єдину систему/базу знань з питань сухомлиністики, вдосконалення й розширення науково-інформаційного обслуговування користувачів, надання їм віддаленого доступу до документів читального залу Фонду В. О. Сухомлинського. (<https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-fondu-v-o-sukhomlynskoho/>).

Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України [14-15]

Структуру читального залу розроблено відповідно до ланок системи освіти в Україні – від дошкільної до післядипломної освіти. У кожному розділі подано матеріали, які будуть корисні для педагогів у їхній роботі, зокрема: нормативно-правова база, навчально-методичні та довідкові матеріали, періодичні видання, корисні посилання тощо. Віртуальний читальний зал освітянина сприяє оперативному пошуку інформації, необхідної для освітнього процесу. Він містить понад 700 покликань, що постійно доповнюються. З початком повномасштабного вторгнення РФ у віртуальному читальному залі освітянина створено нову рубрику «Освіта в умовах війни». У цій рубриці зібрано матеріали, які призначені допомагати науковим, науково-педагогічним, педагогічним працівникам, здобувачам в інформаційній протидії агресору в умовах війни. Серед них вибірка посилань на нормативно-правові акти, які опубліковано під час війни, матеріали з психологічної та медичної допомоги, інформація щодо максимального убезпечення себе і дітей в сучасних умовах (від моделей поведінки, до мінної безпеки), поради щодо інформаційної протидії агресору тощо. (<https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyina/>).

Віртуальна кімната-музей рідкісної книги

Ще одним із прикладів використання цифрових колекцій став інформаційний ресурс «Віртуальна кімната-музей рідкісної книги» на порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (<https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualna-kimnata-muzey-ridkisnoyi-knyhy/>). Ресурс створено в червні 2021р. з

метою відображення документних ресурсів та діяльності кімнати-музею рідкісної книги у віртуальному просторі задля розширення й надання доступу для віддалених користувачів. Відповідно до розробленої Концепції віртуальної кімнати-музею рідкісної книги Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О.Сухомлинського на сторінці вміщено розділи:

- кімната-музей рідкісної книги (інформація про функції, діяльність та цільове призначення музейної кімнати);
- фонд рідкісних видань (інформація про документний ресурс: хронологічні межі, тематичний склад, колекції, бібліографічні покажчики). У 2022 р. започатковано презентації з циклу «Книжки-ювіляри 2022»: Жан-Жак Руссо, Еміль або Про виховання; Фундуклей И. И. Обзорение Киева в отношении к древностям; Куліш П. Граматка; «Руська хата: буковинський альманах»;
- колекція «Книжкові пам'ятки» в електронній бібліотеці (перехід на пошукову сторінку електронної бібліотеки, у якій представлено БД «Рідкісна книга» і повнотекстові копії вітчизняних та закордонних рідкісних видань);
- віртуальні виставки (представлено книжкові віртуальні виставки-презентації до ювілеїв відомих вітчизняних і зарубіжних педагогів, психологів минулого). Представлено виставки-презентації до ювілеїв Й.-Ф. Гербарта, Х. Д. Алчевської, С. Ф. Русової, М. П. Драгоманова, Н.Д. Лубенець. У 2022 додано віртуальні виставки до ювілеїв Г.С.Сковороди, П. де'Кубертена, І. Котляревського, К. Д. Ушинського;
- пов'язані ресурси (швидкі посилання на інформаційні ресурси, що відображають наукову, історичну та культурну спадщину: «Педагоги України та світу»; «Календар знаменних і пам'ятних дат в галузі освіти і педагогічної науки»; «Бібліографічні ресурси»).

Віртуальний читальний зал Кабінету бібліотекознавства

Віртуальний читальний зал кабінету бібліотекознавства створено з метою оперативного інформаційного забезпечення, сприяння самоосвіті та підвищенню кваліфікації працівників бібліотечної сфери та професійної освіти студентів профільних спеціальностей. На сьогодні колекція налічує 202 об'єкти. Одним із

шляхів розв'язання проблеми доступу до актуальної інформації є організація створення віртуального читального залу освітянина, у якому в зручній для користувача формі було б запропоновано доступ як до науково-педагогічних ресурсів ДНПБ, так і до відповідних ресурсів українського сегмента мережі інтернет, а в перспективі й до світових надбань у галузі педагогіки. У цифрову колекцію цього читального залу дібрано покликання на різноманітні ресурси освітнього характеру. <https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-kabinetu-bibliotekoznavstva/>).

Наукова періодика онлайн з питань освіти, педагогічної, психологічної та соціальних наук

Перелік містить понад 550 назв періодичних видань із посиланнями на їхні сайти (<https://dnpb.gov.ua/ua/naukova-periodyka-onlayn/>).

Проект «Вчені НАПН України»

Однією із найновіших колекцій, розроблених в ДНПБ ім. В.О.Сухомлинського, став проєкт «Вчені НАПН України». Колекція містить інформацію про академіків і членів-кореспондентів НАПН України. У перспективі передбачено розширення колекції і для інших науковців. Кожному науковцеві відповідає окрема структура даних, сукупність яких і утворює базу знань «Вчені НАПН України» https://dnpb.gov.ua/kb_naps/. Розроблений ресурс висвітлює наповнення структур даних, автоматично будуючи зміст у вигляді сторінок електронного документа та використовуючи навігатор для переходів між ними. Інтерфейс електронного ресурсу являє собою набір інтерактивних карток, на фронтальній частині яких розміщено прізвище, ім'я та по батькові науковця, а при наведенні курсора миші картка перегортається, при цьому висвітлюється основна інформація про вченого (дата народження, вчені звання і степінь, дата обрання, назва відділення тощо). Передбачено можливість керування відображенням карток за допомогою фільтра за класами: «академіки», «члени-кореспонденти», «члени Президії», забезпечено пошук персоналій за довільним сполученням букв, що входять в ПБ, є функція сортування за алфавітом. На

виклики сьогодення 5 серпня 2022 р. створено колекцію покликань, що дістала назву «Українська мова онлайн».

Українська мова онлайн

Метою створення електронного ресурсу «Українська мова онлайн» є активне сприяння вивченню, використанню та популяризуванню української мови, функціонуванню її як державної, створенню умов для її всебічного розвитку та підвищенню престижу в усіх сферах суспільного життя на всій території України, посиленню її об'єднувальної ролі в українському суспільстві як засобу зміцнення державної єдності, захисту національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору, підтримці розвитку національної культури, заохоченню процесів її інтегрування в європейський і світовий культурний простір. Електронний ресурс містить як активні посилання на спільні за тематикою джерела інформації, так і безпосередньо подання повнотекстових документів, аудіо-, відеографічних матеріалів з дотриманням авторських прав. Передбачено періодичне оновлення й доповнення матеріалів у міру виявлення нових джерел інформації та змін у читацькому попиті.

Колекція інформаційно-аналітичних матеріалів на порталі ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

Сучасна освітня галузь характеризується динамічними змінами, зростанням обсягів інформації, необхідністю оперативного реагування на виклики часу, зокрема трансформацію освітніх моделей, цифровізацію, реформування змісту освіти та структури освітнього процесу. В цих умовах особливо важливого значення набуває створення якісного інформаційно-аналітичного супроводу. Відповіддю на цей запит стало формування колекції інформаційно-аналітичних матеріалів на порталі ДНПБ України, яка є унікальним ресурсом у цифровому освітньо-науковому середовищі країни.

Впровадження результатів прикладного наукового дослідження «Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти (2020-2022)» : наук.-допом. бібліогр.

покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Росток М. Л., Агалець І. О., наук. ред. Росток М. Л. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О. ; літ. ред. Василенко Н. М.]. Вінниця : Твори, 2023. 64 с. DOI: 10.33407/lib.NAES.736723 Бібліографічний покажчик презентує науковий доробок співробітників відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у контексті виконання планового наукового дослідження «Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (2020–2022) та характеризує впровадження його прикладних результатів у практику системи освіти і науки. Видання адресовано науковим, науково-педагогічним, бібліотечним працівникам, освітянам, здобувачам освіти, працівникам інформаційних та аналітичних служб.

Селецький А. В. Інформаційно-аналітичний супровід дослідницької діяльності НАПН України в галузі освіти, педагогіки і психології. *Virtus : Scientific Journal*. Montreal (Canada). 2020. № 41. С. 120–125. URL: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal41.pdf> (дата звернення: 06.06.2025). Проаналізовано та узагальнено досвід Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського щодо інформаційно-аналітичного супроводу дослідницької діяльності Національної академії педагогічних наук України в галузі освіти, педагогіки й психології. Вивітлено історію створення, основні завдання і функції відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти установи, наведено кількісні та якісні показники наукової роботи підрозділу. Обґрунтовано перспективні напрями розвитку системи наукового інформаційно-аналітичного забезпечення освіти, що склалася і функціонує як складник науково-інформаційної діяльності ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Результатами пошуку ефективних форм задоволення галузевих потреб користувачів, сучасних методів створення та актуального способу комунікації продукції вторинно-документного рівня в другій половині 10-х рр. стало збагачення електронного ресурсу бібліотеки інформаційно-аналітичним контентом. Йдеться про започатковані в той час на порталі ДНПБ щоквартальний

ресурс «Моніторинг ЗМІ з питань освіти й науки», довідник «Педагоги-новатори України», інформаційно-аналітичні огляди з актуальних питань реформування та розвитку освіти в Україні та зарубіжжі, У 2015 р. за результатами наукових досліджень було засновано інформаційно-аналітичний бюлетень «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки» як електронне наукове періодичне видання ДНПБ як складник системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогіки, психології й освіти.

Гуралюк А. Г., Ростока М. Л. Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти (2020–2022 рр.) : за результатами наук. доп. на засіданні Президії Нац. академії пед. наук України 16 берез. 2023 р. *Вісник Нац. акад. пед. наук України*. 2023. Вип. 5(1). С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5111>. У запропонованій доповіді представлено основні результати прикладного наукового дослідження «Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (2020-2022 рр.), виконавцем якого є відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. Серед отриманих теоретичних результатів визначення науково-методичних засад діяльності НАПН України щодо забезпечення модернізації та реформування національної освіти; класифікація особливостей інформаційно-аналітичного та інформаційно-бібліографічного супроводу діяльності НАПН України за видами і формами аналітичних та бібліографічних документів; удосконалення стратегії функціонування й розвитку системи бібліотечного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності НАПН України; здійснення науково-бібліографічного аналізу наукових доробків провідних вчених НАПН України. Розроблено та оприлюднено ряд інформаційно-аналітичних ресурсів, зокрема щодо протидії російській агресії та подолання її наслідків.

Ростока М. Л. Інформаційно-аналітичний супровід освіти як сфера наукової діяльності ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. 2020. Вип. 8(15). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-8\(15\)-05](https://doi.org/10.33296/2707-0255-8(15)-05). Автор розкриває основні аспекти науково-інформаційної діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, зокрема – приділяє увагу розвитку структурного підрозділу, що здійснює наукову інформаційно-аналітичну діяльність з супроводу освітньої галузі України. Наведено аналіз останніх досліджень і публікацій щодо інформатизації і технологізації освіти, представлено учених, які зробили вагомий внесок у розвиток цього напрямку. Відповідно мети статті науковому співтовариству представлено для ознайомлення інформаційно-аналітичні ресурси Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського та розкрито з основні аспекти інформаційно-аналітичної діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. Інформаційно-аналітичні ресурси представлено такими основними складниками як: Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського; Аналітичний вісник у сфері освіти й науки; Аналітичні огляди ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Огляди результатів наукової діяльності установ НАПН України тощо. Автор наголошує на актуальності створення і функціонування у ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського Відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти (ВІАСО). Зазначено, що ВІАСО створений на виконання фундаментальних і прикладних досліджень у векторі планових науково-дослідних робіт бібліотеки. Аргументовано, що у ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського існує організаційно-виробнича система зі здійснення інформаційно-аналітичного супроводу освіти, що забезпечує сферу наукової діяльності установи. У перспективі інформаційно-аналітичної діяльності бібліотеки автор зазначає дослідницький пошук інноваційних джерел та супровід освітньої галузі щодо ефективного модернізації і реформування освіти в Україні.

Головна мета колекції **«Інформаційно-аналітичні ресурси»** (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-analitychni-resursy/>) – забезпечення наукової, освітньої та управлінської спільноти перевіреною, актуальною та аналітично опрацьованою інформацією з широкого кола питань функціонування та розвитку сфери освіти в Україні та за її межами. Колекція виконує функцію науково-інформаційної підтримки освітніх реформ, модернізації освітнього процесу, стратегічного планування, а також сприяє професійному розвитку педагогічних працівників і дослідників.

Матеріали призначені для науковців і аналітиків у галузі освіти; керівників та працівників органів управління освітою; наукових (науково-педагогічних) працівників; здобувачів освіти; бібліотечних і інформаційних працівників та громадських організацій, що працюють у сфері освіти.

Контент колекції охоплює широку тематику, зокрема:

- розвиток національної системи освіти;
- педагогічні інновації та цифрові трансформації;
- інклюзивна освіта та гендерна рівність;
- управління освітою, автономія закладів;
- дистанційне та змішане навчання;
- педагогічна майстерність і підвищення кваліфікації;
- роль штучного інтелекту в освітньому процесі;
- освіта в умовах надзвичайних ситуацій (війна, пандемія, вимушене переміщення);
- академічна доброчесність і етичні принципи у навчанні та дослідженні;
- бібліотечна справа в системі освіти.

Колекція інформаційно-аналітичних матеріалів на порталі ДНПБ сформована як цифровий ресурс та складається із декілька розділів:

1. **Аналітичний вісник у сфері освіти й науки** (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-analitychni-resursy/analitychnyy-visnyk/>).

Започаткований у 2015 р. довідковий бюлетень «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки» як електронне наукове видання ДНПБ України ім. В.О.

Сухомлинського є складовою системи інформаційно-аналітичного забезпечення наук про освіту, педагогіку й психологію. Зміст рубрик випусків довідкового видання, що підготовлено на виконання планових завдань наукових досліджень відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти з 2023 року має інноваційний формат: «Наука і освіта: цифрові тренди», «Педагогіка: цифрові орієнтири», «Психологія цифрового простору: реалії воєнного періоду» сприяє оперативному отриманню користувачем логічно структурованої наукової інформації з проблематики сучасних наукових досліджень із питань національної освіти, педагогіки, психології, зокрема, у вигляді реферативних та аналітичних оглядів тощо.

2. **Аналітичні огляди** (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-analitychni-resursy/analychni-ohlyady/>) – систематизовані за темами добірки сучасних публікацій з актуальних питань педагогіки, психології, управління освітою, цифровізації, інклюзивного навчання, STEM-освіти тощо.

3. **Моніторинг ЗМІ** (<https://dnpb.gov.ua/ua/monitorynh-zmi/>) – містить структуровані інформаційно-аналітичні дані (огляди) щодо головних подій у сфері освіти, науки й культури; розробляється науковими співробітниками відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на виконання поточних завдань ДНПБ та планових наукових досліджень Відділу. Джерелами моніторингу ЗМІ є Інтернет, друковані загальнонаціональні та/або регіональні ЗМІ. Призначено для швидкого отримання користувачами інформації про висвітлення конкретної тематики в ЗМІ без ознайомлення з повними текстами статей, DeVisu перегляду головних подій у сфері освіти, культури, педагогічної науки, а також є підґрунтям для подальших статистичних та аналітичних досліджень. Як варіант подається у контексті дослідження у форматі інформ-проєкту. Формується у трьох напрямках:

- Аналітичні огляди ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації освіти (інформ-проєкт);
- Інформаційно-аналітичний огляд головних подій у сфері освіти, науки й культури;

– Актуальні проблеми освіти та науки : огляд ЗМІ.

4. **Огляди результатів наукової діяльності установ НАПН України** (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-analitychni-resursy/ohlyady-rezultativ-naukovoyi-diyalnosti-ustanov-napn-ukrayiny/>);

5. **Педагогічна наука України: бібліометричний аудит** (<https://dnpb.gov.ua/ua/naukovo-doslidna-diyalnist/bibliometryka-dnpb/pedahohichna-nauka-ukrayiny-bibliometrychnyy-audyt/>) – здійснюється з 2017 р. в контексті досліджень відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського

Бібліотека дотримується стандартів відкритого доступу, принципів наукової доброчесності, забезпечує збереження авторського права та цитування джерел. Документи доступні у форматах PDF або HTML, оптимізовані для перегляду на різних пристроях. Частина матеріалів інтегрована з іншими цифровими ресурсами бібліотеки – електронним каталогом, повнотекстовими базами, віртуальними виставками.

Інформаційно-аналітична колекція ДНПБ виконує низку ключових функцій:

- інформаційно-довідкову – забезпечення доступу до достовірної інформації;
- науково-аналітичну – надання узагальнень, висновків, пропозицій для формування освітньої політики;
- методичну – підтримка освітнього процесу на всіх рівнях;
- інноваційно-просвітницьку – поширення сучасного досвіду, сприяння впровадженню інновацій;
- інструмент підтримки рішень – використання матеріалів для розроблення стратегій розвитку освіти на державному та регіональному рівнях.

Це дозволяє створити цілісне інформаційне середовище для освітянської спільноти, де можна не лише ознайомитися з аналітикою, а й перейти до практичних ресурсів, нормативних актів, навчальних матеріалів.

Актуальність і перспективи розвитку

З огляду на виклики сьогодення — воєнні дії, релокацію закладів освіти, адаптацію освітніх систем до нових умов, збільшення цифрового навантаження —

значення інформаційно-аналітичної підтримки стрімко зростає. Колекція відповідає потребам швидкого доступу до релевантної, науково вивіреної інформації, що є базою для прийняття рішень.

У перспективі – розширення колекції за рахунок:

- інтеграції матеріалів з регіональних освітніх джерел;
- залучення до створення контенту зовнішніх експертів, викладачів ЗВО, учасників міжнародних проєктів;
- розвитку мультимедійного контенту (інфографіки, відеоаналітика, подкасти);
- впровадження інструментів штучного інтелекту для персоналізованого пошуку.

Висновки

Колекції ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського є потужним інструментом підтримки наукової та освітньої діяльності в Україні. Вони не тільки зберігають культурну й наукову спадщину, а й активно розвиваються відповідно до викликів часу. Подальше вдосконалення електронних ресурсів, розширення цифрових послуг та залучення нових аудиторій визначатимуть успішність бібліотеки в інформаційному суспільстві майбутнього. Це далеко не повний опис віртуальних колекцій, створених фахівцями Державної наукової педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського, заснованих на аналізі потреб користувачів у отриманні інформації та спрямованих на їх задоволення. Таким чином, застосування цифрових технологій є загальносвітовою тенденцією, яка значним чином вплинула на форму та якість подання інформації для кінцевого користувача. За останні десятиліття суттєво змінився перелік об'єктів і послуг, доступ до яких може бути отриманий у віддаленому режимі. Це, наприклад, зумовило появу такого явища, як віртуальний туризм, що дає можливість здійснювати віртуальні подорожі по різних об'єктах культурної спадщини, ознайомлюватися з високоякісними цифровими копіями предметів мистецтва, безпечно заглядати в недоступні для людини місця тощо. Вивчення цифрових колекцій у електронній базі показало, що сучасні технології сприяють збереженню електронних копій

реальних об'єктів високої якості, проте їх ідентифікація та пошукові можливості здебільшого потребують доопрацювання. Для великої кількості оцифрованих об'єктів потрібно створити або вдосконалити метадані – відповідним чином структуровані дані, що описують зміст, структуру й контекст електронного документа. За їх допомогою здійснюються пошук, ідентифікація, виявлення відповідних об'єктів, а також змістовно пов'язаних із ними інших інформаційних об'єктів з допомогою описових метаданих, елементи яких містять таку інформацію: заголовок, анотація, предмет, автор, примітки, точки доступу тощо. Окремими питаннями є популяризація існуючих цифрових колекцій, готовність кінцевих користувачів до їх використання та наявність відповідних технічних можливостей. Так, застарілий парк комп'ютерної техніки чи навіть її відсутність може завадити використанню під час проведення уроків фізики віртуальних лабораторій. Аналогічний ефект буде отримано за умови недостатньої компетентності викладача. Проте зазначимо, що віртуальні колекції дедалі більш повно використовуються як в освіті, так і в інших сферах людської діяльності. Це зумовлено зручністю зберігання та роботою із структурованою за їх допомогою інформацією та безпековими рішеннями.

Науково-технічний прогрес в інформаційній сфері, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та зміни пріоритетів інформаційних потреб користувачів спонукають до появи різноманітних цифрових проєктів та генерації цифрових ресурсів, осучаснення форм науково-інформаційної та інформаційно-культурологічної діяльності. Усвідомлення складності цифрових трансформацій в різних сферах людської діяльності за умови їх неминучості в суспільстві знань, до необхідності побудови якого приходить світова спільнота, визначають появу нових і модернізацію існуючих інституцій, що працюють з інформацією. Нині цю роль можуть відігравати як окремі користувачі, ініціативні групи, так і державні чи приватні установи (бібліотеки, музеї, навчальні заклади, наукові інститути та ін.). На їхніх сайтах віддалені користувачі можуть отримати вільний доступ до електронних каталогів, електронних бібліотек і депозитаріїв, бібліографічних і фактографічних баз даних, віртуальних книжкових виставок,

повнотекстових документів, матеріалів семінарів, конкурсів, фото- та відеоматеріалів тощо. Однак ще важко спрогнозувати соціальні наслідки цифрової трансформації, особливо у сфері освіти й культури, оскільки немає спеціальних досліджень, сфокусованих на вивченні процесу трансформації цих інститутів під впливом цифровізації.

Коваленко В.В.

1.2. Цифрові колекції університетів України (реферативний огляд)

Цифрові колекції бібліотеки Бориса Грінченка (<https://dl.kubg.edu.ua>)

Цифрова бібліотека імені Бориса Грінченка є електронним ресурсом, що містить цифрові колекції рідкісних і цінних друкованих видань XIX – початку XX ст., які зберігаються у фондах Бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка.

Метою проєкту є:

- оцифрування й формування цифрових колекцій історично значущих друкованих джерел XIX – початку XX ст. та забезпечення їх вільного доступу через інтернет;
- надання широкого відкритого доступу до автентичних першоджерел для студентів, викладачів, науковців, співробітників освітніх і науково-дослідних установ, а також для всіх зацікавлених у вивченні історії, культури та духовної спадщини;
- збереження документів високої наукової та історичної цінності, які належать до бібліотечного фонду Київського університету імені Бориса Грінченка.

Структурна організація цифрової бібліотеки передбачає поділ на три основні колекції. Кожна колекція, у свою чергу, містить низку підколекцій, систематизованих за тематичними напрямками.

Колекція №1 «Спадщина Бориса Грінченка»:

- словарь української мови (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/8>);

- редакції «Словника...» Грінченка
(<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/9>);
- науково-популярні видання Грінченка
(<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/13>);
- художні твори Грінченка (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/14>);
- праці перекладені Грінченком (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/23>);
- праці про Бориса Грінченка (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/19>).

Колекція №2 «Спадицина Марії Грінченко (Загірньої)»:

- праці М. Грінченко (Загірньої) (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/24>);
- праці перекладені М. Грінченко (Загірньою) (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/25>).

Колекція №3 «Епістолярій Бориса Грінченка»:

- листи Бориса Грінченка (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/21>);
- листи Бориса Грінченка до Марії Грінченко
(<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/22>);
- листи до Бориса Грінченка (<https://dl.kubg.edu.ua/collections/show/20>).

Цифрові колекції бібліотеки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (<https://lib.udu.edu.ua/resursy/tsyfrovi-kolektsii>)

Цифрова колекція»In Memoria. Сторінки пам'яті загиблих Героїв–Драгоманівців»

<https://libdc.udu.edu.ua/collections/show/22>

Ця колекція – спомин про студентів, викладачів, співробітників, випускників драгоманівського університету, що поклали своє життя за свободу і незалежність України. Вона містить біографічні дані, світлини та інші матеріали, що засвідчують життєвий шлях полеглих Героїв. Проєкт покликаний не лише закарбувати пам'ять про загиблих і нагадати про ціну Свободи, але й створити важливий інформаційний осередок для дослідників, освітян і всіх, хто вивчає та вивчатиме новітню історію України. Його мета –

увічнення Подвигу тих, хто захищав країну, та збереження їхніх імен у колективній пам'яті суспільства.

Колекція містить 19 елементів.

Цифрова колекція «Актори науково-освітнього простору Університету»

<https://libdc.udu.edu.ua/collections/show/3>

Цифрова колекція, що акумулює інформацію про важливі наукові доробки та праці науковців Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Колекція висвітлює результати наукових досліджень, сприяє популяризації академічного доробку університетської спільноти та забезпечує відкритий доступ до значущих наукових напрацювань.

Колекція містить 3 елементи.

Цифровий архів видання «Педагогічні кадри» (2021 -)

<https://libdc.udu.edu.ua/collections/show/2>

Одним із напрямів роботи Наукової бібліотеки є збереження документів, що стосуються історії університету, та спрощення доступу до них. Таким джерелом є архів газети «Педагогічні кадри» - корпоративне видання університету, що відображає основні аспекти внутрішнього життя, важливі офіційні документи та звіти, новини, події. Архів містить близько 1200 документів за період 1956-2015 рр.

Цифрова колекція «Рідкісні видання з фонду Наукової бібліотеки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова» (2018 -)

<https://libdc.udu.edu.ua/collections/show/20>

Під час процесу ретрокаталогізації фонду рідкісних видань бібліотеки знайдено багато видань, електронних версій яких у світових зібраннях досі не існує. З метою надання зацікавленим особам вільного доступу до цього ресурсу започатковано цей проєкт.

Цифрова колекція «Шевченкіана у фондах Наукової бібліотеки УДУ імені Михайла Драгоманова» (2014 -)

До 200-річного ювілею Т. Г. Шевченка у співпраці з ТОВ «Спеціалізований центр БАЛІ» (СЦ БАЛІ) за участю ТОВ «Електронні архіви України» (ТОВ ЕЛАУ) реалізовано проєкт, результатом якого було переведення в електронну форму творів Великого Кобзаря та рідкісних видань про його життя та діяльність.

Документи колекції:

- біографія (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/12/44>);
- основні праці (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/12/46>);
- книжки (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/12/43>);
- публікації про Т. Г. Шевченка (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/12/45>).

Колекція містить 23 документи.

Цифрова колекція «Михайло Драгоманов – видатний діяч України» (2011 -) (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1>)

Електронна колекція містить оцифровані видання з фонду рідкісних книг Наукової бібліотеки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, а також інші текстові матеріали та електронні бібліографічні ресурси.

Проєкт створення електронної колекції «М. Драгоманов – видатний діяч України: до 170-річчя від дня народження» в Науковій бібліотеці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (НБ УДУ імені Михайла Драгоманова) здійснюється у рамках заходів з підготовки та відзначення 170-річчя від дня народження М.П. Драгоманова (відповідно до плану заходів, присвячених святкуванню річниці від дня народження М.П. Драгоманова) спільними зусиллями НБ УДУ імені Михайла Драгоманова і ТОВ «Спеціалізований центр БАЛІ» (СЦ БАЛІ) за участю ТОВ «Електронні архіви

України» (ТОВ ЕЛАУ). До участі у проєкті залучено студентів-волонтерів Інституту української філології.

Метою проєкту є створення інформаційно-бібліотечних ресурсів, присвячених життю й діяльності М.П. Драгоманова та забезпечення доступу до них з метою пропаганди творчої спадщини видатного українського діяча.

Проєктом передбачено:

- переведення у цифрову форму друкованих рідкісних видань за тематикою проєкту з фонду НБ УДУ імені Михайла Драгоманова;
- формування електронної колекції цифрових аналогів рідкісних видань за тематикою проєкту;
- формування збірки електронних версій окремих праць М.П. Драгоманова;
- створення бібліотечно-інформаційної добірки електронних матеріалів щодо постаті М.П. Драгоманова;
- створення на вебсайті НБ УДУ імені Михайла Драгоманова спеціального розділу з результатами робіт за проєктом;
- підготовка презентаційного CD з цифровою колекцією праць М.П. Драгоманова.

Виконавці проєкту здійснюють організаційно-технологічну діяльність, у тому числі роботи зі збирання матеріалів, оцифровування, створення страхових і презентаційних електронних копій документів, формування вебсайту та інших презентаційних матеріалів, що передбачають їх публічну презентацію.

НБ УДУ імені Михайла Драгоманова надає примірники рідкісних видань для оцифровування.

Зміст колекції:

- книги (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/13>);
- статті (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/37>);
- листування (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/5>);
- біографія (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/1>);
- публікації про М. Драгоманова (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/7>);

- бібліографічні покажчики праць (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/11>);
- фото/відеогалерея (<http://old.lib.npu.edu.ua/new-collections/documents/view/1/8>).

Колекція містить 45 документів.

Цифрова колекція Національного університету «Києво-Могилянська академія» (<https://dlib.ukma.edu.ua/>)

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА) представляє свою цифрову колекцію – онлайн платформу, що відкриває доступ до оцифрованих документів з бібліотечних, архівних і музейних фондів університету. Мета цієї ініціативи полягає в збереженні, упорядкуванні та поширенні унікальних культурних та історичних документів із забезпеченням їх доступності для широкої аудиторії.

Метою створення колекції цифрових копій документів є:

- оцифровування рідкісних і цінних документів, що допомагає зберегти їх для майбутніх поколінь, захист від фізичного зносу і пошкоджень;
- забезпечення широкого доступу до документів, що робить їх доступними для дослідників, студентів і широкого загалу;
- формування якісно нового цифрового інформаційного середовища, що підвищує ефективність діяльності університету і сприяє міжнародному визнанню НаУКМА;
- поширення інформації про важливі культурні та історичні документи НаУКМА, представляючи їх міжнародній науковій спільноті.

Ми прагнемо:

- забезпечити відкритий доступ до оцифрованих копій документів, що відображає історію Києво-Могилянської академії на всіх етапах її розвитку (КМА – КДА – НаУКМА);

- зберегти документальну спадщину шляхом оцифрування важливих документів, щоб уникнути їх фізичної втрати та забезпечити їх довготривале збереження;
- зробити доступними для широкої аудиторії унікальні документи з бібліотечних, архівних та музейних колекцій НаУКМА для підвищення обізнаності про нашу культурну спадщину;
- забезпечити можливість одночасної роботи багатьох користувачів з одним й тим самим цифровим об'єктом цілодобово, 24/7.

Колекції:

Друковані видання

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/3>

Колекція містить електронні копії рідкісних і цінних видань з книжкового фонду Наукової бібліотеки НаУКМА, які видано після 1800 р.). Усього представлено 554 об'єкти.

Матеріальна культура

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/19>

Колекція містить 6 нагрудних значків Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Образотворче мистецтво Джерело:

<https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/18>

Колекція містить цифрові копії об'єктів архітектури, живопису, скульптури, графіки, декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну з колекцій НаУКМА.

Усього 974 елементи.

Рукописи

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/17>

Колекція охоплює історичні дослідження про Києво-Могилянську академію, рідкісні рукописи XIV–XVI ст., богослужбові книги церковнослов'янською мовою, твори М. В. Ломоносова, путівники XIX ст. по Києву та унікальні зразки арабографічної книжності. Матеріали висвітлюють духовну, освітню та інтелектуальну традицію України й Сходу. У колекції 12 елементів.

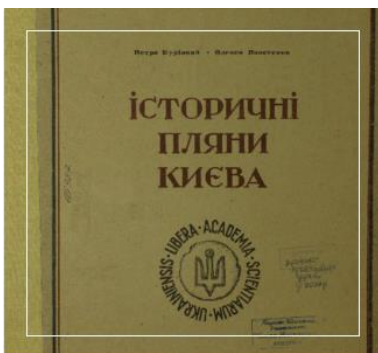

Афіші

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/15>

Колекція афіш Києво-Могилянської академії документує культурне, мистецьке й академічне життя НаУКМА від початку 1990-х років. До неї входять візуальні свідчення концертів, прем'єр творів сучасної

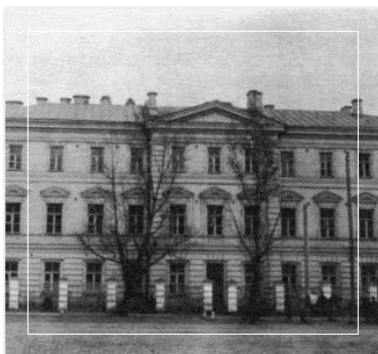
та духовної музики, студентських театральних вистав, художніх експозицій і громадських акцій. Матеріали репрезентують творчу активність академічної спільноти та її внесок у формування сучасного гуманітарного середовища України. У колекції 16 елементів.

Карти

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/12>

Колекція складається з двох елементів: карта України – перша половина XVII ст., видання Пітта і Весберга, друга половина XVII ст., Лондон і книги «Історичні пляни Києва», 1947 р.

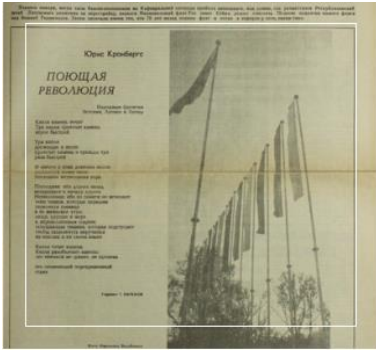

Фотографії

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/7>

Колекція репрезентує особисті та родинні фотографії Віри Вовк і її оточення, у тому числі видатних діячів культури, літератури та науки. Серед експонатів – фотопортрети, колажі та пам'ятні знімки у декоративних

рамках, що зберігають атмосферу приватного та інтелектуального життя. Усього 19 експонатів.

Періодика

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/13>

Колекція охоплює добірку друкованих періодичних видань та мистецьких об'єктів, що відображають культурно-інтелектуальний простір XIX–XXI століть.

Серед них – українські та зарубіжні журнали різної тематики. Усього в колекції 61 експонат.

Архівні документи Джерело:

<https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/9>

Архівні документи з фондів Наукового архіву Наукової бібліотеки НаУКМА та установ-партнерів. Колекція вміщує відзнаки, почесні знаки, поштові марки, архівні документи та листування, що засвідчують вшанування

культурної, літературної та наукової спадщини. Усього 111 документів.

Відеозаписи

Джерело: <https://dlib.ukma.edu.ua/collections/show/6>

Колекція містить відеозаписи лекцій, виступів та культурних подій, що відбувалися в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» з початку 2000-х років. Основу колекції становлять лекції

провідних українських інтелектуалів – Ліни Костенко, Мирослава Поповича, Оксани Пахльовської, Павла Загребельного, Богдана Гаврилишина, Сергія Кримського, В'ячеслава Брюховецького, Олексія Гараня, Володимира Моренця, Юрія Мицика та інших.

Рідкісні та цінні видання Київського національного університету будівництва і архітектури (<https://library.knuba.edu.ua/node/169>).

У контексті динамічного розвитку інформаційних технологій та глобальної цифрової трансформації освітнього процесу, бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури (КНУБА) активно розширює свій потенціал як сучасний освітній та науковий центр. Створюючи цифрову колекцію

рідкісних та цінних видань, бібліотека виступає інноваційною платформою для збереження, популяризації та забезпечення широкого доступу до унікальної культурної та наукової спадщини, що є невід'ємною частиною навчальної, наукової та методичної діяльності університету. Цей ресурс розроблено з метою забезпечення сталого доступу до спеціалізованої літератури з архітектури, будівництва та суміжних галузей, адаптованої до потреб освітніх програм КНУБА, а також для підтримки наукових досліджень.

Наводимо деякі ключові аспекти та складники цієї колекції:

Доступність 24/7: Цифрові копії рідкісних і цінних видань доступні цілодобово, що дає можливість користувачам ознайомлюватися з ними в будь-який зручний час, незалежно від географічного розташування.

Різноманіття тематик: колекція охоплює широкий спектр тем, пов'язаних з основним профілем університету:

- **Архітектура** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/73>): значна частина колекції присвячена архітектурі, у тому числі історичні видання, теорія архітектури, регіональна архітектура;
- **Будівельні матеріали** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/74>): матеріали з історії будівництва, технологій, будівельних матеріалів;
- **Видавництва Києва** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/75>): видання про історію та розвиток Києва;
- **Водопостачання та каналізація** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/76>): важливі видання з інженерних мереж;
- **Київ** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/77>): деякі видання стосуються історії та розвитку Києва;
- **Конструкції з природного каменю** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/78>): видання, що є важливим джерелом для вивчення ранніх методів розрахунків залізобетонних конструкцій.

- **«Мала книжка» Тараса Шевченка** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/79>): цінний екземпляр, доступний у цифровій формі.
- **Математичні науки** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/80>): праці, переважно науково-технічного та математичного змісту, датовані початком ХХ ст.;
- **Мистецтво** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/81>): видання з мистецтва, зокрема ті, що стосуються архітектурних стилів;
- **Планування в масштабах країни. Районне планування. Містобудування. Аналіз місцевості з точки зору планування** (<https://library.knuba.edu.ua/taxonomy/term/83>): книжки, що стосуються різних аспектів просторового планування.

Цінність для досліджень: цифрова колекція дає можливість дослідникам працювати з рідкісними й часто єдиними екземплярами без ризику їх пошкодження, а також порівнювати різні видання та знаходити потрібну інформацію значно швидше.

Цифрова колекція рідкісних і цінних видань бібліотеки КНУБА є яскравим прикладом того, як сучасні технології допомагають зберегти та зробити доступною для майбутніх поколінь культурну та наукову спадщину.

Онлайн-бібліотека «Центр учбової літератури» Університету «Україна» (<https://www.culonline.com.ua/>).

У контексті цифрової трансформації освітнього процесу онлайн-бібліотека «Центр учбової літератури» Університету «Україна» виступає інноваційною платформою для підтримки навчальної, наукової та методичної діяльності здобувачів вищої освіти та викладацького складу. Цей ресурс розроблено з метою забезпечення сталого доступу до навчальної літератури, адаптованої до потреб освітніх програм закладу, зокрема з урахуванням специфіки інклюзивної освіти.

Онлайн-бібліотека функціонує як частина інтегрованої інформаційно-освітньої інфраструктури Університету «Україна» і надає доступ до електронних

версій підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів, програм навчальних дисциплін, авторських курсів і публікацій науково-педагогічних працівників університету. Матеріали охоплюють широкий спектр галузей знань і формуються відповідно до актуальних освітніх стандартів і компетентнісного підходу.

Користувачі мають можливість цілодобового доступу до ресурсів з будь-якої точки світу, що особливо важливо в умовах дистанційного навчання, гібридних форм освітнього процесу та для студентів з інвалідністю. Навігація в електронному каталозі здійснюється за допомогою системи пошуку за автором, назвою, галуззю знань або ключовими словами, що забезпечує зручність і швидкість доступу до необхідної інформації.

Онлайн-бібліотека сприяє реалізації принципів відкритої науки та відкритої освіти, забезпечуючи вільний обмін знаннями, підтримку академічної доброчесності та розвиток наукової комунікації. Вона також відіграє важливу роль у формуванні інформаційної культури студентства, розвитку самостійної навчальної діяльності та підвищенні якості освітнього процесу загалом.

Таким чином, онлайн-бібліотека «Центр учбової літератури» є ключовим компонентом сучасного цифрового освітнього простору Університету «Україна», який інтегрує навчальні ресурси, технологічні рішення та методичну підтримку задля забезпечення якісної, доступної та інклюзивної вищої освіти.

З 3 вересня 2020 року надано доступ до повнотекстової колекції підручників і посібників видавництва «Центр учбової літератури» (1326 найменувань документів із різних галузей знань).

До уваги читачів – навчальні видання за такими напрямками:

- пробний (5 надходжень);
- аудит, бухгалтерський, кадровий облік (111 надходжень);
- фінанси (142 надходження);
- економіка (346 надходжень);
- менеджмент (156 надходжень);
- маркетинг (34 надходження);

- правова література (163 надходження);
- гуманітарні науки (301 надходження);
- природничі й технічні науки (187 надходжень);
- кодекси України (18 надходжень);
- підготовка до іспитів (49 надходжень);
- військова література (1 надходження).

Колекція цифрових освітніх ресурсів Комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (<https://oipoppp.ed-sp.net/digital-resources-collection>).

Колекція цифрових освітніх ресурсів, сформована комунальним навчальним закладом «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», охоплює серії електронних матеріалів, що слугують наочним і методичним доповненням до чинних навчальних програм і підручників дошкільної і загальної середньої освіти. Зазначені ресурси призначено виключно для некомерційного використання в межах освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти України.

До складу цифрової колекції входять різноманітні електронні освітні продукти, зокрема: мультимедійні проєкти, відеоуроки, відеозаписи майстер-класів, вебквести, навчальні відеофільми, дидактичні матеріали, тестові завдання, комп'ютерні тренажери, презентації, аудіофайли, лепбуки, інтелект-карти, розробки уроків, інтерактивні завдання, інтерактивні карти, інтерактивні таблиці, компетентнісно орієнтовані завдання, конструктори завдань, конструктори уроків, робочі зошити, тлумачні словники, контурні карти, лабораторні практикуми, ігрові освітні ресурси, навчальні вебсайти, а також інші електронні дидактичні демонстраційні матеріали.

Колекція має динамічний характер і постійно оновлюється авторськими напрацюваннями науково-методичних працівників інституту, педагогічних працівників Черкаської області, а також структурованими та описаними інформаційними ресурсами, доступними в мережі Інтернет.

Тематика колекції:

- дошкільна освіта (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/207>);
- початкова освіта (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/662>);
- загальна середня освіта (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/206>);
- позашкільна освіта (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/6448>);
- управлінська діяльність (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/6443>);
- виховна робота (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/6444>);
- спеціальна й інклюзивна освіта (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/5611>);
- STEM-освіта (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/6449>);
- психологічна служба (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/6446>);
- шкільна бібліотека (<https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/6447>);

Загальна кількість матеріалів колекції на травень 2025 року складає 6067 екземплярів.

Цифрова бібліотека Буковінензія=Vucovinensia Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету.

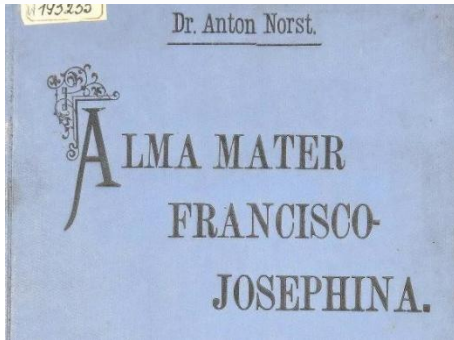
Цифрова бібліотека «Буковінензія=Vucovinensia» – колекція оцифрованих рідкісних та цінних документів та інших об'єктів з фондів Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Мета проєкту:

- надання необмеженого безкоштовного доступу в мережі інтернет до кращих зразків вітчизняного та світового книговидання, надбань української науки, культури і мистецтва, джерел, що репрезентують історію Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на всіх етапах його існування;
- створення електронних копій цінних в науковому та історичному значенні видань з фондів бібліотеки з метою збереження інтелектуальної спадщини та запобігання фізичній втраті документів;
- підвищення ефективної діяльності НБ ЧНУ шляхом формування якісно нового цифрового інформаційного продукту;

- поширення інформації про Україну, Буковину та Чернівецький університет серед міжнародної спільноти;
- створити можливість працювати одночасно з одним й тим самим цифровим об'єктом багатьом користувачам 24/7.

Усього 12 колекцій, що містять 273 цифрові об'єкти. Нижче наведено короткі описи деяких з них.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Джерело:

<https://bucovinensia.chnu.edu.ua/documents/view/3>

У колекції зібрано документи, присвячені історії заснування та розвитку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, окремим його підрозділам і персоналіям. Виокремлено матеріали стосовно Резиденції митрополитів Буковини і Далмації, будівлі якої сьогодні відносяться до Чернівецького університету.

Колекція містить 27 об'єктів.

Україніка

Джерело:

<https://bucovinensia.chnu.edu.ua/collections/20>

Документальний ресурс архівних, рукописних і друкованих джерел, створених в Україні або інших державах – про Україну, її історію, економіку, культуру тощо.

Мета проекту – акумулювати в цифровому форматі твори усіма мовами, незалежно від місця видання, про український народ, територію України та про всі народи, які жили або живуть на цій території. Це дасть можливість надати користувачам цифрової колекції про Україну, її народ, його історію, традиції та культуру, розбудовану політичну націю, сформовану нею державу; матеріали про природне, географічне середовище, демографічний, економічний, соціальний,

освітній, науковий потенціал України, здобутки української нації, її місце у світовому цивілізаційному розвитку.

Усього 98 об'єктів.

Календарі

Джерело: <https://bucovinensia.chnu.edu.ua/collections/19>

Колекція містить календарі з фондів Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету як книжкового, так і плакатного типу. У колекції календарі розподілено за мовою видання, а також виокремлено церковні календарі.

Усього 26 об'єктів.

Краєзнавчі видання

Джерело:

<https://bucovinensia.chnu.edu.ua/collections/1>

Колекція містить видання, що тематично стосуються Буковини і Чернівців: історія, географія, природа, етнографія, культура, політика тощо. Відображено також видання, надруковані на території краю.

Усього 69 об'єктів.

Видавці, типографські колекції

Джерело:

<https://bucovinensia.chnu.edu.ua/collections/9>

Колекція містить книжки найбільших видавців-друкарів XVI – XVII ст. – сімей Мануція у Венеції, Етьєн у Франції, Плантена в Бельгії, сім'ї Ельзевірів у Нідерландах та інших відомих видавництв. Їх діяльність була зорієнтована на розвиток масового виробництва книжки, видання різних типів літератури.

Усього 7 об'єктів.

На сайті містяться також такі колекції:

«Художня література» – 85 цифрових копій видань кінця XIX – першої половини XX ст.;

«Рідкісні книги» – у колекції представлено рідкісні видання періоду рукописних книг та перших друкованих видань (інкунабули, палеотипи, стародруки). Усього 11 документів;

«Ноти» – 5 цифрових копій рукописів кінця XIX–першої половини XX ст.;

«Окремі колекції у фондах бібліотеки» – представлено окремі колекції з приватних бібліотек, які в різні історичні періоди надійшли до фондів книгозбірні університету. Усього 107 матеріалів;

«Газети» – газети з фондів Наукової бібліотеки ЧНУ. У колекції газетні видання розподілено за мовою публікацій (4 об'єкти);

«Карти» – 2 об'єкти: карта Буковини 1789 р. та карта Чернівців та околиць, 1823 р.;

«Ілюстрації» – 6 об'єктів австрійського періоду існування бібліотеки: від 1799 р. до середини XX ст.

Романов Л.А.

1.3. Цифрові колекції українських бібліотек (аналітичний огляд)

Оцифровані видання з різних галузей знань із фонду національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (<https://web.nlu.org.ua/>)

Фонд відкритої електронної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого складається з фонду користувацьких копій, призначених для мережевого використання; фонду резервних копій, призначених для забезпечення збереження об'єктів електронної бібліотеки для відшкодування їх у разі втрати; фонду страхових копій, призначених для забезпечення довготривалого збереження об'єктів електронної бібліотеки.

Фонд містить 9 колекцій та 3265 документів. Кожна з колекцій може мати підколекції відповідно до скорочених таблиць УДК.

Довідкові видання (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=30>)

Філософія. Психологія (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=31>)

- *Логіка.* У колекції вміщено документи про закони й різновиди мислення, способи пізнання та умови істинності знань і суджень, про найпростіші форми, принципи й методи правильного міркування;
- *Психологія.* У колекції представлено документи про закономірності виникнення, розвитку й функціонування психіки та психічної діяльності людини і груп людей. Психологія об'єднує гуманітарний і природничо-науковий підходи;
- *Філософія.* Колекція містить документи, що розкривають сутність і роль філософії, метафізику духовного життя, окремі проблеми і категорії філософії, філософські системи та погляди, філософію моралі, практичну філософію;

Релігія. Теологія (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=32>)

Суспільні науки (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=33>)

- *Економіка.* Колекція містить документи про управління господарством, виробництвом, розподіл і споживання товарів і послуг;
- *Право. Законодавство.* Зібрання містить документи про сукупність правових норм, нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини в державі;
- *Політологія.* Документи колекції розкривають форми, закономірності виникнення й функціонування політики, політичних систем, еволюцію політичної думки, їх місце і роль у житті суспільства;
- *Демографія. Статистика.* До колекції увійшли видання, що містять демографічні дані (кількість, статеві-вікова структура, приріст (скорочення) населення в тій чи іншій місцевості, міграція), а також статистичні дані з різних аспектів життя суспільства, галузей економіки тощо;
- *Військова справа.* У колекції вміщено документи з військової теорії і практики, що висвітлюють дії армії у мирний і воєнний час;

- *Уряд*. Зібрання складається з документів, що видає найвищий орган виконавчої влади країни в різні історичні періоди
- *Освіта. Виховання. Дозвілля*. Документи розкривають теорію і практику навчання, методи виховання, описують організацію роботи освітніх закладів, а також види і форми відпочинку;

Математика.

Природничі

науки

(<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=384>)

- *Математика*. До колекції увійшли підручники і посібники з математики, фундаментальні документи та документи із загальних питань математичної науки в історичному аспекті;
- *Природознавство*. Зібрано видання про сукупність наук про природу, які вивчають будову, властивості й перетворення неживої та живої природи;
- *Екологія*. Документи цієї колекції висвітлюють проблеми навколишнього середовища, вивчають закономірності відносин між організмами та довкіллям;
- *Астрономія*. Зібрання містить документи про будову і розвиток небесних тіл, їх положення і рух в просторі, про Всесвіт у цілому;
- *Фізика*. Колекція містить документи, що досліджують загальні властивості матерії та явищ у ній, фізичні закони природи;
- *Хімія*. До зібрання увійшли документи, що вивчають залежності властивостей речовин від їх складу й будови, поширення хімічних речовин у природі, технологію їх отримання, механізми взаємодії хімічних сполук, а також практичне використання хімічних реакцій;
- *Мінералогія*. Зібрано документи про мінерали, їхні фізичні властивості, хімічний склад, умови утворення й поширення в природі, а також можливість використання у промисловості;
- *Геологія*. Документи колекції розповідають про будову Землі, її походження і розвиток, геологічні процеси, що впливають на життя людей і довкілля;

- *Біологія.* У колекції вміщено документи про живі організми, їхню структурну організацію, функції життєдіяльності, всі прояви життя, зв'язки живих істот між собою і середовищем та їхній еволюційний розвиток;
- *Ботаніка.* До колекції увійшли документи, що розповідають про рослини, їх будову, життєдіяльність, розмноження, хвороби, історію розвитку, географічне поширення;
- *Зоологія.* Зібрання містить документи про тварин, їх систематизацію, зовнішню та внутрішню будову, еволюцію, поведінку, географічне поширення, взаємозв'язки з середовищем та іншими організмами;

Прикладні

науки.

Медицина.

Техніка

(<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=385>)

- *Медицина.* Колекція складається з документів, що містять інформацію про нормальні та патологічні процеси в організмі людини, різноманітні захворювання, методи їх лікування, зміцнення здоров'я людини;
- *Техніка.* Документи колекції висвітлюють роботу машин, механізмів, приладів, пристроїв, знарядь, виробничі процеси тієї чи іншої галузі;
- *Сільське господарство.* У колекції зібрано документи про землеробство, історію розвитку сільського господарства, вирощування свійських тварин, сільськогосподарських культур;
- *Промисловість. Ремесла.* Зібрання документів про різні види промисловості й ремесел, їх історію і розвиток;
- *Будівництво.* Зібрання складається з документів про спорудження будинків, інших споруд, реставрацію, реконструкцію будівель;

Мистецтво. Ігри. Спорт (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=386>)

- *Архітектура.* У колекцію увійшли видання, присвячені теорії архітектури (проблемам її дослідження, філософським і правовим основам галузі тощо), історії архітектури (в цілому та в окремі історичні періоди);

- *Образотворче мистецтво*. Видання колекції присвячені теорії образотворчого мистецтва, його історії (в цілому та в окремі історичні періоди). В окремих працях досліджено історико-теоретичні проблеми розвитку стилів і жанрів образотворчого мистецтва;
- *Декоративно-ужиткове мистецтво*. Видання колекції розкривають загальні питання та історію декоративно-ужиткового мистецтва. Витвори мистецтва розглянуто не лише із художніх, а й із краєзнавчих позицій. Окрему увагу приділено декоративному живопису;
- *Музика*. У цій колекції зібрано видання, присвячені загальним питанням музики, історії формування музичної культури у світі. В окремих матеріалах розглянуто народні пісні, думи, балади, обрядові пісні, академічну музику. Описано музичні інструменти, фестивалі, конкурси, концерти тощо;
- *Театр. Кіно*. У виданнях колекції розглянуто загальні питання театального мистецтва і кіномистецтва. Вміщено матеріали з історії створення вистав і кінофільмів, а також присвячені видатним акторам, режисерам, диригентам та іншим діячам цих видів мистецтв;
- *Ігри. Спорт*. До колекції увійшли видання, в яких відображено різні види ігор: розважальні, навчальні, спортивні, дитячі, рухливі, а також розглянуто історію їх виникнення.

Мовознавство. Література (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=387>)

Географія. Біографії. Історія (<https://web.nlu.org.ua/collection.html?id=388>)

Критеріями добору документів для оцифрування є їх наукова, суспільна та історико-культурна цінність.

Електронна бібліотека «Україніка» Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>)

У зв'язку з розвитком незалежної України створення ресурсу історичної та культурної спадщини українського народу стало одним із напрямів діяльності

бібліотек, архівів музеїв та інших інституцій, пов'язаних з національною пам'яттю, невід'ємною частиною національної бібліографії, археографії та архівознавства, музеєзнавства України в її широкому розумінні як ресурс національної документальної пам'яті.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського ініціювала та розпочала створення ресурсу “Електронна бібліотека “Україніка,” основними завданнями якої є:

- надання широкій громадськості доступу до документів державно-національного змісту;
- забезпечення користувачам єдиної точки входу для пошуку різноманітних за видами й тематичною спрямованістю ресурсів україніки; збирання та архівування мережевих електронних ресурсів україніки (у першу чергу електронних версій книжок і періодичних видань);
- забезпечення збереження рідкісних бібліотечних та архівних фондів україніки в електронному вигляді;
- створення на базі ресурсів електронної бібліотеки персональних, тематичних та проблемно-орієнтованих електронних колекцій;
- популяризація української мови і культури, поширення української літератури для україномовних закордонних користувачів;
- створення можливості використання фондів електронної бібліотеки в наукових дослідженнях, освітніх процесах, а також з метою популяризації іміджу України у світі.

Принциповим в організації ресурсів електронної бібліотеки є впровадження єдиної системи організації знань на основі наукового довідково-пошукового апарату. Основні поняття галузі знань супроводжуються іконографічною та довідково-енциклопедичною інформацією, що дає змогу визначити для кожного ресурсу його тематичні, територіальні, часові та інтелектуальні атрибути. Усе це створює для дослідників умови ефективного пошуку джерел наукової інформації.

Колекції проекту Україніка (<https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=COL&P21DBN=UKRLIB>) налічують 16 елементів. Серед них: Кобзарі (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000018133>), Козацькі літописи (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000018284>), Репресована література (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000020024>), Репресована українська (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000027685>), Репресоване літературознавство (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000027684>), Сковородіана (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000015863>), Шевченкіана (<https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000022166>) та ін.

Проект Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Шевченка: цифрова колекція»

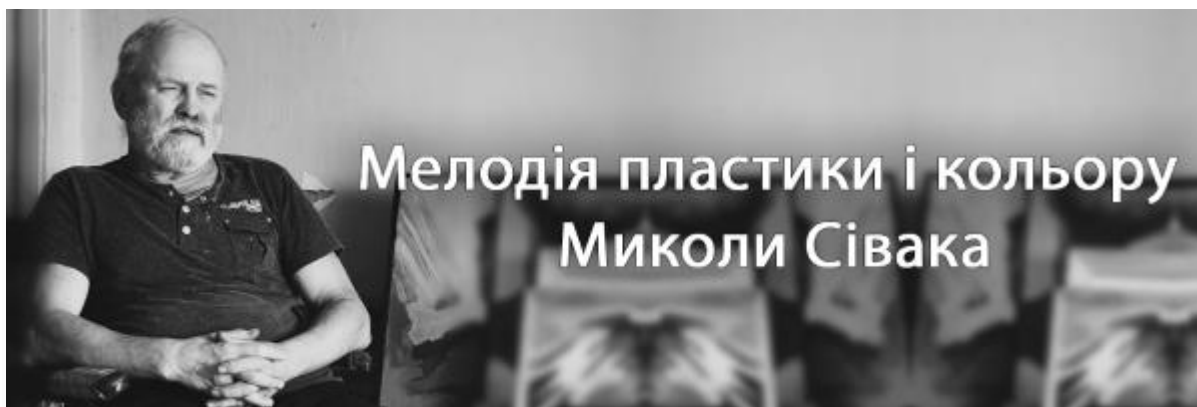
У червні 2023 р. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника за підтримки Українського культурного фонду почала реалізувати проєкт «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Шевченка (1874–1913): цифрова колекція» (диджиталізація спадщини Наукового товариства імені Шевченка). Наукове товариство імені Шевченка (НТШ) – найстарша українська громадська наукова інституція, яка свого часу спричинила істотний поштовх у розвитку національної культури, науки і книговидання.

До диджитал-колекції увійшли видані упродовж 1874 – 1913 рр. книжкові видання Наукового товариства імені Шевченка з фондів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. Хронологічні рамки цифрової колекції не лише зумовлено обмеженнями в часі на виконання проєкту (червень – жовтень 2023 р.), а й пов'язано з тим, що передбачений законодавством термін дії авторського права на більшу частину тогочасних творів минув і вони перейшли в суспільне надбання. Добираючи видання, враховують фізичний стан примірника і його поліграфічне виконання, зокрема кут розгортання книжкового блоку, який уможлиблює якісне сканування. При цьому враховують рідкісність видання,

зумовлені низьким накладом або малою кількістю збережених примірників, приналежність книжок до певної історичної колекції.

Доступ до матеріалів грантового проєкту «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Шевченка (1874–1913): цифрова колекція» за посиланням: http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F/?func=find-c&local_base=eBookNTSH&ccl_term=wrд%3Dalldocuments

Цифрові колекції Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки (Джерело: <https://libr.rv.ua/articles/43#gsc.tab=0>)

Цифрова колекція «Мелодія пластики і кольору Миколи Сівака»

Джерело: https://collections.lib.rv.ua/list/M_Sivak/index.html

Цифрова колекція присвячена творчості Миколи Сівака – рівненського скульптора-кераміста та живописця і презентує найцінніше з його творчого доробку – скульптури великих і малих форм, живописні полотна.

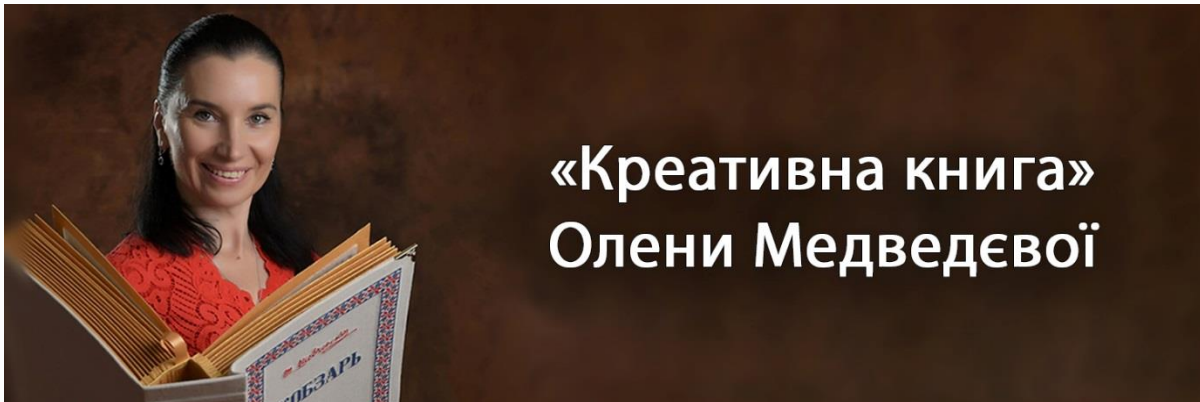

Цифрова колекція «Вишиті традиції» Орисі Рябунець

Джерело: https://collections.lib.rv.ua/list/O_Ryabunets/index.html

Цифрова колекція присвячена творчості Орисі Рябунець, рівненської майстрині у напрямках – художня вишивка та бісероплетіння. Роботи майстрині

зберігаються у приватних колекціях у різних країнах світу (Польща, Німеччина, Франція, Канада, Австралія тощо), у постійнодіючих експозиціях Рівненського обласного краєзнавчого музею, музею українського мистецтва, київських музеях та ін.

Цифрова колекція «Креативна книга» Олени Медведєвої

Джерело: https://collections.lib.rv.ua/list/O_Medvedeva/index.html

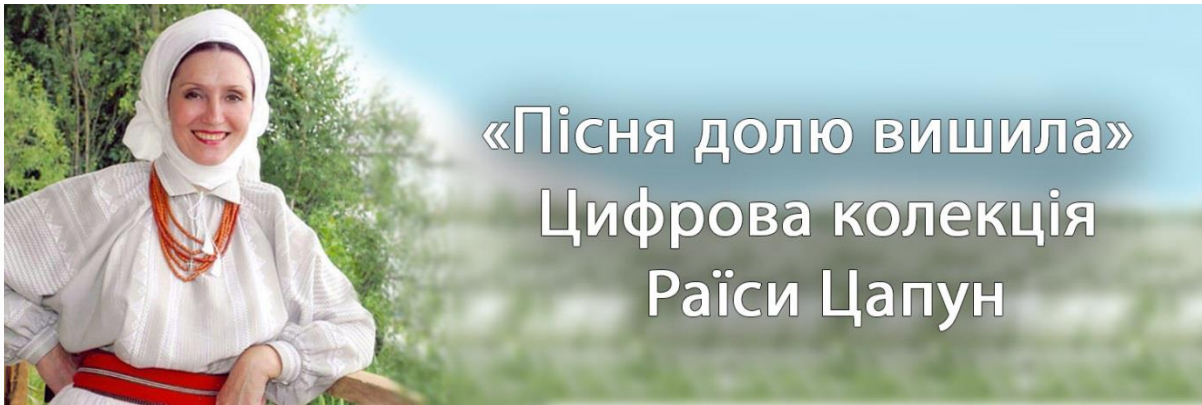
Цифрова колекція присвячена творчості Олени Медведєвої, рівненської майстрині вишивки, дитячої письменниці, журналістки, ініціаторки створення авторського видавництва книжок ручної роботи «Креативна книга» та громадської організації «Центр креативу».

Цифрова колекція «Книжковий знак Рівненщини»

Джерело: <https://znaky.lib.rv.ua/>

Цифрова колекція «Книжковий знак Рівненщини» покликана зберігати та популяризувати ресурси бібліотеки та відомості про книжкову культуру Рівного і краю на основі знаків книжкової власності, інскриптів, інших атрибутів книжок, виявлених у процесі вивчення колекцій рідкісних і цінних видань Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки.

«Пісня долю вишила» Цифрова колекція Раїси Цапун

Цифрова колекція «Пісня долю вишила» Раїси Цапун

Джерело: http://collections.lib.rv.ua/R_Tsapun/projects/index.html

Цифрова колекція присвячена творчості рівненської збирачки та виконавиці народних пісень, фольклористці та етнографині, засновниці та художньому керівнику фольклорного гурту «Джерело», майстрині сучасного декоративно-прикладного мистецтва, доценту кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ), заслуженому діячу мистецтв України – Раїсі Цапун.

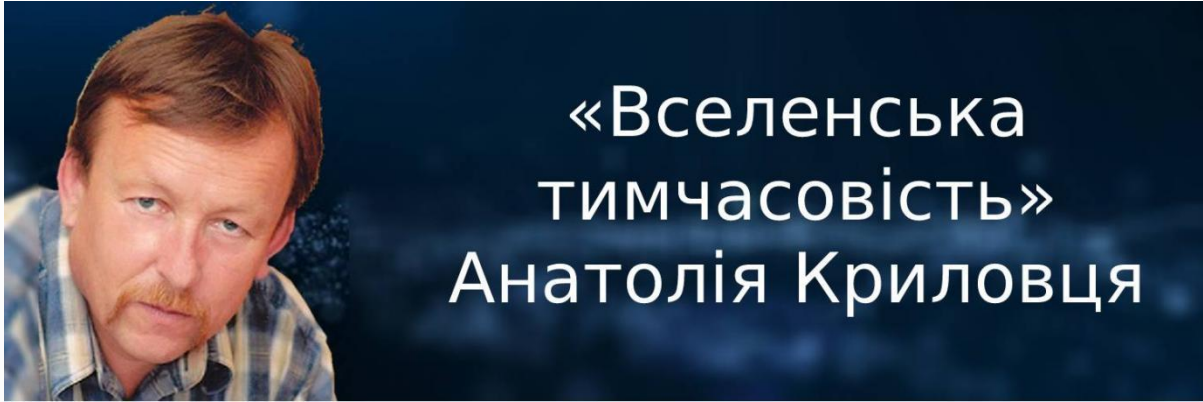

«Слово» Йосипа Пацули науковця, краєзнавця, громадського діяча

«Слово» Йосипа Пацули – науковця, краєзнавця, громадського діяча

Джерело: http://collections.lib.rv.ua/I_Pazula/index.html

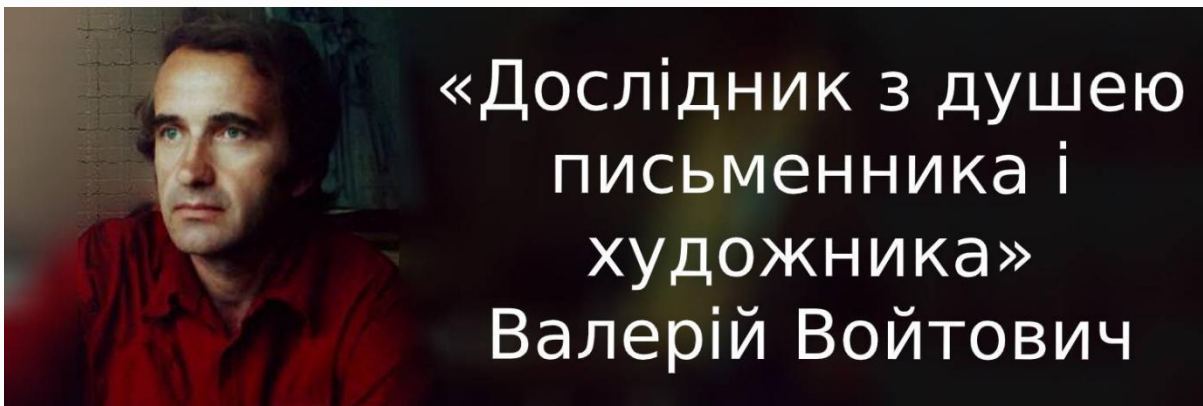
Електронна колекція присвячена діяльності відомого науковця, історика, краєзнавця, педагога, громадського діяча Йосипа Михайловича Пацули (1935–2004).

«Вселенська тимчасовість» Анатолія Криловця

Джерело: https://collections.lib.rv.ua/list/A_Krylovets/index.html

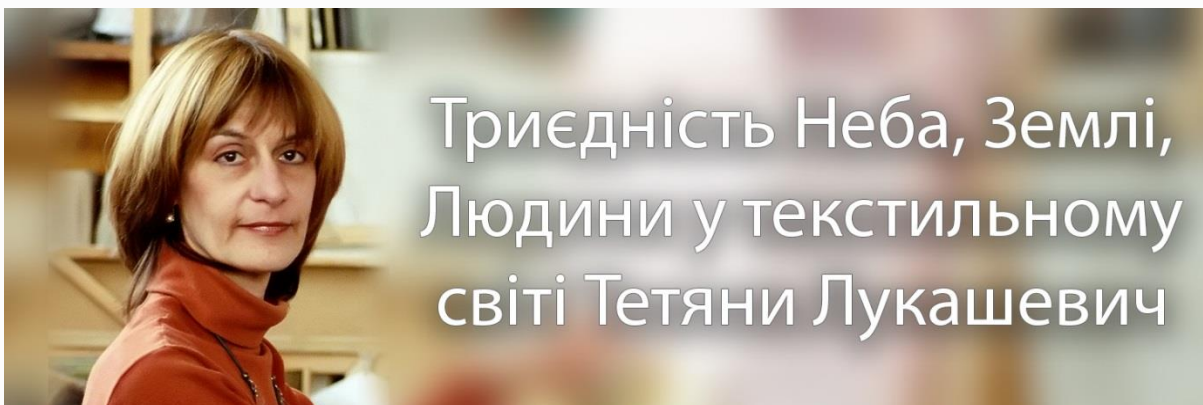
Творча спадщина Анатолія Криловця, яка охоплює не тільки його поетичні твори, а й літературознавчі роботи, дає можливість повною мірою ознайомитись з творчістю відомого рівненського письменника.

«Дослідник з душею письменника і художника» Валерій Войтович

Джерело: https://collections.lib.rv.ua/list/V_Voitovych/index.html

Електронна колекція присвячена творчості Валерія Войтовича, рівненського письменника, художника, дослідника української міфології, члена Національної спілки журналістів та Національної спілки краєзнавців України.

Триєдність Неба, Землі, Людини у текстильному світі Тетяни Лукашевич

Джерело: <https://collections.lib.rv.ua/list/Lukashevich/index.php>

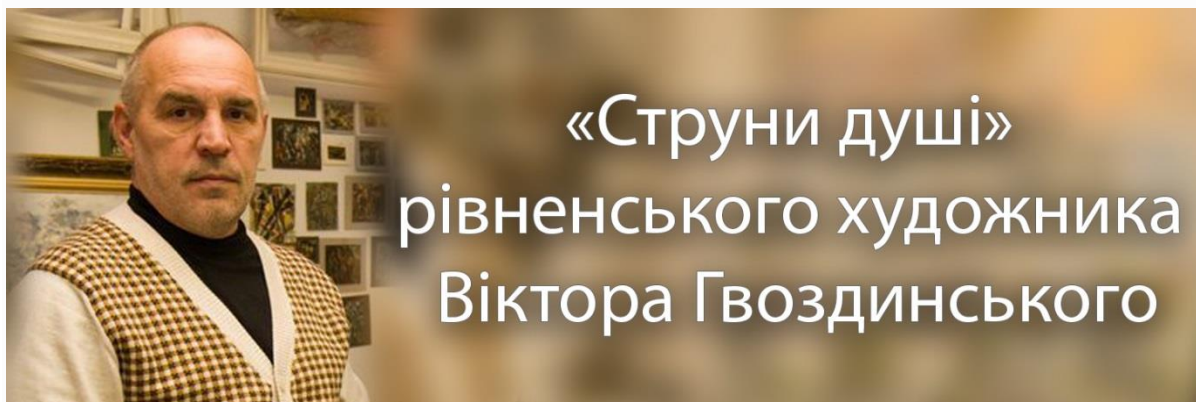
Колекція присвячена творчості Тетяни Лукашевич, рівненської майстрині художнього текстилю, членкині Національної спілки художників України. До колекції увійшли цифрові копії робіт художниці, світлини з її презентацій та плерів, повні тексти публікацій про творчий шлях Тетяни Лукашевич, а також унікальні світлини з сімейних альбомів Кулішів-Лукашевичів тощо.

Цифрова колекція «Відчуття коріння...» Миколи Тимчака

Джерело: <https://collections.lib.rv.ua/list/Tymchak/index.php>

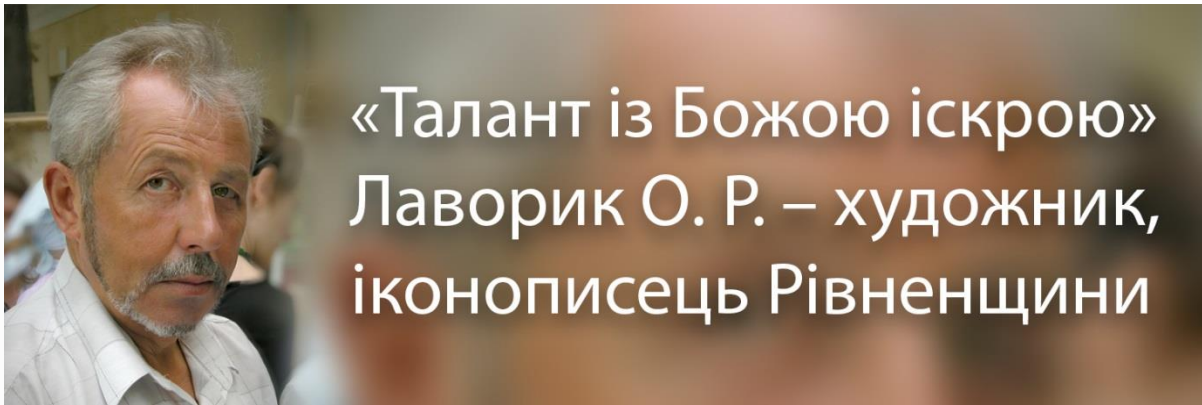
Цифрова колекція Миколи Тимчака

«Струни душі» рівненського художника Віктора Гвоздинського: до 65-річчя від дня народження

Джерело: <https://collections.lib.rv.ua/list/Gvozinskiy/index.html>

До колекції увійшли цифрові копії олійних та акварельних робіт художника Віктора Гвоздинського, повні тексти публікацій про його творчість, біографічні відомості, інформація про виставкову діяльність та участь у пленерах тощо.

Талант із Божою іскрою. Олександр Лаворик - художник, іконописець Рівненщини

Джерело: https://collections.lib.rv.ua/list/O_Lavoryk/index.php

Електронна колекція документів, приурочена до 60-річчя від дня народження художника, іконописця Рівненщини Олександра Лаворика та з нагоди його творчого ювілею – 35 років. Колекція містить близько 200 фотозображень робіт автора різних років, фото з сімейного архіву О. Лаворика, відео- та фотодокументи освячення ікон у храмах Рівненщини. Вміщено каталоги художніх робіт О. Лаворика, відомості про його виставкову діяльність, список публікацій про нього та його творчість, більшість з них – оцифровано.

Ростока М.Л.

1.4. Цифрові онлайн-колекції для неформальної освіти (аналітичний огляд)

«Освітні серіали» на платформі «Дія» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses>)

Створення колекції освітніх серіалів – це державна ініціатива, спрямована на розвиток цифрової грамотності серед населення України. Серіали є безкоштовними і мають адаптацію для людей з порушенням слуху (завдяки жестовій мові або субтитрам).

В основі проєкту – ідея зробити цифрові навички доступними для всіх: від школярів до людей старшого віку, незалежно від освіти чи технічної підготовки. У форматі коротких відеоуроків із залученням відомих ведучих – зірок, експертів, медійних особистостей – складні теми пояснюються простою мовою.

Серіали охоплюють широкий спектр тем: безпечне користування інтернетом, розпізнавання шахрайства, створення електронного підпису, використання державних послуг онлайн, медіаграмотність, кібергігієна, основи програмування, цифрова етика, а також серії для вчителів, держслужбовців та підприємців. Весь контент є безкоштовним, доступним у форматі відео з субтитрами й жестовою мовою. Його можна переглядати на платформі «Дія. Цифрова освіта» у будь-який час.

Цей проєкт став важливим інструментом формування цифрової культури в суспільстві та розширення можливостей громадян у цифровому просторі. Він сприяє зменшенню цифрового розриву та підвищенню рівня довіри до державних онлайн-сервісів.

Колекція налічує 225 серіалів. Платформа «Дія.Освіта» пропонує широкий спектр освітніх серіалів, спрямованих на розвиток цифрових навичок, професійних компетенцій і громадянської свідомості. Нижче наведено короткий опис дванадцяти найпопулярніших серіалів:

1. **ChatGPT: ваш особистий асистент у роботі, навчанні та житті** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/chatgpt-your-personal-assistant-for-work-study-and-life>). Цей курс ознайомлює користувачів із можливостями штучного інтелекту на прикладі ChatGPT, демонструючи практичні аспекти його застосування у різних сферах діяльності.
2. **Як діяти в надзвичайних ситуаціях** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/how-to-act-in-emergency-situations>). Серіал навчає алгоритмів дій у кризових ситуаціях, таких як пожежі, обстріли чи евакуація, з метою забезпечення особистої безпеки та допомоги іншим.
3. **Інженер із комп'ютерних систем і мереж** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/network-engineer>). Курс розкриває основи професії інженера з комп'ютерних систем, охоплюючи проектування, налаштування та обслуговування мережевих інфраструктур.
4. **Стоп корупція для військовослужбовців** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/stop->

[corruption?fbclid=IwAR31ZVvv0O8evD60vvoPzGJH3IOzxr_b8Dj0e4DNoeG_i62XfzzymYqYe60](https://osvita.diia.gov.ua/courses/corruption?fbclid=IwAR31ZVvv0O8evD60vvoPzGJH3IOzxr_b8Dj0e4DNoeG_i62XfzzymYqYe60)). Серіал присвячений ролі антикорупційних уповноважених у військових структурах, висвітлюючи механізми запобігання та протидії корупційним проявам.

5. **Гендерна рівність та соціальна інклюзія в комунікаціях** (<https://osvita.diia.gov.ua/simulators/gender-equality-and-social-inclusion-in-communication>). Курс акцентує увагу на важливості врахування принципів рівності та інклюзії у комунікаційних стратегіях, сприяючи формуванню толерантного суспільства.
6. **Майбутні лідери III** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/future-ai-leaders>). Серіал у доступній формі ознайомлює з основами штучного інтелекту, орієнтований на молодь, яка прагне розвивати навички в цій галузі.
7. **Дотичні. Як бізнесу стати постачальником ЗСУ** (<https://business.diia.gov.ua/education/dotychni-yak-biznesu-staty-postachalnykom-zsu>). Курс надає практичні поради для підприємців щодо процедур і вимог для співпраці з Збройними силами України як постачальників.
8. **Конструктор меблів. Школа мебляра** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/furniture-designer-furniture-maker-school>). Серіал охоплює процеси проєктування меблів, створення креслень і вибору матеріалів, сприяючи розвитку навичок у сфері меблевого виробництва.
9. **Тьюторинг у школі** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/tutoring-at-school>). Курс розглядає ефективні підходи тьюторингу в школі і навчає як підтримувати учнів й учениць на їхньому освітньому шляху.
10. **Бариста** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/barista>). Серіал ознайомлює тонкощі приготування кави, знайомить з різними видами напою та секретами професійного обслуговування клієнтів.
11. **Режисер монтажу** (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/video-editor>). Курс присвячений основам відеомонтажу, включаючи роботу з програмним забезпеченням та принципами сторітелінгу у відеопродукції.

12.Дата аналітик. Вступ до Excel (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/data-analyst-exce>).

Серіал знайомить з базовими функціями Excel, навчає візуалізації даних та ефективному використанню інструментів для аналізу інформації.

Ці серіали доступні для перегляду на платформі «Дія. Освіта» та на медіасервісі MEGOGO, що дає змогу користувачам обирати зручний формат навчання

В інтернеті є популярними згадки про наведені нижче серіали.

Освітній серіал «Основи кібергігієни» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/cyber-hygiene>) покликаний допомогти засвоїти базові принципи кібергігієни та типові алгоритми дій у разі виявлення ознак інформаційних атак. Впродовж навчання ви дізнаєтеся за допомогою реальних прикладів, як не стати жертвами зловмисників.

Серіал «Кіберняні» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/cybernanny>) дозволить дізнатися, як мінімізувати ризики втрати вашої приватної, чутливої інформації. Як запобігти кібератаці або кібершахрайству та як швидко відновитися після них у випадку, якщо вони все ж таки сталися.

Серіал «Обережно! Кібершахраї» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/attention-cyber-fraudsters>) навчить, як захиститись від дій зловмисників. Ви засвоїте покрокові інструкції для ефективного захисту своїх приватних даних. Дізнаєтесь про вдалі приклади боротьби з кібератаками.

Серіал «Як громаді стати цифровою» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-communities>) призначений для держслужбовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування, яким не байдужий розвиток ІТ у своїй громаді.

Серіал «Регіональна цифрова трансформація» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/regional-digital-transformation>). Мета цього освітнього курсу – надати регіональним CDTO та міст рекомендації щодо підходів до цифрової трансформації в своїх громадах, а також розповісти про інструменти та технології, які можна використовувати для цифровізації регіонів.

Серіал «Бути поруч: основи психологічної підтримки тим, хто працює з дітьми» (<https://osvita.diia.gov.ua/courses/buty-poruch-kurs-z-osnov-psykholohichnoi>

[pidtrymky](#)). Як працювати з дітьми під час війни та надавати ефективну психологічну допомогу.

Банк лекцій (<https://lecbank.jimdofree.com/>)

«Банк лекцій» є спільною ініціативою двох освітньо-наукових проєктів – «Наукова Світлиця» та «Інтелект TV» – і становить першу в Україні спробу створення централізованого відкритого ресурсу наукових і науково-популярних лекцій для вільного користування.

Метою проєкту є формування структурованого електронного архіву лекцій, які організовуються різними суб'єктами: державними та комерційними установами, громадськими ініціативами з популяризації науки, а також окремими науковцями. Таким чином, «Банк лекцій» виконує функцію інтеграції розрізнених освітніх ініціатив у єдиний інформаційний простір, орієнтований на поширення наукового знання.

Ресурс передбачає вільний доступ до відеозаписів лекцій, які можуть переглядатися як у довільному порядку, так і з використанням систематизованого каталогу. Каталог лекцій розробляється з урахуванням принципів класифікації за тематичними напрямками, що дасть змогу користувачам орієнтуватися у великому обсязі матеріалу й обирати контент відповідно до академічних чи освітніх інтересів.

Каталог лекцій:

- Науково-популярні (<https://lecbank.jimdofree.com/науково-популярні/>).

Лекції для широкого загалу з таких дисциплін: *астрономія, антропология, біологія, економіка, історія, культурознавство, метеорологія, музика, мовознавство, наука і суспільство, хімія.*

Для маленьких (<https://lecbank.jimdofree.com/для-маленьких/>). Тематичні лекції з *астрофізики, біології, математики, фізики, хімії.*

Для школярів (<https://lecbank.jimdofree.com/для-школярів/>). Представлено *українську мову, літературознавство, математику, мовознавство, біологію, хімію, фізику, англійську мову, риторику.*

Для студентів (<https://lecbank.jimdofree.com/для-студентів/>). Тематика лекцій цього розділу: *астрономія, біологія, історія, економіка, літературознавство, мистецтвознавство, мовознавство, математика, медицина, географія, філософія, право, фізика.*

Для фахівців (<https://lecbank.jimdofree.com/для-фахівців/>). Цей розділ висвітлює колекції цифрових ресурсів з таких напрямів: *авіаційні технології, бібліотечна справа, біологія, біофізика, економіка, космонавтика, математика, мовознавство, право, фізика, філософія.*

Для освітян (<https://lecbank.jimdofree.com/для-освітян/>). Запропоновано лекції за напрямками – *математика, педагогіка, хімія, STEM.*

Наука і суспільство (<https://lecbank.jimdofree.com/наука-і-суспільство/>). Розділ містить такі колекції: *аграрний сектор, екологія, енергозбереження, IT-технології, медицина та інші.*

Всеукраїнська школа онлайн (<https://lms.e-school.net.ua/>)

Щоб допомогти вчителям і учням організувати змішане та дистанційне навчання, в Україні з 11 грудня 2020 р. введено в дію вебплатформу дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» (ВШО). Вона проектувалася як інструмент безпечної, доступної, якісної освіти учнів усіх регіонів України, незалежно від введення карантинних заходів. На вебплатформі розміщено освітні матеріали для учнів 5–11 класів у вигляді уроків відповідно до навчальних програм із предметів. Уроки побудовано на основі принципів мікронавчання: коротке відео (до 7 хвилин) для зацікавлення учнів освітнім матеріалом і залучення їх в освітній процес, структурований конспект із основними теоретичними питаннями теми, завдання для самостійного виконання, схеми, карти, а також тестові завдання для самоперевірки.

На вебплатформі є кабінет учителя – інструмент, який дає можливість зареєстрованому вчителю об'єднати зареєстрованих учнів у класи, бачити поступ своїх учнів, призначати їм завдання для виконання, організовувати обговорення певного уроку, питань, завдань чи проблем. Молодша вікова категорія

користувачів вебплатформи потребує застосування інших форм і методів роботи, адаптованих до її пізнавальних потреб і стилів навчання. Молодшим учням необхідна підтримка дорослих, зокрема вчителів і батьків, для організації та налаштування власного освітнього процесу. Засоби для здійснення такої підтримки необхідно передбачити на вебплатформі. Необхідність максимальної допомоги дітям у здобутті освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання, зокрема й дітям з особливими освітніми потребами, а також важливість для дітей нинішнього покоління цифрового шляху пізнання світу спонукали до формування концепції створення освітніх онлайн-ресурсів для дітей молодшого шкільного віку.

Навчальні ресурси згруповані у колекції за класами (https://lms.e-school.net.ua/course_category/):

- 2 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/2-klas/);
- 3 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/3-klas/);
- 4 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/4-klas/);
- 5 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/5-klas/);
- 5 -6 клас НУШ (https://lms.e-school.net.ua/course_category/5-6-klas-nush/)
- 6 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/6-klas/);
- 7 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/7-klas/);
- 8 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/8-klas/);
- 9 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/9-klas/);
- 10 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/10-klas/);
- 11 клас (https://lms.e-school.net.ua/course_category/11-klas/).

Кожна з колекцій має внутрішній поділ на підколекції, кількість яких варіюється від 2 до 33.

Крім того на ресурсі подано групування освітніх онлайн-ресурсів у колекції за предметами (https://lms.e-school.net.ua/course_category/). Виокремлено такі предмети: *інформатика, історія України, алгебра, алгебра і початки аналізу, англійська мова, біологія, біологія і екологія, всесвітня історія, географія, геометрія, діагностичне тестування, зарубіжна література, математика,*

мистецтво, німецька мова, основи правознавства, природознавство, українська література, українська мова, фізика, хімія.

Вебплатформа UAHISTORY: історія України. Факти з Історії України!

(<https://uahistory.kiev.ua/category/istoriya-ukrayini>)

Вебплатформу UAHISTORY створено як комплексний онлайн-ресурс у відповідь на зростаючу потребу в доступних і достовірних історичних знаннях у цифрову епоху. Вона проєктувалася як інструмент для широкої популяризації історії України та висвітлення різноманітного спектра інформаційних тем із забезпеченням зручного та всебічного доступу до знань.

На вебплатформі розміщено матеріали у вигляді тематичних статей, новинних оглядів та історичних фактів, які об'єднано в цифрові колекції, такі як «Історія України», «Статті», «Новини» та «Факти». Користувачам запропоновано аналітичні матеріали, біографії видатних діячів, дослідження подій і явищ, а також практичні поради з різноманітних галузей. Колекція поповнюється з листопада 2017 р.

Опис основних колекцій ресурсів, доступних на сайті UAHISTORY:

- **Історія України** (<https://uahistory.kiev.ua/category/istoriya-ukrayini>): Центральна категорія, яка повністю присвячена українській історії, містить аналітичні статті, біографії видатних діячів (як-от князь Володимир), дослідження ключових подій (наприклад, про козацтво – «вільні люди») та загальних історичних закономірностей.
- **Історично важливі авто** (<https://uahistory.kiev.ua/category/istorichno-vazhliivi-avto>): Категорія зосереджена на оглядах і фактах про автомобілі, які мали значний вплив на історію, культуру або технічний прогрес.
- **ІТ-розробки** (<https://uahistory.kiev.ua/category/fakti/it-rozrobki>): Розділ висвітлює теми, пов'язані з інформаційними технологіями, у тому числі новини, аналітику та тенденції у сфері розроблення програмного забезпечення та ІТ-індустрії.

- **Вантажівки з історією** (<https://uahistory.kiev.ua/category/vantazhivki-z-istoriyeyu>): Категорія присвячена історії вантажних автомобілів, їх еволюції, впливу на промисловість і транспорт, а також цікавим фактам про відомі моделі.
- **Все про танці** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti/vse-pro-tantsi>): Категорія, що охоплює різноманітні аспекти світу танцю, зокрема стилі, історію, відомих виконавців, а також поради та рекомендації.
- **Комп'ютери та техніка** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti/kompyuteri-ta-tehnika>): Розділ містить матеріали про комп'ютери, їхні компоненти, мобільні пристрої, гаджети та інші технологічні пристрої, а також про їх використання та вибір.
- **Медичні товари** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti/medichni-tovari>): Розділ надає інформацію та поради щодо вибору та використання різноманітних медичних товарів, обладнання та приладів для здоров'я.
- **Необхідне дітям** (<https://uahistory.kiev.ua/category/fakti/neobhidne-dityam>): Категорія, присвячена товарам, послугам, розвитку та іншим аспектам, що стосуються дітей та їхніх потреб.
- **Новини** (<https://uahistory.kiev.ua/category/novini>): Розділ слугує стрічкою останніх публікацій сайту, що охоплює широкий спектр тем. Часто вміст цієї категорії перетинається з матеріалами з розділу «Статті».
- **Послуги** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti/poslugi>): Розділ надає інформацію про різноманітні послуги, їхні види, особливості вибору та важливі аспекти взаємодії зі споживачами.
- **Ремонт** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti/poslugi/remont>): Категорія, присвячена порадам, інструкціям і матеріалам щодо ремонту будівель, техніки, автомобілів або інших предметів.
- **Світле приміщення** (<https://uahistory.kiev.ua/category/svitle-primishhennya>): Містить матеріали про дизайн інтер'єру, освітлення, створення комфортних і світлих просторів, а також пов'язані архітектурні рішення.

- **Спеціальна техніка** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti/spetsialna-tehnika>): Розділ містить статті про різні види спеціалізованої техніки (наприклад, будівельної, сільськогосподарської, підйомної), її застосування, характеристики та вибір.
- **Статті** (<https://uahistory.kiev.ua/category/statti>): Категорія є одним із найбільш об'ємних розділів, що містить різнопланові інформаційні та довідкові матеріали – від практичних порад до аналітичних оглядів і путівників. Її вміст часто подібний до категорії «Новини» і перетинається з нею.
- **Факти** (<https://uahistory.kiev.ua/category/fakti>): Розділ призначений для публікації коротких, концентрованих і перевірених даних, що можуть відображати цікаві історичні відомості, статистичні показники або маловідомі деталі з різних сфер. Перетинаються з категоріями «Новини» і «Статті».
- **Школи та студії** (<https://uahistory.kiev.ua/category/fakti/shkoli-ta-studiyi>): Категорія, що містить інформацію про навчальні заклади, освітні курси, творчі студії та центри розвитку.

Колекції вебплатформи «Чтиво» (<http://chtyvo.org.ua>)

Вже тривалий час діє як некомерційний проєкт онлайн-бібліотека «Чтиво» для забезпечення широкого та вільного доступу до україномовної літератури, яка історично була важкодоступною через обмежені тиражі паперових видань і домінування російськомовного контенту. Ця бібліотека проєктувалася як інструмент вільного, доступного та якісного поширення українських текстів. На вебплатформі розміщено твори українських класиків, матеріали з українознавства, історії України, а також рідкісні та унікальні видання. Весь контент подано у текстовому форматі, структуровано за численними тематичними категоріями, що дає змогу користувачам легко знаходити необхідну літературу.

На вебплатформі «Чтиво» розміщено величезний масив літератури, структурований за категоріями, що охоплюють як класичні твори, так і унікальні

видання. Бібліотека постійно поповнюється, нині налічується понад **87000 творів** від майже **30000 авторів**.

Опис категорій контенту онлайн-бібліотеки «Чтиво»:

- **«Химерна»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/khymerna/books/>) – твори, що характеризуються елементами фантастики, сюрреалізму, абсурду та нестандартними наративними структурами.
- **«Художня»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/khudozhnia/books/>) – широкий спектр літературних творів, призначених для естетичного та емоційного сприйняття, у тому числі проза, поезія та драматургія.
- **«Історична»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>) – матеріали з історії України та світу, зокрема з науковими дослідженнями, історичними монографіями, рідкісними та архівними виданнями.
- **«Народна»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/narodna/books/>) – фольклорні твори, зокрема народні казки, пісні, перекази, легенди та інші форми усної народної творчості, що відображають культурну спадщину.
- **«Дитяча»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/dytiacha/books/>) – твори, адаптовані та призначені для читачів молодшого віку, що сприяють їх розвитку, вихованню та формуванню світогляду.
- **«Наукова»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/naukova/books/>) – публікації, присвячені фундаментальним і прикладним дослідженням у різних галузях знань, у тому числі монографії, статті та наукові посібники.
- **«Мистецтво»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/mystetstvo/books/>) – видання, присвячені теорії, історії та різним видам мистецтва (образотворчому, музичному, театральному тощо), а також аналізу художніх творів.
- **«Навчальна»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/navchalna/books/>) – матеріали, призначені для використання в освітньому процесі, а також для самостійного навчання, підвищення кваліфікації та професійного розвитку.
- **«Детективи»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/detektyvy/books/>) – літературні твори з динамічним сюжетом, що зосереджуються на розслідуванні злочинів, розгадуванні таємниць та виявленні істини.

- **«Пригоди»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/pryhody/books/>) – наративи, що описують авантюрні подорожі, незвичайні події, випробування та героїчні вчинки, які долають персонажі.
- **«Релігія»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/relihiia/books/>) – тексти релігійного характеру, богословські праці, філософські трактати та дослідження релігійних систем світу.
- **«Публіцистика»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/publitsystyka/books/>) – збірник статей, есе та інших публіцистичних творів, що аналізують актуальні суспільно-політичні, соціальні та культурні питання, часто з елементами авторської позиції та оцінювання.
- **«Гумор»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/humor/books/>) – зібрання сатиричних, комічних та іронічних творів різного формату, призначених для розважального та критичного осмислення дійсності.
- **«Любовна»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/liubovna/books/>) – романтичні та емоційно насичені наративи, що досліджують міжособистісні стосунки, почуття та їхній розвиток у сюжеті.
- **«Часописи»** (<https://chtyvo.org.ua/genre/chasopysy/books/>) – збірник періодичних видань (журналів, альманахів), що містять статті та матеріали з різних галузей знань, культури, літератури та суспільства.

«Військова» (<https://chtyvo.org.ua/genre/viiskova/books/>) – літературні твори з військової тематики, у тому числі історії воєн, описи військових операцій, теорія та практика військової справи, а також військово-патріотичні твори.

Окрім україномовної літератури, «Чтиво» також містить твори українських класиків, перекладені іноземними мовами, що сприяє їхній популяризації у світі. Бібліотека приділяє особливу увагу збереженню та наданню доступу до матеріалів з українознавства, що є ключовим для дослідження та розуміння української ідентичності.

РОЗДІЛ 2. ЦИФРОВІ КОЛЕКЦІЇ ЄВРОПИ ТА США

Ростока М.Л.

2.1. Євроатлантичні цифрові проєкти з оцифрування бібліотечних, архівних, музейних і освітніх колекцій (аналітичний огляд)

Бібліотеки, архіви, музеї та університетські колекції визнали, що цифровізація є терміновим питанням. Однак слід пам'ятати, що інформація, доступна онлайн, сильно залежить від установи, яка її надає, оскільки немає центрального, стандартизованого місця для публікації метаданих про фонди бібліотек, архівів або музеїв. Базы даних цифрових колекцій створюються окремими установами, бібліотеками або архівами. У деяких випадках установи використовують загальні платформи для публікації інформації про об'єкти, а в інших випадках були створені проєктні бази даних з регіональним або тематичним фокусом.

Для архівів, бібліотек, музеїв та університетських колекцій існують мета-каталоги (Archivportal D, kvk/worldcat, CCC-Portal тощо). Вони надають корисну відправну точку для досліджень, але важливо усвідомлювати, що ці мета-каталоги не завжди містять усю інформацію підпорядкованих баз даних і/або що обмін даними не завжди функціонує бездоганно. Тому завжди варто заглянути в окремі бази даних і спробувати інші пошукові терміни (варіанти написання, синоніми тощо).

Національна цифрова стратегія Германії [16].

Основним проектом, реалізованим у Німеччині в напрямі оцифрування історико-культурної спадщини, є Цифрова бібліотека Німеччини (Deutsche Digitale Bibliothek, DDB). DDB є довгостроковим спільним проектом уряду Німеччини, її федеральних земель і місцевих органів влади, метою якого є створення інтегрованого цифрового ресурсу, що має відображати багатство культурної та наукової спадщини Німеччини, та надавати доступ до нього широкій громадськості в онлайн-режимі[17]

Германія має багатий і дуже різноманітний архівний устрій, який представляє кілька рівнів федеральної держави, від федеральних до муніципальних архівів, а також архівів недержавних акторів, наприклад, церковних архівів або економічних архівів. Через федеральну систему Німеччини архіви федеральних земель повністю незалежні від федеральної держави. Тому федеральний архів (Bundesarchiv) не є центральним архівом, як, наприклад, у Франції.

Портал **EVIFA** (Спеціалізована інформаційна служба з соціальної та культурної антропології) з обширним цифровим сервісом, включаючи центральні етнологічні журнали (<https://www.evifa.de/de>). **CrossAsia** (xasia) є центральним онлайн-сервісом FID Asien/ Спеціалізованої інформаційної служби для Азії, яка пропонує широкий спектр електронних ресурсів для азійських досліджень (латиницею та азійськими шрифтами). Різні бази даних були ліцензовані, дані збагачені та зроблені доступними для пошуку через центральну платформу (<https://crossasia.org/ressourcen/datenbanken/>).

FID4SA надає цифровий та міждисциплінарний репозиторій зображень і мультимедіа, в якому інститути, колекції та проекти з галузі південноазійських досліджень представляють свої фонди (<https://www.fid4sa.de/en/home>). Онлайн-платформа **FID Африканських досліджень** називається **Бібліотека африканських досліджень** (<https://africanstudieslibrary.org/en/>). Вона пропонує спеціалізований каталог для пошуку понад 3 мільйонів назв з європейських та африканських колекцій. FID зосереджується на книгах від видавців, що базуються на африканському континенті. **Інструменти африканських досліджень** регулярно надають інформацію про управління даними досліджень, відкритий доступ, онлайн-ресурси в африканських дослідженнях та багато іншого!

Серія архівів місій Університету Лейпцига “Папери про Африку” дає огляд фондів, пов'язаних з місіонерською діяльністю в Африці. Досі було опубліковано 30 томів, які охоплюють архіви в Базелі, Бремені, Хернхуті, Лейпцигу,

Нойендеттельсау, Нюрнберзі та Святому Оттілі, а також Моші в Танзанії:
<https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:15-qucosa2-323801>

Ще один регіональний акцент пропонує дослідницький проект “Сучасна Індія в німецьких архівах” (<https://www.projekt-mida.de/en/>). Охоплюючи період з початку 18 століття до 1990 року, проект має на меті надати цифровий архівний посібник для ресурсів з індійсько-німецької історії в німецьких архівах.

Фотоархів Німецького колоніального товариства є найбільшим цифровим архівом зображень на тему колоніалізму (<https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/kolonialesbildarchiv>). Фотографії були зроблені німецькими колонізаторами. Вони зображували білих і чорношкірих людей по-різному. Ці стереотипні та расистські образи перетворюють колонізованих на нібито «інших». Загалом колекція містить приблизно 55 000 зображень, переважно скляних пластин різних розмірів, а також паперових відбитків та 35-міліметрових негативів. З 1948 року ця колекція зберігається в бібліотеці Франкфуртського університету. Вона повністю оцифрована та, де це дозволено законом, доступна онлайн.

Цифрова колекція німецького колоніалізму бібліотек у Франкфурті-на-Майні та Бремені (<https://brema.suub.uni-bremen.de/dsdl>, <https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/kolonialbibliothek/nav/index/all>). Франкфурт, зокрема, оцифрував значні додаткові тексти (див. також: <https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/kolonialbibliothek/>).

Інститут Лейбніца для освітніх медіа | Інститут Георга Еккерта є найбільшою бібліотекою підручників з широким асортиментом міжнародних підручників та віртуальною колекцією (<https://www.gei.de/institut/forschungsbibliothek>; <https://gei-digital.gei.de/viewer/>).

Колекція Пертеса складається з фондів видавництва Justus Perthes Гота, Justus Perthes Дармштадт та VEB Hermann Naack Гота з акцентом на географічний матеріал, наприклад, вони оцифрували карти Африки та Азії (1800-1945). З Perthes Digital / GlobMapLaboratory вони також надають важливу платформу для картографічного матеріалу (<https://www.perthes-digital.de/>).

Німецький газетний портал оцифрував газети з періоду 1671-1994 (<https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de>) і є центральною платформою для цього медіа. Він доповнюється іншими надавачами послуг (наприклад, Баварською державною бібліотекою, Берлінською державною бібліотекою, Саксонською цифровою бібліотекою, порталом газет NRW тощо).

Портал Qalamos надає доступ до метаданих та оцифрованих рукописів «Східних колекцій рукописів» у Німеччині. Він пропонує доступ до 135.000 наборів даних рукописів, написаних більш ніж 160 мовами та 80 шрифтами (<https://www.qalamos.net>).

Розвиток цифрових ініціатив у Франції [18].

Головною національною цифровою ініціативою у Франції є інформаційний ресурс «Галліка» («Gallica»). Створена під егідою Національної бібліотеки Франції (Bibliothèque nationale de France, BnF). З 1997 р. «Галліка» є доступною з будь-якої точки світу через Інтернет. Ця цифрова бібліотека зосереджує увагу на представленні оцифрованих друкованих матеріалів, рукописів, аудіовізуальних колекцій, наявних у Національній бібліотеці Франції. «Галліка» є енциклопедичною цифровою бібліотекою, побудованою на основі вже існуючих бібліотечних колекцій.

У 2000-х роках спостерігалось стрімке зростання впливу цифрових технологій, що стало визначальним чинником для трансформації діяльності національних бібліотечних установ. Французька національна бібліотека активно долучилася до цього процесу, поступово формуючи нову цифрову стратегію. Запущена ще 1997 року цифрова бібліотека Gallica, яка на той момент містила лише близько 2,5 тисячі текстових робіт і 10 тисяч зображень, продовжувала інтенсивно розширювати свої фонди. Уже в 2000 році колекція зросла до 35 тисяч книг і 45 тисяч зображень, а до 2008 року обсяг цифрового контенту досяг 350 тисяч одиниць (250 тисяч книг і 100 тисяч зображень).

Заява Google про створення глобальної цифрової бібліотеки на основі партнерства з найбільшими бібліотеками світу стимулювало нову хвилю

цифрової активності в Європі. Незважаючи на певні застереження щодо централізації знань у межах приватних корпорацій, ініціатива стала поштовхом до формування власної європейської відповіді – Європейської цифрової бібліотеки. За підтримки урядових інституцій було започатковано масштабну програму оцифрування фондів, яка отримала значну підтримку з боку громадськості та медіа. Результатом цих зусиль стало створення порталу Europeana – загальноєвропейського інформаційного середовища для доступу до культурної спадщини.

Протягом наступного десятиліття, за фінансової підтримки відповідних національних установ, обсяги оцифрування збільшилися з 6 тисяч до 100 тисяч томів щороку. Ці зусилля сприяли не лише нарощуванню власних цифрових фондів, але й розширенню співпраці з іншими бібліотеками країни. Gallica почала функціонувати як консолідована платформа, що об'єднує ресурси бібліотек-партнерів, перетворюючись на колективну цифрову бібліотеку національного масштабу.

Паралельно з реалізацією масових програм оцифрування книжкових, журнальних та газетних фондів було започатковано ініціативи щодо цифрового відтворення спеціалізованих і рідкісних колекцій. До оцифрування включалися карти, гравюри, рукописи, фотографії, медалі та інші одиниці культурної спадщини. Такий підхід забезпечив не лише кількісне зростання цифрових ресурсів, а й якісне розширення спектру представлених матеріалів. Станом на 2010 рік цифровий фонд перевищував 1,3 мільйона одиниць, а вже у 2014 році ця цифра сягнула понад 3 мільйони одиниць, що свідчить про безпрецедентний рівень цифровізації національного культурного надбання

Панєвропейська цифрова ініціатива [19].

Найбільш відомим європейським проектом з оцифрування культурної спадщини є «Europeana» (<http://www.europeana.eu>). На сайті проекту зазначається, що Europeana розширює можливості сектору культурної спадщини в його цифровій трансформації. «Ми розвиваємо досвід, інструменти та політику, щоб

прийняти цифрові зміни та заохочувати партнерства, які сприяють інноваціям» (Europeana). Europeana надає ентузіастам культурної спадщини, професіоналам, викладачам і дослідникам цифровий доступ до матеріалів європейської культурної спадщини, цифрових копій творів мистецтва, книг, музики та відео про мистецтво, газети, археологію, моду, науку, спорт та багато іншого. Сайт Europeana.eu знаходиться у веденні Europeana Foundation і дає доступ до широкого кола оцифрованої культурної спадщини із різних країн Європи та за її межами. Станом на червень 2025 р. колекції проєкту налічують 36 209 140 зображень, 26 625 968 текстів, 1 201 041 аудіозаписів, 364 755 відеофайлів, 8 287 3D моделей.

Фахівці порталу Europeana розробляють ресурси, які допомагають викладачам використовувати дані культурної спадщини у своїх класах та установах. Наведемо найбільш відомі освітні проєкти до яких залучено портал.

«Лабораторія цифрової креативності»

(<https://pro.europeana.eu/page/europeana-digital-creativity-lab>)

Інноваційна освітня програма для учнів середньої та старшої школи (віком 11–19 років) та освітян з усієї Європи. Вона надає учасникам можливість досліджувати та переосмислювати багату цифрову культурну спадщину Європи, використовуючи цифрові навички та креативні дизайнерські практики.

Клас Europeana (<https://www.europeana.eu/en/europeana-classroom>)

Підбірка освітніх ресурсів, що використовують цифрову культуру, для викладачів, учнів та батьків, доступна на Europeana.eu.

Колекції навчальних сценаріїв з інноваційними педагогічними методами (<https://www.europeana.eu/en/take-a-more-student-centred-approach-to-teaching>)

Досвід США у роботі з цифровими колекціями

Бібліотеки Сполучених Штатів Америки. Наприклад, колекція Ebscohost Academic Search Complete (<https://www.ebsco.com/products/research-databases/academic-search-complete>) налічує понад 200 тис. матеріалів практично у всіх галузях, опублікованих у таких великих академічних видавництвах, як

Cambridge University Press, De Gruyter, Elsevier, Harvard University Press, John Wiley & Sons, Oxford University Press тощо. Унікальним проєктом з оцифрування бібліотечних фондів США, здійснюваним під керівництвом Бібліотеки Конгресу, є Програма створення Національної електронної бібліотеки (National Digital Library, NDLP). Проєкту NDLP передував п'ятирічний (1990–1994pp.) пілотний проєкт під назвою «Пам'ять Америки» (American Memory), який називали також флагманським проєктом Національної цифрової бібліотеки.

NDLP – це проєкт Бібліотеки Конгресу США, метою якого є створення цифрової бібліотеки репродукцій першоджерел для підтримки вивчення історії та культури Сполучених Штатів. NDLP опублікувала в Інтернеті 24 мільйони книг і документів з Бібліотеки Конгресу та інших дослідницьких установ (<https://www.loc.gov/collections/>).

Для пошуку, накопичення та відображення інформації використовують об'єднані в цифрові колекції цифрові ресурси. Традиційною формою такого об'єднання є бази даних, які спрощують розв'язання певних типових формалізованих завдань, що повторюються в умовах оперативно-функціональної діяльності. Проте використання бази даних не завжди є виправданим, особливо в системах із нечітким описанням інформації, до яких належить і педагогічна система. Тож поряд із традиційною інформаційною підтримкою випереджаючими темпами почали розвиватися бази знань, які забезпечують порівняно із базами даних значні переваги в роботі з інформацією.

Як приклад використання технології проєктування баз знань розглянемо цифрові колекції Університету Флориди (UFDC), що підтримуються Центром цифрової бібліотеки університету (<https://ufdc.ufl.edu/collections>). Цифрові колекції містять постійно зростаючу колекцію цифрових ресурсів з бібліотечних колекцій Університету Флориди, а також партнерських установ. Заснована у квітні 2006 р. UFDC сьогодні налічує понад 925000 документів – книжки, газети, усні історії, відео, фотографії, набори даних тощо. Цифрові колекції UF працюють із відкритим кодом Собек СМ. Пов'язані інструменти передбачають онлайн-інструменти користувача та автономне програмне забезпечення для використання

в оцифруванні й редагуванні цифрових матеріалів. Через надзвичайно візуальну природу такої кількості предметів сторінки відображають як масштабовані зображення (через сервер JPG2000), які можна переглядати як ескізи на рівні елемента та колекції. Артефакти з кількома фотографіями з різних кутів можна побачити в русі, обертанні за допомогою додатку Adobe Flash. Предмети шукають також за їх географічною інформацією (місто, округ, штат, широта і довгота) або на карті за допомогою UFDC API Карт Google. UFDC містить книжки, статті, газети, фотографії, відео, аудіо тощо. Сторінка статистики UFDC здійснює поточний підсумок завантажених предметів, розбитих на цифрові колекції: <http://ufdc.ufl.edu/stats/>. Поряд із регулярним завантаженням нових елементів UFDC орієнтований на постійний пошук можливостей пошукової системи. Слід відзначити високу якість відображення цифрових документів у колекціях, у більшості з яких графічно точно, з усіма видавничими особливостями відтворено видання у форматі pdf і djvu. Цей спосіб надання віртуальних копій документів користувачам значною мірою обумовлює пошукові можливості веб-колекцій, адже графічна форма дає достовірну, але не формалізовану інформацію про видання, яка непридатна для лексичного пошуку. Лише окремі документи надано у символічному вигляді у форматі doc, що дозволяє здійснювати пошук за текстом, проте при такому способі неможливе точне відтворення оригіналу. У бібліотечній практиці існують певні способи розв'язання цієї дилеми: комбіноване електронне представлення друкованих видань, яке базується на об'єднанні двох основних форм (текстової і графічної), а також охоплює інформацію для їх синхронізації [20].

Стан розроблення колекцій цифрових освітніх ресурсів у Канаді [21].

У Канаді розроблення та впровадження електронних освітніх ресурсів (EOR) перебуває на різних етапах розвитку, від масштабних провінційних ініціатив до індивідуальних проєктів у закладах. Хоча прогрес відрізняється залежно від провінції та конкретного закладу, можна виділити кілька ключових підходів і механізмів співпраці, що визначають поточний стан у цій сфері.

Найбільшим та найбільш амбітним джерелом ЕОР в Онтаріо є бібліотека eCampusOntario. Вона надає викладачам та студентам доступ до понад 250 безкоштовних і відкрито ліцензованих освітніх ресурсів через свою Відкриту Бібліотеку, запущену у 2017 році у співпраці з BCCampus. Завдяки спільним зусиллям eCampusOntario та Університету Раєрсона, Відкрита Бібліотека інтегрована з видавничою інфраструктурою. Це свідчить про системний підхід до поширення ЕОР. eCampusOntario також підтримує вдосконалення платформи PressbooksEDU, що включає інтеграцію інтерактивного контенту H5P, відстеження версій та підтримку клонування. Партнерська угода з PressbooksEDU забезпечує безкоштовний доступ до створення цифрових ресурсів для членів eCampusOntario, що є важливим елементом сприяння створенню нових ЕОР.

Бібліотеки в Онтаріо традиційно є лідерами у впровадженні ЕОР, а портали слугують ключовими джерелами інформації для користувачів ЕОР, демонструючи їхню провідну роль у цій галузі.

Багато навчальних закладів Онтаріо, особливо на рівні коледжів, активно просувають доступність ЕОР через свої вебсайти. Наприклад, Georgian College перераховує 15 відкритих джерел на національному та міжнародному рівнях. Algonquin College має розширений вебсайт, що надає повний набір інформації та ресурсів щодо використання ЕОР у навчальному порталі, включаючи розділи про ЕОР, викладання, курування, створення, ліцензування, співпрацю, адвокацію та стійкість. Це показує проактивну позицію деяких закладів.

Незважаючи на значні колаборації, багато ініціатив з оцифрування є одноразовими проєктами, особливо в менших університетах Онтаріо:

- Brock University: Оцифрування фотографій та архівних матеріалів.
- Lakehead University: Оцифрування щорічників за 50 років.
- Laurentian University: Оцифрування старих іспитів.

Хоча деякі університети, такі як Brock University та Queen's University, посилаються на ресурси eCampusOntario або мають власні списки репозиторіїв, значна частина прогресу в оцифруванні на академічному боці досягнута саме університетськими бібліотеками.

У Британській Колумбії, де є 25 закладів вищої освіти, стратегії оцифрування значно різняться. Хоча University of British Columbia має гнучку стратегію цифрового навчання з 2014 р., інші університети лише починають розробляти подібні підходи. Це свідчить про значний розрив у рівні готовності та здатності інституцій до впровадження цифрових ресурсів. Зусилля часто спрямовані на збільшення кількості студентів, модернізацію освітніх підходів, реагування на ринкові потреби та конкуренцію.

Подібно до Онтаріо, в Британській Колумбії оцифрування відбувається в дослідницьких бібліотеках, через спільні ресурси, інституційні репозиторії та індивідуальні проєкти, що вказує на схожі тенденції, але з різним темпом впровадження.

Загалом, більшість університетів Онтаріо визнають цінність діджиталізації, але, окрім кількох бібліотечних мереж, важко знайти приклади їх значного прогресу на інституційному рівні. Університетські бібліотеки є безумовними лідерами у цьому напрямку, демонструючи найбільші досягнення. Адміністративні практики постійно вдосконалюються завдяки впровадженню нового програмного забезпечення та технологій.

Проте, для подальшого розвитку колекцій ЕОР у Канаді потрібні більш скоординовані зусилля та ширше інституційне впровадження політик щодо відкритих освітніх ресурсів. Поточний стан характеризується поєднанням значних провінційних ініціатив, активної ролі бібліотек та розрізнених індивідуальних проєктів, що свідчить про динамічний, але неоднорідний розвиток у цій важливій освітній галузі.

Ростока М.Л.

2.2. Цифрові колекції освітніх ресурсів: досвід Сполучених Штатів Америки

2.2.1. Онлайн-бібліотека Бібліотеки Конгресу США. (реферативний огляд)

Онлайн-бібліотека Бібліотеки Конгресу США – це масштабний цифровий ресурс, який надає відкритий доступ до мільйонів оцифрованих документів: книг, газет, фотографій, карт, звукозаписів, відео та рукописів. Основні платформи – *LOC.gov*, *Digital Collections*, *Chronicling America* та *American Memory*. За його допомогою можна безкоштовно переглядати матеріали з історії, культури, права та науки.

Доступні в онлайні матеріали Бібліотеки Конгресу представлено у 554 цифрових колекціях (<https://www.loc.gov/collections/>), об'єднаних у віртуальні читальні зали.

Віртуальні читальні зали Бібліотеки Конгресу США – це онлайн-платформи, які надають користувачам доступ до спеціалізованих колекцій і ресурсів, що зазвичай доступні лише в фізичних читальних залах. Вони створені для підтримки дослідників, викладачів і студентів у дистанційному форматі.

Через віртуальні читальні зали можна:

- звертатися до фахівців за консультацією (через онлайн-чат або електронну пошту);
- отримувати допомогу у пошуку архівних матеріалів;
- переглядати оцифровані фонди рідкісних книг, рукописів, мап, фотографій, нот, фільмів тощо;
- брати участь у віртуальних лекціях і вебінарах;
- здійснювати попереднє замовлення матеріалів для перегляду у фізичних читальних залах.

Нижче представлена невелика частина (35) цифрових колекцій, об'єднаних у дві групи: Азійський і Африканський та Близькосхідний і Європейський читальний зали. Одна з колекцій – Всесвітня цифрова бібліотека – є складником кожної із груп.

Азійський відділ пропонує 16 цифрових колекцій.

Рідкісна колекція Айну та Езочі

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/ainu-and-ezochi-rare-collection/about-this-collection/>

Ця колекція рідкісних матеріалів об'єднує книги, рукописи та карти, створені протягом 18-го та 19-го століть, які документують дослідження та спостереження японцями острова та префектури, відомої зараз як Хоккайдо в Японії, а також Сахаліну та Курильських островів у Росії. Протягом кількох століть ці території були населені переважно Айну, які мали близькі мови, традиції та звичаї.

Доступно для онлайн-перегляду 92 експонати.

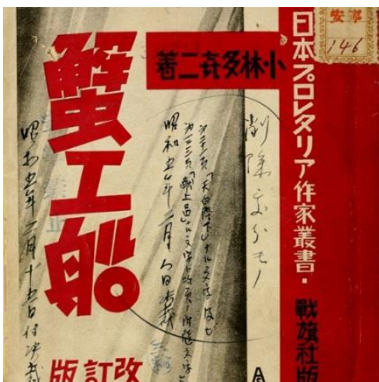
Цифрова колекція китайських рідкісних книг

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/chinese-rare-books/about-this-collection/>

Цифрова колекція китайських рідкісних книг складається з 5300 назв китайських рідкісних книг, що зберігаються в Азійському відділі Бібліотеки Конгресу.

Онлайн-презентація містить майже 2000 оцифрованих рідкісних назв.

Доступно для онлайн-перегляду 1982 експонати.

Японська колекція цензури

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/japanese-censorship-collection/about-this-collection/>

Японська колекція цензури містить 1327 розмічених копій цензурованих монографій та гранок приблизно для 1100 найменувань, переважно 1920-х та 1930-х років. Вони включають копії, подані видавцями для перевірки цензорами Міністерства внутрішніх справ японського імператорського уряду, а також книги, законно конфісковані міністерством та місцевою владою для перевірки цензором.

Доступно для онлайн-перегляду 258 експонатів.

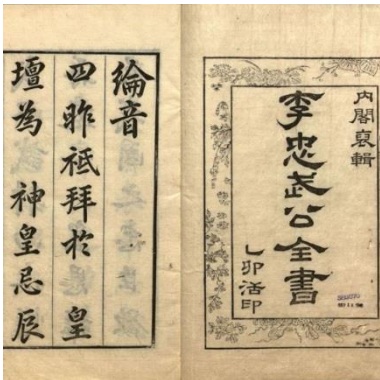

Цифрова колекція японських рідкісних книг

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/japanese-rare-books/>

Цифрова колекція рідкісних японських книг містить матеріали з Азійського відділу Бібліотеки Конгресу. Колекція рідкісних японських книг цього відділу містить близько 6000 назв, що охоплюють різні жанри та охоплюють усілякі теми. Переважна більшість цих предметів – книги, але колекція також включає атласи, рукописи, сувої та тривимірні об'єкти.

Доступно для онлайн-перегляду 155 експонатів.

Цифрова колекція корейських рідкісних книг

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/korean-rare-book-collection/>

Цифрова колекція складається з 654 назв Корейської колекції рідкісних книг, що зберігається в Азійському відділі Бібліотеки Конгресу. Початкова онлайн-презентація включає 11 оцифрованих рідкісних видань.

Доступно для онлайн-перегляду 99 експонатів.

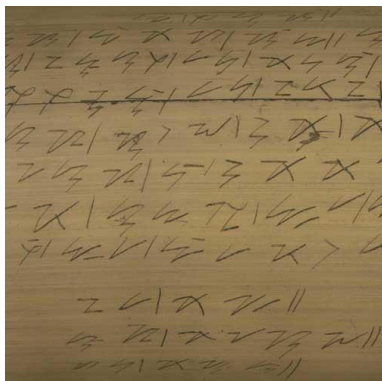
Інтерв'ю з ветеранами Спеціального партизанського підрозділу Лаосу та Королівської армії Лаосу

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/lao-special-guerrilla-unit-and-royal-lao-army-veteran-interviews/about-this-collection/>

Ветерани Таємної війни в Лаосі згадують свій досвід під час війни у В'єтнамі (Другої війни в Індокитаї). Лаос був ключовим полем битви в конфлікті, оскільки через країну проходив Шлях Хо Ши Міна. Солдати Спеціального

партизанського підрозділу Лаосу/Королівської армії Лаосу воювали вздовж Шляху Хо Ши Міна, виконуючи обов'язки «дорожньої варти» та беручи участь у великих бойових діях проти Народної армії В'єтнаму.

Доступно для онлайн-перегляду 10 експонатів.

Колекція бамбука Mangyan з Міндоро, Філіппіни, приблизно 1900-1939 рр.

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/mangyan-bamboo-collection-from-mindoro-philippines/>

Серед найунікальніших експонатів колекції рідкісних книг Південно-Східної Азії є колекція з 71 бамбукової планки та 6 циліндрів з острова Міндоро на Філіппінах. Ці предмети викарбувані у віршах або прозі манг'янською писемністю – індійською системою письма, яка передувє прибуттю іспанців на Філіппіни та зберігається донині.

Доступно для онлайн-перегляду 82 експонатів.

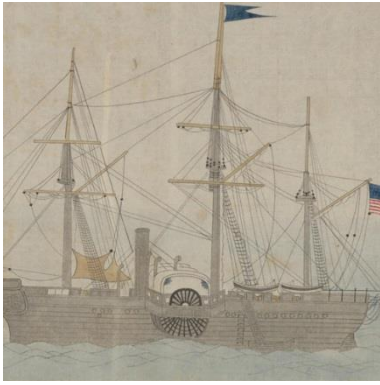

Північнокорейські серіали

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/north-korean-series/>

Представлена цифрова колекція надає можливість безкоштовного доступу до деяких з найпопулярніших матеріалів з північнокорейської колекції. Цифрова колекція північнокорейських серіальних видань у Бібліотеці Конгресу продовжує розширюватися, щомісяця додається новий оцифрований контент. Після завершення проєкту планується охоплення близько 320 серіалів, які містять 14 100 випусків.

Доступно для онлайн-перегляду 6251 експонат.

Зустрічі на Тихому океані в Японії XIX століття

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/pacific-encounters-in-nineteenth-century-japan/>

Ця цифрова колекція містить рідкісні матеріали Бібліотеки Конгресу, які документують ранню взаємодію Японії зі Сполученими Штатами та країнами Європи, зокрема Великою Британією, Францією, Нідерландами та Росією.

Доступно для онлайн-перегляду 28 експонатів.

Вибрані матеріали з колекції рукописів Наксі

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/naxi-manuscripts/>

Колекція Бібліотеки Конгресу, що складається з 2780 рукописів Насі (Наші), є найбільшою колекцією за межами Китаю та вважається найкращою у світі – не має собі рівних за якістю, кількістю та різноманітністю серед колекцій Насі в Європі, Китайській Народній Республіці та Тайвані.

Доступно для онлайн-перегляду 25 експонатів.

Цифрова колекція Південної Азії

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/south-asian-digital-collection/>

Цифрова колекція Південної Азії містить вибрані книги, серіали та рукописи, пов'язані із сучасними країнами: Бангладеш, Бутаном, Індією, Мальдівами, Непалом, Пакистаном та Шрі-Ланкою. Усі елементи цієї цифрової колекції вільно доступні онлайн. Ця цифрова колекція містить елементи південноазійськими мовами (наприклад, бенгальською, хінді, санскритом, тамільською, урду), а також елементи, що стосуються Південної Азії, англійською, французькою, німецькою та ін.

Доступно для онлайн-перегляду 1007 експонатів.

Проект архіву усної історії Тибету

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/tibetan-oral-history-project/>

Проект усної історії та архіву Тибету (ТОНАР) – це цифровий онлайн-веб-архів усних інтерв'ю тибетською та китайською мовами з супровідними письмовими стенограмами (англійською мовою), що документують соціальну та політичну історію сучасного Тибету. Записи інтерв'ю можна прослуховувати одночасно з читанням стенограм. Переклади були зроблені в буквальному стилі, щоб зберегти аутентичну атмосферу.

Доступно для онлайн-перегляду 795 експонатів.

Листування Вільяма Фаркуара

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/william-farquhar-correspondence/>

Колекція рідкісних книг Південно-Східної Азії Азійського відділу Бібліотеки Конгресу має унікальну та важливу колекцію із сорока шести малайських листів, написаних шрифтом Джаві – адаптацією арабського шрифту для письма малайської мови. Це листування переважно від малайських королів та видатних осіб до Вільяма Фаркуара (1744-1839), ключової фігури у заснуванні сучасного Сінгапуру.

Доступно для онлайн-перегляду 3 експонати.

Щоденники Вільяма Спейдена

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/william-speiden-journals/>

Будучи клерком казначея на борту американського парового фрегата «Міссісіпі», Вільям Спейден-молодший (1835–1920) створив двотомний журнал, датований 1852–1855 рр., в якому документувався військово-морська експедиція США до Китайського моря та Японії під командуванням комодора Метью К. Перрі.

Доступно для онлайн-перегляду 16 експонатів.

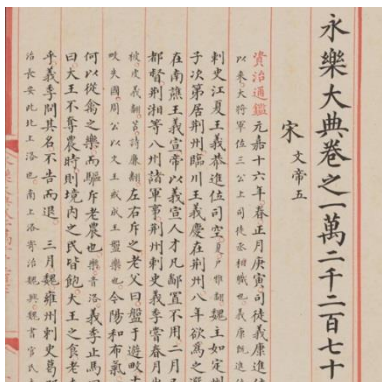

Всесвітня цифрова бібліотека

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/world-digital-library/about-this-collection/>

Ця колекція містить матеріали культурної спадщини, зібрані під час проєкту Всесвітньої цифрової бібліотеки (World Digital Library – WDL), включаючи тисячі предметів, наданих партнерськими організаціями з усього світу, а також контент з колекцій Бібліотеки Конгресу. Оригінальний сайт Всесвітньої цифрової бібліотеки та всі описові метадані були перекладені з англійської та доступні додатковими мовами: іспанською, португальською, французькою, арабською та ін.

Доступно для онлайн-перегляду 19 512 експонатів.

«Енциклопедія Юнле та діан» (永樂大典)

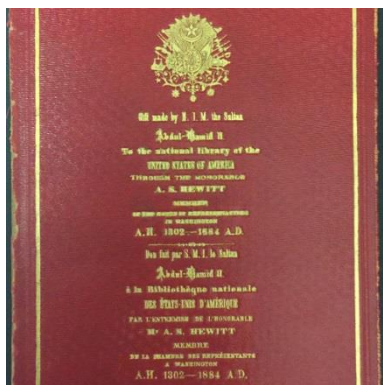
Джерело: <https://www.loc.gov/collections/yongle-dadian/>

Це одна з наймасштабніших спроб у світовій історії охопити всі людські знання у книжковій формі. 41 том, оцифрований тут, представляє повний фонд цієї енциклопедії в Азійському відділі Бібліотеки Конгресу.

Доступно для онлайн-перегляду 43 експонати.

Відділ Африки та Близького Сходу пропонує 19 цифрових колекцій

Відділ Африки та Близького Сходу у співпраці з ініціативою Бібліотеки з оцифрування та зовнішніми партнерами постійно працює над оцифровуванням окремих предметів зі своїх колекцій, що мають високу дослідницьку цінність. Багато предметів у цифрових колекціях є рідкісними матеріалами, деякі з яких є найціннішими назвами та виданнями, що датуються XI або XII століттям і є єдиними збереженими копіями у світі. Також включено сучасні матеріали, які є суспільним надбанням, що охоплюють різноманітні теми та пропонують уявлення про вивчення різних аспектів африканських, єврейських та близькосхідних країн і народів.

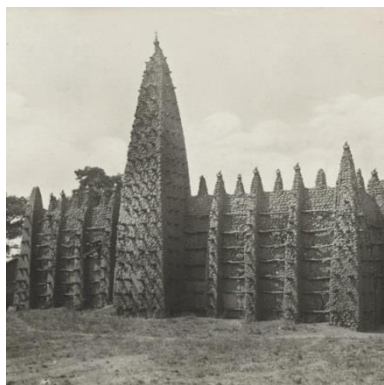

Колекція книг та серійних видань Абдул-Хаміда II, подарована Бібліотеці Конгресу

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/abdul-hamid-ii-books/about-this-collection/>

У 1884 р. султан Абдул-Хамід II подарував Бібліотеці Конгресу колекцію османських турецьких, перських та арабських творів, на яких він багато викарбував англійською, французькою та османською мовами: «Подарунок, зроблений Султаном Абдул-Хамідом II національній бібліотеці Сполучених Штатів Америки через шановного А.С. Хьюїтта, члена Палати представників, 1302-1884 рр.»

Доступно для онлайн-перегляду 325 експонатів.

Колекція історичних листівок Africana

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/africana-historic-postcard-collection/about-this-collection/>

Африканський відділ Африканського та близькосхідного відділу Бібліотеки Конгресу зібрав унікальну колекцію з понад 7000 історичних фотолистівок, що документують важливий візуальний запис Африки та її народу

протягом історично насичених років європейського колоніалізму, з 1895 по 1960 рік.

Доступно для онлайн перегляду 1300 експонатів.

Колекція рідкісних матеріалів арабською мовою

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/arabic-language-rare-materials-collection/about-this-collection/>

Бібліотека Конгресу містить значну кількість рідкісних предметів арабською мовою, переважна більшість яких зберігається у відділі Африки та Близького Сходу, що утворює цю колекцію рідкісних арабомовних матеріалів. Ці роботи у різних форматах охоплюють дуже широкий спектр тем, включаючи релігійні твори різних релігій та релігійних сект тощо.

Доступно для онлайн-перегляду 1070 експонатів.

Колекція вірменських рідкостей

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/armenian-rarities/about-this-collection/>

Землі вірмен тисячоліттями розташовувалися у Східній Анатолії, на Вірменському нагір'ї та в Кавказьких горах. Уперше згадані майже одночасно грецьким і перським джерелом у VI ст. до нашої ери сучасні дослідження ДНК показали, що сам народ існував на цих землях вже багато тисячоліть.

Доступно для онлайн-перегляду 59 експонатів.

Клинописні таблички: від правління Гудеа з Лагаша до Шалманасара III

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/cuneiform-tablets/about-this-collection/>

Клинописні таблички: від правління Гудеї з Лагаша до Шалманасара III представляють глиняні таблички, конуси та фрагменти цегли, на яких написано за допомогою стародавньої системи письма, відомої як клинопис, з колекцій Бібліотеки Конгресу. Шумери винайшли цю систему письма, яка передбачає використання клиноподібного очеретяного стилуса для створення відбитків у глині.

Доступно для онлайн-перегляду 44 експонати.

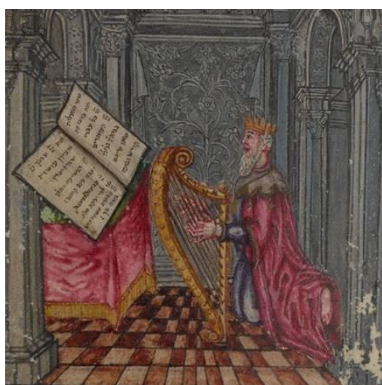

Колекція Елтахер

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/eltaher-collection/about-this-collection/>

Колекція Елтахера складається з понад 2000 предметів у різних форматах, включаючи книги, брошури, фотографії, особисте листування та вирізки з газет, а також інші документи. Більшість колекції написана арабською мовою, деякі – англійською. Колекція документує історію арабського світу з 1912 по 1974 рік.

Доступно для онлайн-перегляду 107 експонатів.

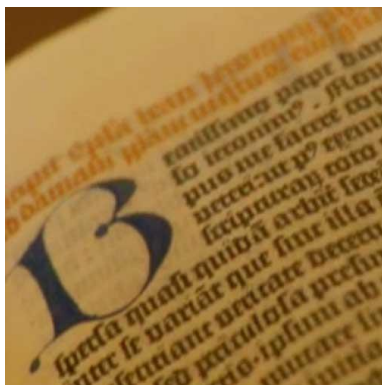

Гебрайські рукописи

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/hebraic-manuscripts/about-this-collection/>

Цифровий проєкт, що фінансується завдяки підтримці Фонду Девіда Берга. Гебраїчний відділ Бібліотеки Конгресу містить близько 230 рукописів, написаних івритом та спорідненими мовами, такими як юдео-арабська, юдео-перська та ідиш. Це дуже різноманітна колекція з матеріалами, починаючи від раввинських відгуків та коментарів до поезії, єврейської магії та народної медицини.

Доступно для онлайн-перегляду 255 експонатів.

Приховані скарби в Бібліотеці Конгресу

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/hidden-treasures-at-the-library-of-congress/about-this-collection/>

«Прихований скарб цього тижня» у партнерстві з HISTORY

«Прихований скарб цього тижня» – це захоплива

можливість дослідити історично значущі та культурно значущі артефакти з цінних колекцій Бібліотеки Конгресу, унікальна можливість дізнатися більше про деякі історичні моменти, які сформували нашу країну.

Доступно для онлайн-перегляду 27 експонатів.

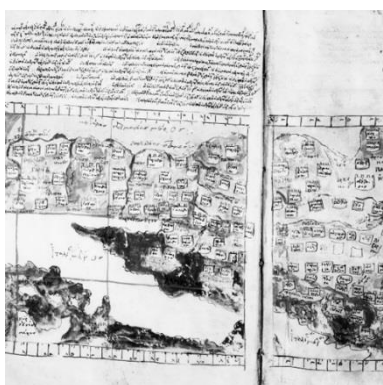

Ісламські рукописи з Малі

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/islamic-manuscripts-from-mali/about-this-collection/>

Ця онлайн-колекція містить понад 30 оцифрованих рукописів з Меморіальної бібліотеки Мамми Хайдари та Бібліотеки Шейка Зайні Байє з Буджбехи, обидві розташовані в Тімбукту, Малі. Ця колекція спочатку була доступна як Ісламські рукописи з Малі в рамках ініціативи Global Gateways.

Доступно для онлайн-перегляду 40 експонатів.

Рукописи з монастирів гори Афон

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/manuscripts-from-the-monasteries-of-mount-athos/about-this-collection/>

Двадцять монастирів, що становлять історичний і легендарний, але значною мірою важкодоступний монастирський комплекс на горі Афон у Греції, зберігають багату колекцію з понад 11 000 рукописів. У 1952 та 1953 рр. Бібліотека Конгресу та Міжнародний грецький проєкт Нового Заповіту зняли на

плівку найбільшу групу рукописів в історії Афону. Ця колекція охоплювала 209 грецьких і грузинських рукописів Біблії.

Доступно для онлайн-перегляду 258 експонатів.

Рукописи в монастирі Святої Катерини на горі Синай

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/manuscripts-in-st-catherines-monastery-mount-sinai/about-this-collection/>

Відомий православний монастир Святої Катерини на горі Синай був збудований візантійським імператором Юстиніаном I наприкінці VI ст. нашої ери над мощами святої мучениці та місцем біблійного палаючого куща, яке визначила свята Єлена, мати римського імператора Костянтина. Тут міститься, як вважається, найстаріша безперервно діюча бібліотека.

Доступно для онлайн-перегляду 1691 експонат.

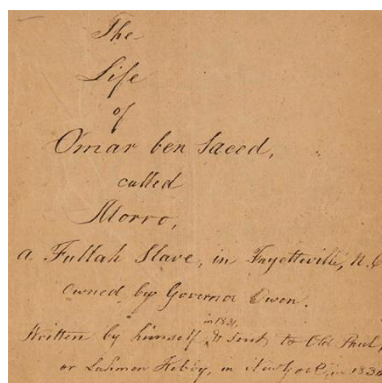

Рукописи в бібліотеках Грецького та Вірменського патріархатів у Єрусалимі

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/greek-and-armenian-patriarchates-of-jerusalem/about-this-collection/>

Оскільки Єрусалим, місце Страстей Христових, був центральним для християнської релігії з моменту її зародження, усі ранні церкви прагнули бути присутніми в цьому легендарному та святому місті. Наприклад, Грецька православна церква та Вірменська апостольська церква зберігають давні патріархати в Єрусалимі та створили там відомі бібліотеки.

Доступно для онлайн-перегляду 1009 експонатів.

Колекція Омара Ібн Саїда

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/omar-ibn-said-collection/about-this-collection/>

Колекція Омара ібн Саїда складається з 42 оцифрованих документів англійською та арабською мовами, включаючи рукопис 1831 р. арабською мовою «Життя Омара ібн Саїда», західноафриканського раба в Америці, який є центральним елементом цієї унікальної колекції текстів. Деякі рукописи в цій колекції містять тексти арабською мовою, написані іншим західноафриканським рабом у Панамі, та ін.

Доступно для онлайн-перегляду 46 експонатів.

Рідкісні матеріали перської мови

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/persian-language-rare-materials/about-this-collection/>

Бібліотека Конгресу є домівкою для визначної колекції рідкісних рукописів перською мовою, літографічних книг та ранніх видавництв, а також друкованих книг, що зберігаються у Відділі Африки і Близького Сходу (AMED) та Відділі рідкісних книг і спеціальних колекцій. Більшість цих перських рукописів і літографічних книг були придбані для Бібліотеки у 1930-х рр. Кіркором Мінасяном (1874-1944).

Доступно для онлайн-перегляду 597 експонатів.

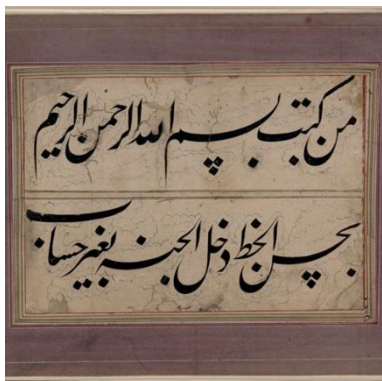

Рідкісні ілюстровані дитячі книги на івриті та їдиші, 1900–1929 рр.

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/rare-illustrated-hebrew-and-yiddish-childrens-books/about-this-collection/>

Бібліотека Конгресу є домівкою для чудової колекції рідкісних дитячих книг та періодичних видань на івриті та їдиші, серед яких – перше в історії видання, надруковане для дітей цими мовами. Більшість із шістдесяти назв цієї колекції досі захищені авторським правом згідно з міжнародним правом або вважаються захищеними авторським правом.

Доступно для онлайн-перегляду 10 експонатів.

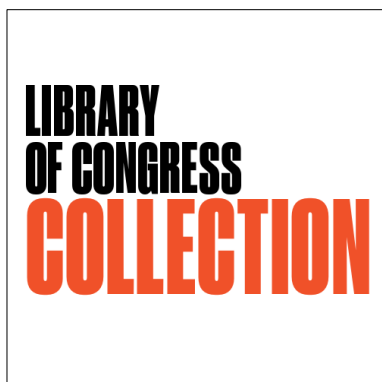

Вибрані зразки арабської, перської та османської каліграфії

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/selections-of-arabic-persian-and-ottoman-calligraphy/about-this-collection/>

«Хто напише бісміллу гарним письмом, той увійде до Раю без осуду». (1-84-154.56) Вчені та практики ісламської каліграфії здавна вважають письмове слово квінтесенцією засобу вираження релігійних почуттів та особистої побожності. Справді, як зазначено у каліграфічному фрагменті вище (1-84-154.56), вважається, що гарний почерк (хусн аль-хатт), що містить бісміллу («В ім'я Бога, Милостивого, Милосердного»)...

Доступно для онлайн-перегляду 273 експонатів.

Вибір молитовних матеріалів з Африки, Близького Сходу та Центральної Азії

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/african-middle-east-and-asian-prayer-materials/about-this-collection/>

Африканський і близькосхідний відділ (AMED) зберігає значну колекцію молитовних матеріалів з Африки, Близького Сходу та Центральної Азії. Молитви зазвичай слугують серед іншого як благання, сповідь або хвала. Молитовні традиції передаються з покоління в покоління в різних форматах, зокрема таких, як усна, письмова тощо, відображаючи багату культуру систем вірувань.

Доступно для онлайн-перегляду 118 експонатів.

Сценарії п'єс мовою їдиш з колекції Лоуренса Марвіка

Джерело: <https://www.loc.gov/collections/yiddish-playscripts/about-this-collection/>

Ідишський театр розвинувся як унікальна американська форма у східноєвропейській єврейській іммігрантській громаді в Нью-Йорку та інших міських центрах на початку ХХ ст. 77 неопублікованих рукописів, представлених тут, містять легкі комедії та драми, і були відібрані з понад 1290 п'єс у колекції захищених авторським правом п'єс на їдиші Лоуренса Марвіка, що зберігається в єврейському відділі.

Доступно для онлайн-перегляду 82 експонати.

2.2.2. Центр сучасної Південної Азії (США, Провіденс) (реферативний огляд)

Центр сучасної Південної Азії (CCSA), заснований у липні 2016 р. в структурі Інституту міжнародних і громадських справ імені Вотсона, є частиною інноваційного підходу до вивчення регіонів у контексті викликів ХХІ ст. В основі діяльності Центру лежать проблемно-орієнтований, порівняльний та міждисциплінарний підходи, що спираються переважно на соціогуманітарні науки із залученням таких сфер, як медицина та охорона здоров'я. Така інтеграція дає змогу формувати цілісне розуміння складних соціальних, політичних і культурних процесів у Південній Азії.

Співіснування CCSA з іншими регіональними програмами Інституту Вотсона (зокрема, щодо Близького Сходу, США, Латинської Америки, Бразилії та Китаю) створює умови для постійного порівняльного аналізу, який охоплює такі ключові проблеми, як соціальна нерівність, урбанізація, механізми управління, етнополітичні конфлікти, демократія, плюралізм і культурне різноманіття. Центр поєднує досвід Ініціативи Браун-Індія (2011–2016) та програми південноазіатських студій, яка з 1980-х рр. забезпечувала навчальні та дослідницькі напрями у цій галузі. Об'єднання цих двох джерел інтелектуального потенціалу дало змогу створити потужну інституційну платформу для комплексного дослідження регіону.

На порталі CCSA представлено низку цифрових колекцій (<https://saxena.watson.brown.edu/resources/digital-collections>). Наведемо, на нашу думку, найцікавіші з них.

Військова колекція Анни С. К. Браун

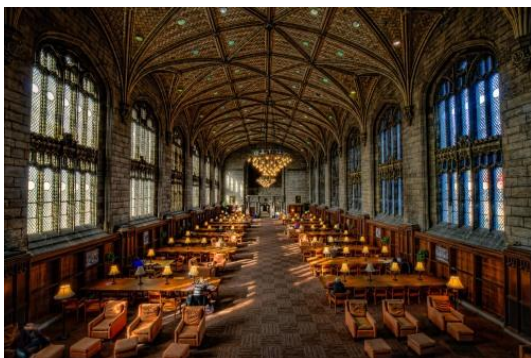
Джерело: <https://library.brown.edu/info/collections/askb/beato/>

У межах військової колекції Анни С. К. Браун Бібліотеки Браунського університету зберігається унікальний альбом, що містить 26 альбумінових срібних відбитків, створених одним із перших військових фотографів – Феліче Беато. Ці світлини були зроблені в Лакхнау після подій Індійського повстання 1857–1858 рр. (також відомого як Перша війна за незалежність Індії). За деякими припущеннями, фотозйомка здійснювалася на замовлення Військового міністерства у Лондоні для документування масштабів руйнувань і військових наслідків двох облог міста.

Цифрова бібліотека Південної Азії

Джерело: <https://dsal.uchicago.edu/#gsc.tab=0>

Цифрова бібліотека Південної Азії Чиказького університету має велику колекцію онлайн-ресурсів для тих, хто цікавиться Південною Азією, починаючи від фотографій і закінчуючи картами, статистикою від колоніального періоду до сьогодення, бібліографіями та низкою журналів, книг та цифрових словників.

Музей антропології Хаффенреффера

Джерело: <https://hma.brown.edu/>

Музей антропології Хаффенреффера – це навчальний і дослідницький музей Браунського університету. Як ресурс для всього університету та за його межами, ми надихаємо на творче та критичне мислення про культуру, сприяючи міждисциплінарному розумінню матеріального світу. Ми надаємо можливості викладачам і студентам працювати з колекціями та громадськістю, навчаючи за допомогою предметів і програм у аудиторіях, на виставках та в Дослідницькому центрі колекцій. Завдяки цій та іншій роботі НМА пов'язує наш кампус та ширшу спільноту зі світовою культурною творчістю.

Мінасіанська колекція перських, могольських та індійських мініатюрних картин

Джерело: <https://library.brown.edu/cds/minassian/>

Цей проєкт представляє мініатюрні картини зі спадщини пані Адрієнн Мінасян.

Картини часто містять тексти з перських та індійських казок. Багато ілюстрацій у колекції Мінасян є зображеннями історій з класичного перського тексту «Шахнама» Фірдоусі.

Проєкт виник завдяки роботі студентки Університету Брауна Аллани Бенхем (1999 р.) і вперше був представлений як база даних перських та ісламських мініатюр з можливістю пошуку, включаючи історичні, бібліографічні, аукціонні брошури, карти та інші нотатки. Він був поданий як її дисертація на здобуття ступеня бакалавра мистецтв з відзнакою за незалежну спеціалізацію.

Колекція Девіда Е. Пінгрі

Джерело: <https://library.brown.edu/bookplates/honoree.php?id=11>

Колекція Девіда Е. Пінгрі є чудовим джерелом для вивчення математики в стародавньому світі, зокрема в Індії, та зв'язку східної математики з розвитком математики та суміжних дисциплін на Заході. Фонд складається як з антикварних, так і з нещодавніх книг, опублікованих санскритом, арабською, хінді та західними мовами, а також мікрофільмів і фотокопій рукописних матеріалів з усього світу, значну частину яких зараз втрачено в оригінальному форматі.

2.2.3. Бібліотека мічиганського університету (аналітичний огляд)

Бібліотека Мічиганського Університету пропонує 233 цифрові колекції із найрізноманітнішої тематики. Ось лише деякі з них

Серіали Асоціації Авраама Лінкольна

<https://quod.lib.umich.edu/a/alajournals/>

Між 1940 і 1952 рр. Асоціація Авраама Лінкольна опублікувала п'ятдесят два випуски «Щоквартальника Авраама Лінкольна» – журналу з оригінальними статтями, що стосуються всіх аспектів життя Авраама Лінкольна та світу, в якому він жив. За словами президента АУА Г. В. Банна-молодшого, «деякі з них були фактичними та містили новий матеріал; деякі були переробкою старого матеріалу з нового підходу або з висновком, який дещо відрізнявся від традиційної точки зору; деякі були інтерпретаційними та цінними для кращого висловлення того, що було сказано раніше». Завдяки зусиллям Асоціації Авраама Лінкольна всі випуски «Щоквартальника Авраама Лінкольна» тепер доступні в електронному вигляді.

У цій колекції 59 предметів.

Розширена папірологічна інформаційна система (APIS UM)

<https://quod.lib.umich.edu/a/apis>

APIS (Advanced Papyrological Information System) в Мічиганському університеті – це «віртуальна бібліотека», яка забезпечує онлайн-доступ до папірологічної колекції. Користувачі можуть переглядати цифрові зображення та детальні каталожні записи, що містять інформацію про характеристики папірусу, виправлення до опублікованих папірусів та перевидання.

Проект APIS, що частково фінансується Національним фондом гуманітарних наук, виник на початку 90-х рр. завдяки оцифруванню колекцій папірусів консорціуму університетів, у тому числі Колумбійський, Дьюкський, Єльський і Мічиганський, під наглядом Американського товариства папірологів. Проект APIS завершено, але зображення та метадані, створені в рамках цього спільного проекту, досі зберігаються залученими установами та доступні через Papyri.info (<https://papyri.info/browse/apis/>). Бібліотека Мічиганського університету продовжує оцифровувати папіруси в нашій колекції та доповнювати записи, доступні в нашій базі даних.

У відкритому доступі 26532 зображення/описи.

«Активність, організація та лідерство в громадах та просторах азійсько-американських та тихоокеанських островів» Університету Мічигану (UM)

<https://quod.lib.umich.edu/u/uaao1ic>

Ця колекція є *незавершеною роботою*. Проект виник у результаті співпраці між Об'єднаними азійсько-американськими організаціями (UAAO) та Програмою досліджень азійсько-тихоокеанських островів.

Проект був ініційований та очолюваний студентами-активістами, які брали участь у кожному етапі процесу збирання, оцифрування та архівування. Незважаючи на те, що такі матеріали, як Жіночий журнал азійсько-тихоокеанських американців

(<https://search.lib.umich.edu/catalog/record/990027866150106381>) та Записи

Студентського союзу азійсько-американських студентів Середнього Заходу (Університет Мічигану)

(<https://search.lib.umich.edu/catalog/record/990185168040106381>) є доступними

через бібліотеку UM, колекція об'єднує матеріали, що датуються ще 1970-ми рр., від студентських організацій, зокрема таких, як East Wind (попередник UAAO), Асоціація індіанських студентів-американців та Гавайський клуб. Колекція також містить документи Марі Тінг (<https://quod.lib.umich.edu/u/uaao1ic?type=boolean;view=reslist;rgn1=source;select1=phrase;q1=The+Marie+Ting+Papers>), збірку UAAO під назвою «Архів визволення» (<https://issuu.com/uaaoumich/docs/uaao-zine-ed4-master-prime>), а також інші збірки «Коріння» (https://issuu.com/uaaoumich/docs/uaao_zine_draft_v2) та «Насадження справедливості» (https://issuu.com/uaaoumich/docs/zine_2).

Колекція афроамериканських та африканських діаспор, 1729-1966 (основна колекція 1781-1865)

Джерело: <https://quod.lib.umich.edu/a/africanamer/>

Колекція афроамериканської та африканської діаспори складається переважно з окремих листів, документів та інших рукописних предметів з бібліотеки Вільяма Л. Клементса, що стосуються рабства, рухів за скасування рабства та різних аспектів життя афроамериканців, переважно

датованих періодом між 1781 – 1865 рр.

Колекція складається з цифрових дублікатів оригінальних матеріалів, що зберігаються в Бібліотеці Вільяма Л. Клементса (<http://clements.umich.edu/>).

У цій колекції 252 предмети.

Архівізія: архітектурні зображення

<https://quod.lib.umich.edu/a/archivision2ic>

Колекція архітектурних зображень Archivision, що містить понад 100 000 зображень високої роздільної здатності, до якої щороку додається приблизно 6000 додаткових зображень, охоплює різноманітні приклади забудованого середовища, зокрема зображення архітектури, садів і парків, громадських просторів і міст Північної Америки, Європи та Азії. Колекцію створив та курує Скотт Гілкріст,

фотограф та архітектор. Університетська бібліотека ліцензує зображення для академічного використання від Archivision Inc.

У колекції 18566 експонатів.

Художні зображення для викладання в коледжі

Джерело: <https://quod.lib.umich.edu/a/aict>

«Мистецькі зображення для викладання в коледжі» (AICT) розпочався як особистий проєкт, присвячений принципу вільного обміну ресурсами зображень для членів освітньої спільноти та між ними. Аллан Т. Коль, творець цієї колекції, передає всі авторські права, які він може мати на колекцію, у

суспільне надбання за ліцензією CC0 1.0 Public Domain Dedication.

Зображення в цій колекції вважаються творами суспільного надбання, разом з тим існує невелика ймовірність того, що вторинні твори, які все ще захищені авторським правом, також могли бути випадково задокументовані. Якщо ви вирішите використовувати будь-яку частину цієї колекції, ви несете відповідальність за власне юридичне оцінювання та отримання будь-якого необхідного дозволу.

Колекція містить 3064 документи.

Ікони грибів , Гербарій Мічиганського університету

Джерело: <https://quod.lib.umich.edu/h/herbvs>

«Ікони грибів» – це колекція неопублікованих акварельних картин грибів Льюїса Давида фон Швайніца (1780–1834). Відданий ботанік і міколог, Швайніц сьогодні вважається «батьком» північноамериканської мікології, а також плідним і вправним ілюстратором. Між 1818 і 1823 рр. Швайніц та його колега на ім'я Семюел Райнке створили ілюстрації від руки, щоб

подарувати їх американському ботаніку Джону Ітону Леконту (1784–1860) для поглиблення знань про американські види грибів. Ці картини були оправлені в

том під назвою «Ікони грибів». На ілюстраціях зображено 716 грибів, які є в Європі та Америці.

У колекції 310 записів.

Терентьєва Н.О.

2.3. Євразійські цифрові колекції

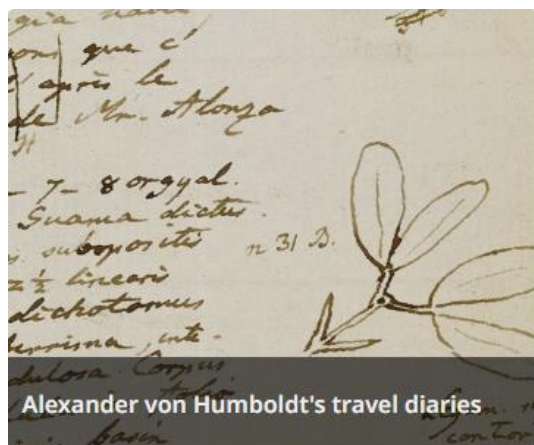
2.3.1. Оцифровані колекції Берлінської державної бібліотеки (реферативний огляд)

Берлінська державна бібліотека (Staatsbibliothek zu Berlin) є однією з найбільших наукових бібліотек Європи, що активно розвиває напрям цифрової доступності знань. У межах проєкту цифровізації вона створила потужну платформу, на якій користувачам доступні високоякісні цифрові копії рідкісних книг, рукописів та інших медіафайлів. Особливістю цієї ініціативи є не лише збереження культурної спадщини, а й вільний доступ до матеріалів, які перебувають у суспільному надбанні. Такі документи ліцензуються відкрито, що сприяє їх широкому використанню в освіті, дослідженнях та культурних проєктах.

На сьогодні колекція нараховує понад **230 000 оцифрованих творів**, серед яких є стародруки, історичні карти, музичні рукописи, листування, періодичні видання тощо. Платформа дає змогу здійснювати пошук за бібліографічними описами, назвами розділів або повними текстами, а також переглядати документи за категоріями. Для полегшення навігації та ознайомлення з тематичними добірками створено **кураторські колекції**, що охоплюють ключові напрями в історії, мистецтві, науці та філософії. Цифрові ресурси бібліотеки стали цінним джерелом для дослідників, викладачів і студентів у всьому світі. Наведемо лише деякі з представлених колекцій.

Подорожні щоденники Александра фон Гумбольдта

Джерело: <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=categories:%22Alexander%20von%20Humboldt%22%20tag%20C3%BCcher&fulltext=&junction=&feature=humboldt>

У дев'яти оцифрованих щоденниках Александра фон Гумбольдта (понад 2000 сторінок) можна безпосередньо реконструювати його подорож до Америки у 1799–1804 рр. Через їхню виняткову важливість ці джерела досліджувалися в рамках різних проєктів упродовж багатьох років, а деякі оригінальні

сторінки зараз також можна побачити в Stabi Kulturwerk, тут можна знайти оцифровану спадщину. Якщо ви хочете дізнатися більше про Гумбольдта, наш портал Гумбольдта вам допоможе.

Орієнталія з бібліотеки Дієза

Джерело: https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=signature:%22Diez%20A*%22&fulltext=&junction=&feature=diezalben

Генріх Фрідріх фон Діц був пруським дипломатом, письменником і видатним сходознавцем. Його приватна бібліотека, що нині зберігається у Берлінській державній бібліотеці (у так званому Штабі), є цінним джерелом для дослідження культур і традицій Сходу. Колекція містить значну кількість

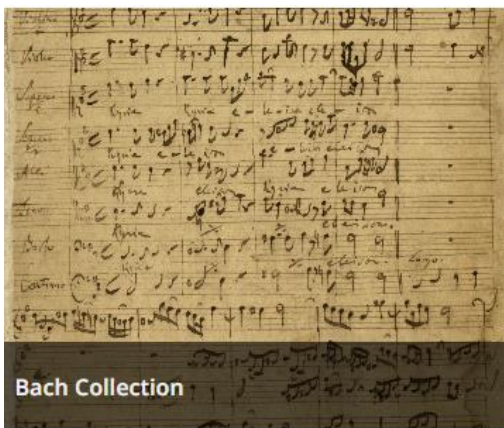
історичних гравюр і рукописів, що свідчить про глибоке зацікавлення власника східною тематикою.

Особливе значення має зібрання з понад 120 рукописів східного походження, серед яких є ілюстровані мініатюри, каліграфічні тексти та

зображення з унікального корпусу, відомого як «Дізальбен». Ці матеріали репрезентують багату культурну спадщину ісламського світу, Персії, Османської імперії та інших регіонів, які цікавили Діца як дослідника. Завдяки цифровізації ця колекція нині є доступною онлайн для науковців, викладачів та всіх зацікавлених у вивченні орієнталістики.

Цифрова колекція Е. Т. А. Гофмана

Джерело: <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=project:%22E.T.A.%20Hoffmann%20digital%22&fulltext=&junction=&feature=hoffmann>

Колекція Гофмана представлена у фондах Державної бібліотеки та налічує майже 2400 одиниць збереження. У її межах користувачам доступні автографи, малюнки, музичні партитури, перші видання творів письменника, а також численні документи з його особистого оточення – твори сучасників, матеріали для читання та зразки літератури, що зазнала впливу його творчості. Окрему цінність становить добірка видань знаменитої казки «Лускунчик і Мишачий король», що відображає різноманіття її інтерпретацій. Для глибшого ознайомлення з біографією та культурною спадщиною митця створено спеціалізований портал ЕТА Hoffmann, який пропонує ґрунтовні матеріали для дослідників, педагогів і всіх зацікавлених.

Колекція

Баха

Джерело: <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=categories:musikhandschriften%20persons.aut:Bach&fulltext=&junction=&feature=bach>

Колекція Баха, що зберігається у фондах Державної бібліотеки, охоплює понад 80% збережених автографів Йоганна Себастьяна Баха, зокрема оригінальні партитури таких знакових творів, як Меса сі мінор, Різдвяна ораторія та Бранденбурзькі концерти. Окрім того, колекція містить автографи його синів-композиторів, зокрема Карла Філіпа Емануеля Баха, а також значну кількість копій музичних творів Баха. Автографічні та частково автографічні матеріали, що належать родині Бахів, поряд із ранніми копіями творів Йоганна Себастьяна Баха, представлено у повному обсязі, а вибрані копії також доступні в цифровому форматі.

Бібліотека принцес

Джерело: <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=signature:%2232%20ZZ%22&fulltext=&junction=&feature=prinzessinnenbibliothek>

У цій добірці представлено найцінніші томи з приватної бібліотеки принцеси Софії Альбертіни Шведської (1753–1829) – представниці шведської королівської родини та останньої абатиси Імператорського абатства в Кведлінбурзі. До колекції також входять видання, що належали її матері Луїзі Ульріці

Пруській та бабусі Софії Доротеї Ганноверської.

Церковнослов'янські друки в цифровому форматі

Джерело: <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=categories:Kirchenslavica&fulltext=&junction=&feature=kirchenslavica>

Оцифрована колекція церковнослов'янських друків охоплює широкий спектр видань, що переважно були надруковані на теренах Східної Славії протягом останніх трьох століть. Особливу історико-культурну цінність становлять київські та так звані руські гравюри XVII ст., створені в прикордонних регіонах Речі Посполитої. Значне місце в добірці займають також друки релігійної групи «розкольників» (старообрядців), які відокремилися від Російської православної церкви внаслідок церковної реформи 1666 р. До найбільш репрезентативних зразків колекції належать «Бесіди» Іоанна Златоуста, «Дзеркало богослов'я» Кирила Транквіліона та «Кирилова книга» 1644/1855 pp. Ці пам'ятки демонструють багатство традицій східнослов'янського духовного друкарства й мають значення для вивчення історії конфесійної культури.

Похоронні

написи

Джерело: https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=genre_aad:%22gelegenheitsschrift:tod%22%20OR%20genre_aad:leichenpredigt%20OR%20genre_aad:epikedeion%20title:leichenpredigt*%20OR%20title:leichenpredigt*%20OR%20signature:Ee*&fulltext=&junction=&feature=funeral

У фондах Берлінської державної бібліотеки (SBB) зберігається масштабна колекція так званих випадкових друків, що налічує близько 20 000 назв. Значну її частину становлять похоронні проповіді, які є важливими зразками жанру та часто містять додаткові тексти: біографічні нариси, втішні вірші, присвяти та інші

супровідні матеріали. У рамках проєктів оцифрування національних бібліографічних покажчиків VD16, VD17 і VD18 понад 12 000 таких творів стали доступними онлайн, з них приблизно 1 000 у вигляді повнотекстових електронних версій. Ці джерела мають велике значення для дослідників ранньомодерної доби, історії культури, релігії та книжкової справи.

Мистецтво читання в Середньовіччі:

Джерело:

https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=project:%22Art%20of%20reading*%22&fulltext=&junction=&feature=arma

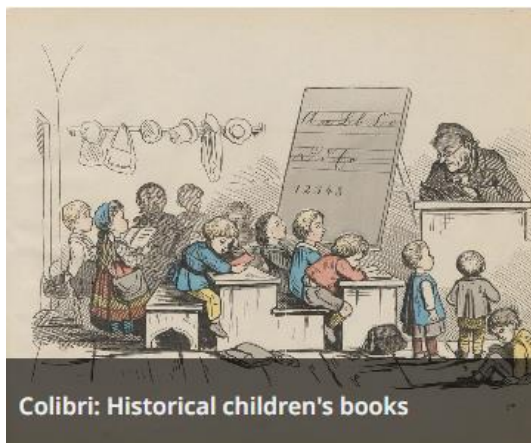

У 2020–2022 рр. Берлінська державна бібліотека (SBB) взяла участь у проєкті, що фінансувався Європейським Союзом і був присвячений вивченню практик читання в середньовічному суспільстві. У межах цієї ініціативи оцифровано значний корпус західноєвропейських рукописів і стародруків, які дають уявлення про те, як формувалась і розвивалась культура читання в монастирських і світських середовищах. На сьогоднішній день у межах підпроєкту доступна цифрова колекція, що містить близько 3400 об'єктів. Серед них такі важливі джерела, як-от «Список книг з монастиря Корбі» або «Одкровення» святої Біргітти Шведської. Ці матеріали відкривають нові можливості для дослідження історії книжкової культури, духовного читання та релігійної освіти в епоху Середньовіччя.

Колібрі: Історичні дитячі книги:

Джерело:

<https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=categories:%22Kinder->

[%20und%20Jugendb%C3%BCher%22%20project:colibri&fulltext=&junction=&feature=colibri](https://project.colibri&fulltext=&junction=&feature=colibri)

У межах проєкту «Colibri» Державна бібліотека оцифровує 5000 історичних дитячих і юнацьких книг, створених у Німеччині в період з 1801 по 1914 рік. Колекція охоплює різножанрові видання: ілюстровані книжки, абетки, дитячі пісеньки та вірші, навчальні книги для читання й інші шкільні матеріали. Цифрові копії, що вже представлені онлайн, поповнюються щодня й дають широкі можливості для вивчення історії дитячої літератури, освітніх підходів та візуальної культури XIX – початку XX ст.

До середини 2024 р. в рамках спільної ініціативи з Брауншвейзькою та Білефельдською бібліотеками, а також Міжнародною молодіжною бібліотекою в Мюнхені планується оцифрувати 15 000 томів. Усі матеріали будуть об'єднані на єдиній цифровій платформі – порталі Colibri, що дасть змогу централізовано досліджувати й використовувати багатий спадок дитячої книги у науковій, освітній та культурній діяльності.

Перша світова війна 1914–1918:

Джерело: <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/suche?queryString=categories:%22Krieg%201914-1918%22&fulltext=&junction=&feature=ww1>

У межах масштабного проєкту ЄС Europeana Collections 1914–1918 оцифровано понад 400 000 матеріалів, присвячених Першій світовій війні. Державна бібліотека в Берліні виступила координатором ініціативи, яка об'єднала зусилля десяти національних бібліотек та низки партнерських інституцій з восьми країн.

Цифрові копії документів доступні у відкритому доступі через культурний портал Europeana та спеціалізовану платформу Europeana 1914–1918. Матеріали з фондів Берлінської бібліотеки також систематизовано в її цифрових колекціях і

представлено з можливістю тематичного пошуку через Historische Systematik Online.

До оцифрування увійшли шкільні та дитячі книжки, кулінарні видання воєнного часу, патріотична література, приватне листування та листівки з фронту, щоденники, фотографії, листівки, памфлети, мапи, музичні твори, газети з окопів, художня література для військовополонених, практичні поради для виживання на фронті та інші джерела, що документують повсякденне життя у воєнний період. Особливу увагу приділено унікальним збіркам рукописів, творів мистецтва, рідкісним книгам, «сірій» літературі, картографічним матеріалам, музичним виданням, а також дитячій та юнацькій літературі.

2.3.2. Цифрові колекції Британських наукових шкіл (аналітичний огляд)

Британські наукові школи за кордоном становлять розгалужену мережу академічних інституцій, які сприяють міждисциплінарним дослідженням у сфері гуманітаристики, археології, історії, мистецтвознавства та соціальних наук. Ці установи функціонують як дослідницькі центри, що підтримують польові експедиції, архівну роботу, публікації, конференції та академічну мобільність. Кожна з них зосереджена на вивченні відповідного регіонального контексту та слугує важливою платформою для співпраці між британськими й місцевими науковими колами.

Британська школа в Афінах (British School at Athens, <https://bsa.ac.uk/>) є одним із найстаріших інститутів, заснованим у 1886 р. Вона спеціалізується на археології, класичній філології та візантиністичних студіях, з особливим акцентом на польових дослідженнях у Греції, включаючи Кнос, Мікени, Спарту. Інституція також підтримує сучасні проекти, лабораторні дослідження та оцифрування архівів.

Цифрові колекції Британської школи в Афінах

Цифрові колекції Британської школи в Афінах (BSA) репрезентують масштабний масив матеріалів, що відображають історію наукової діяльності установи від моменту її заснування. Значна частина цифрового фонду формується

на основі даних, отриманих під час ключових археологічних досліджень BSA, зокрема розкопок у Кноссі, Мікенах, Спарті та інших історично значущих регіонах Греції. Серед оцифрованих об'єктів – артефакти, плани, польові щоденники археологів, які не лише документують перебіг досліджень, а й відкривають нові перспективи для вивчення соціокультурного контексту та біографій перших членів школи. Колекції також становлять джерело для вивчення британсько-грецьких культурних взаємин XIX–XX ст.

Цифровий контент поповнюється на постійній основі внаслідок активного проведення новітніх польових досліджень та археологічних експедицій. Паралельно лабораторія Фітча продовжує оброблення нових матеріалів, а архівні фонди систематично оцифровуються. Таким чином формується цілісне цифрове середовище, що охоплює як історичні, так і сучасні наукові дані. Цей інтегрований ресурс забезпечує дослідникам безпрецедентну можливість комплексного аналізу, об'єднуючи матеріали різних періодів в одному інформаційному просторі.

Метою створення цифрових колекцій є забезпечення відкритого доступу до музейних, архівних та дослідницьких матеріалів шляхом централізованого пошуку за колекціями. Значна частина вмісту вже була оприлюднена в академічних публікаціях, зокрема у щорічнику BSA, однак цифрова платформа дає змогу наблизити дослідників до первинних джерел та розширити можливості їх використання у науковій роботі.

Матеріали, доступні через цю платформу, фізично зберігаються в Афінах та Кноссі з можливістю ознайомлення за умови дотримання процедур отримання дозволів. Проєкт оцифрування та стандартизації метаданих реалізується співробітниками різних підрозділів: Костісом Крістакісом (Кноський дослідницький центр), Амалією Какіссіс (Архів), Евангелією Кіріаці (лабораторія Фітча) та Майклом Лоєм (Музей). Вебплатформу «Цифрові колекції» розроблено Чавдаром Цочевим у 2019–2020 рр.

Бібліотечні колекції

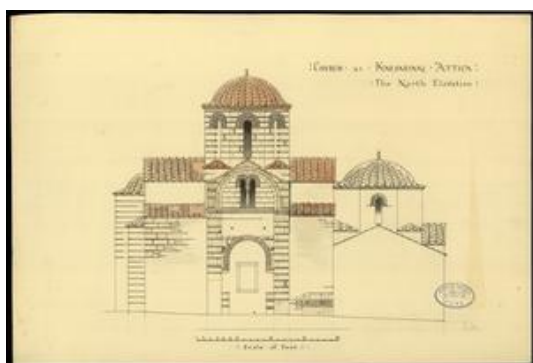
Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2812>

Колекції бібліотеки Британської школи в Афінах містять низку візуальних записів у вигляді карт та аерофотознімків.

Візантійський дослідницький фонд

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2375>

Архів Візантійського дослідницького фонду (BRF) – це унікальна колекція архітектурних креслень, фотографій і зошитів, створених з кінця XIX ст. до середини XX ст. невеликою групою британських архітекторів, які пройшли навчання в традиціях мистецтв і

ремесел, дослідження Візантії яких сформували Візантійське відродження в пізніші роки.

Фотографічна колекція

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2747>

Фотографічна колекція BSA, що зберігається в кімнаті фотоархіву отця Едварда Бадера, налічує близько 10 000 плівкових і скляних негативів, слайдів, плівкових знімків та відбитків. Вона містить розділ колекції негативів Товариства сприяння

еллінським дослідженням (SPHS), подарованої BSA у 2003 р., зображення приміщень BSA та проєктів BSA, фотоальбоми, подаровані членами BSA, та негативи з колекції Пейна/Макворт-Янга.

Особисті документи

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2745>

Архів BSA містить різноманітні особисті документи археологів, архітекторів, антикварів та істориків, які відвідували Грецію до заснування Британської школи в Афінах.

Записи розкопок

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2744>

Архів є основним сховищем усіх записів розкопок, пов'язаних з проєктами Британської школи в Афінах.

Кносський дослідницький центр

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2749>

Кносс – одна з головних археологічних пам'яток Європи, яка була безперервно заселена від неоліту до раннього візантійського періоду та пропонує майже неперевершені можливості для розкопок та досліджень. Кносський дослідницький центр розташований у колишньому маєтку сера Артура Еванса, неподалік від його резиденції – вілли Аріадни, який постійно підтримував вивчення цієї важливої пам'ятки.

Лабораторія Фітча

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2748>

Лабораторія Фітча – провідний світовий центр наукової археології, який є піонером у

застосуванні наукових методів в археологічних дослідженнях у Греції. Вона реалізує амбітну програму досліджень та навчання, спираючись на свої унікальні можливості та досвід.

Рання цивілізація в Північній Греції

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2807>

Завдяки нотаткам та фотографіям Алана Вейса цей проєкт є джерелом первинних даних, які зробили значний внесок у розвиток доісторичної археології в північній Греції.

Колекція виставки 1936 року

Джерело: <https://digital.bsa.ac.uk/collections.php?collection=2874>

Колекція виставки 1936 р. містить збережені панелі з оригінальними творами мистецтва з великої публічної виставки в Берлінгтон-Хаусі Королівської академії мистецтв у Лондоні, присвяченої 50-річчю Британської школи в Афінах. Виставка

«Британські археологічні відкриття в Греції та на Криті 1886-1936» складалася зі спеціальної експозиції мінойської культури, пов'язаної з відкриттями сера Артура Еванса в Кноссі, а також з розкопками та іншими дослідницькими проєктами Школи.

Британська школа в Римі (British School at Rome – BSR, <https://bsr.ac.uk/>) функціонує як провідний центр досліджень класичної спадщини Італії, архітектури, образотворчого мистецтва та археології. Вона також виступає осередком сучасної культурної взаємодії між Британією та Італією. Бібліотека Британської школи в Римі (BSR) є спеціалізованим науковим центром, який

налічує близько 110 000 одиниць зберігання, що містять книги та періодичні видання, а також понад 600 найменувань поточних журналів.

Основні напрями колекцій бібліотеки охоплюють:

- археологію Італії (доісторичну, класичну та середньовічну);
- грецьку й латинську філологію;
- стародавню історію Риму;
- римську епіграфіку та нумізматику;
- римську релігію, право та філософію;
- італійську топографію, з особливою увагою до Риму;
- історію італійського мистецтва та архітектури (етруську, римську, середньовічну, доби Відродження та бароко);
- італійську середньовічну та ренесансну історію;
- церковну історію;
- джерела з історії Гранд-туру;
- колекцію рідкісних видань.

Деякі цифрові колекції школи.

Стипендії з архітектури, 1913–1933

Джерело: <https://digitalcollections.bsr.ac.uk/architectural-drawings-collection>

У 2019 р. до Риму було повернуто колекцію з близько 100 архітектурних малюнків, створених стипендіатами Британської школи в Римі (BSR) у період з 1913 по 1933 рік. Ці роботи, що зберігалися в Лондоні, мають значну історико-архітектурну та культурну цінність.

Багато з представлених графічних зображень давньоримських і ранньомодерних італійських архітектурних об'єктів фіксують їхній стан на початку ХХ ст. У низці випадків ці малюнки становлять важливе джерело археологічної інформації, що дає змогу реконструювати вигляд пам'яток у певний історичний період.

Для першої віртуальної виставки архітектурних графічних матеріалів, доступної онлайн, було відібрано шість робіт. Зокрема, представлено малюнки Мавзолею Августа в Римі авторства архітектора Р. А. Кордінглі (1896–1962) та креслення з Остії Антики, виконані Ф. О. Лоуренсом (1893–1971).

Колекція Томаса Ешбі (1890–бл. 1925)

Джерело: <https://digitalcollections.bsr.ac.uk/ashby-collection>

Томас Ешбі, директор Британської школи в Римі, упродовж 19 років, був видатним топографом, археологом, мистецтвознавцем, бібліофілом і фотографом. Серед його ключових досягнень – керівництво переїздом BSR до нової будівлі в долині Джулія, спроектованої Едвіном Лютьєнсом. Під час Першої світової війни він очолював санітарну службу Британського Червоного Хреста на італо-австрійському фронті. Ешбі опублікував низку праць, зокрема «Римська кампанія в класичні часи» (1927), «Акведуки Стародавнього Риму» (1935) та завершив видання «Топографічного словника Риму» С. Б. Платнера (1929). Його наукові інтереси охоплювали археологічні дослідження в Італії, Уельсі, на Мальті та Сардинії, а також студії з історії мистецтва.

Важливою спадщиною Ешбі є бібліотека та архів BSR. Завдяки пожертві Вільяма Рассела у 1931 р. школа придбала його колекцію рідкісних книг, фотографій і дослідницьких матеріалів. Фотографічний архів Ешбі – понад 8500 гравюр і близько 7600 негативів (1890–1925 рр.), який відображає його наукову діяльність та інтерес до архітектури, топографії, фестивалів і культурних ландшафтів Італії, а також розкопок в інших регіонах. Значна частина фотографій залишається неопублікованою; авторське право належить BSR.

Колекція Вільяма Гелла

Джерело: <https://digitalcollections.bsr.ac.uk/gell-collection>

Вільям Гелл (1777 – 1836). Колекція Гелла, що зберігається в Британській школі в Римі (BSR), присвячена топографу й антиквару Вільяму Геллу та охоплює шість подорожніх зошитів, двадцять чотири окремі топографічні замальовки та три карти. Частину зошитів Томас Ешбі придбав в Неаполі, де Гелл провів останні роки життя. Шість записників, що містять ескізи й нотатки, зроблені під час мандрівок Італією, увійшли до рукописної колекції бібліотеки BSR. Водночас зошити, пов'язані з поїздками Гелла до Греції, були передані Ешбі Британській школі в Афінах.

У межах сучасної ініціативи BSR прагне здійснити віртуальне возз'єднання зошитів Гелла, які нині зберігаються у різних архівах світу. У рамках цього проєкту, що реалізується у співпраці з професором Розмарі Світ та доктором Річардом Анселлом з Університету Лестера, опубліковано альбом замальовок Гелла, присвячених пейзажам і пам'яткам Північної Англії та Шотландії, доповнений науковим есеєм про його життя та діяльність. Усі малюнки каталогізовано, а цифрова версія альбому доступна для онлайн-перегляду.

Архів Джона Маршалла

Джерело: <https://digitalcollections.bsr.ac.uk/marshall-collection>

Архівний проєкт Джона Маршалла представляє колекцію зображень і документів, зібраних та написаних Джоном Маршаллом (Ліверпуль 1862 – Баньї-ді-Лукка 1928) з Архіву Британської школи в Римі та Бібліотеки Саклера в Оксфорді.

Джон Маршалл був експертом з класичного мистецтва, який працював агентом із закупівель у Метрополітен-музеї в Нью-Йорку з 1906 по 1928 рік. Перебуваючи в Римі та

підтримуючи тісний зв'язок з провідними дилерами та посередниками по всій Європі, Маршалл був відповідальним за знахідку багатьох найкращих експонатів, які складають одну з найбільших колекцій антикваріату у світі.

Після його смерті особистий архів Маршалла був переданий Британській школі в Римі. Архів, який містить фотографії та рукописні документи, що стосуються предметів стародавнього мистецтва, запропонованих Маршаллу, пропонує рідкісну можливість зазирнути у таємний світ торгівлі антикваріатом.

Окрему нішу займає **Британський фонд вивчення Аравії** (British Foundation for the Study of Arabia, <https://iasarabia.org/>), який підтримує дослідження історико-культурної спадщини Аравійського півострова, зокрема в Омані, Саудівській Аравії та Ємені, з фокусом на археологію та епіграфіку. Цей фонд зібрав колекцію різноманітних відео, що оповідають як про соціокультурні взаємини на Аравійському півострові, так і про його природу та ін. <https://iasarabia.org/videos/>.

Загалом ці установи сприяють розвитку глобального академічного дискурсу, формуванню нових знань про регіони дослідження та збереженню культурної спадщини, водночас інтегруючи британську наукову традицію в міжнародні дослідницькі практики.

2.3.3. Цифрові бібліотеки в Індії (аналітичний огляд)

У контексті стрімкого розвитку цифрових технологій в Індії відбувається активна трансформація традиційної бібліотечної справи. Значна кількість бібліотек країни вже реалізували процес переведення друкованих ресурсів у цифрову форму. Відповідно, навчальні заклади всіх рівнів – школи, коледжі, університети – створили цифрові бібліотеки, які забезпечують вільний доступ до ресурсів у багатьох форматах: електронні книги, PDF-документи, зображення, інфографіка, аудіокниги, відео, журнали, інтерактивні тести та навчальні симуляції. У зв'язку з цим зростає потреба у впорядкованій навігації серед різноманіття цифрових ресурсів, що й зумовило появу узагальнених переліків

таких бібліотек, які спрощують користувачам пошук необхідного контенту та зменшують витрати часу на його виявлення.

Загальний огляд свідчить про стрімке розширення цифрового бібліотечного середовища в Індії, що є безпосереднім наслідком загальнодержавної політики цифровізації освіти. Ці бібліотеки функціонують як універсальні віртуальні платформи, забезпечуючи безперервний доступ до навчальних матеріалів незалежно від місця перебування користувача – чи то у великому місті, чи в сільській місцевості. Значну роль у цьому процесі відіграють національні ініціативи, зокрема Національна цифрова бібліотека Індії (NDLI) – платформа, що налічує понад 70 мільйонів академічних ресурсів. Водночас окремі індійські штати запроваджують власні регіональні проєкти, як-от Цифрова бібліотека Тамілнаду. Запровадження цифрових бібліотек також активно підтримується в межах політичної стратегії NEP 2020, яка передбачає інтеграцію цифрових технологій в освітній процес. Усі ці заходи сприяють розширенню доступу до знань, усуненню регіональних, мовних і соціальних бар'єрів, а також формують національний цифровий освітній ландшафт.

Індійські цифрові бібліотеки поділяються за типологічною ознакою на кілька категорій: національні, академічні, предметно-орієнтовані, публічні та спеціалізовані. Національні платформи, такі як NDLI, орієнтовані на масове охоплення, тоді як академічні ресурси створюються безпосередньо університетами для потреб їхніх студентів і викладачів. Тематичні бібліотеки, наприклад медичні чи правничі, зосереджуються на забезпеченні доступу до спеціалізованої літератури для професійних спільнот. Публічні бібліотеки, як правило, доступні широкому загалу і часто реалізуються за підтримки місцевих органів влади або неурядових організацій. Спеціалізовані бібліотеки надають адаптовані ресурси для користувачів з особливими потребами або з акцентом на регіональні мови. Така класифікація полегшує користувачам орієнтацію в цифровому середовищі та сприяє більш цілеспрямованому доступу до знань.

У цьому контексті ключову позицію займає Національна цифрова бібліотека Індії (NDLI), що створена за ініціативи уряду Індії в межах Національної місії з

використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті (NMEICT). NDLI надає доступ до понад 58 мільйонів навчальних ресурсів, представлених багатьма мовами Індії. Завдяки співпраці з провідними міжнародними бібліотеками ця платформа дає змогу студентам поглиблювати знання через відкритий доступ до якісного й актуального навчального контенту. Така взаємодія з глобальною спільнотою сприяє інтеграції Індії в міжнародний освітній простір та забезпечує нові можливості для самонавчання, досліджень і професійного розвитку [22].

Цифрова бібліотека Індії (Digital Library of India, DLI) [23]

Це масштабний національний проєкт, спрямований на збереження культурної спадщини та забезпечення вільного доступу до знань. Ініціатива реалізується за підтримки уряду Індії, зокрема Міністерства електроніки та інформаційних технологій, у співпраці з провідними науковими установами країни, зокрема Індійським інститутом науки (IISc), Індійськими технологічними інститутами (ІТ) та Національною бібліотекою Індії.

Метою бібліотеки є створення централізованого цифрового сховища текстів, доступного для кожного громадянина. У її фондах містяться мільйони сторінок книг понад 20 мовами Індії, у тому числі санскрит, хінді, таміл, телугу, урду, англійську та інші. Серед оцифрованих матеріалів – класична література, релігійні тексти, наукові праці, енциклопедії, історичні документи, підручники, технічні посібники тощо.

Джерело: <https://ndl.iitkgp.ac.in/>

Усі матеріали публікуються з дотриманням авторських прав: у відкритий доступ потрапляють лише ті твори, що перебувають у суспільному надбанні або дозволені для поширення їхніми правовласниками.

Оцифрування виконується з високою точністю, а доступ до книг забезпечується через з

ручний вебінтерфейс із можливістю пошуку за автором, назвою чи темою.

Цифрова бібліотека Індії є важливим кроком у розвитку електронних знань, забезпеченні освітніх ресурсів для віддалених регіонів країни та збереженні мовного й культурного розмаїття Індії в цифрову епоху. Вона має зручну та інтуїтивно зрозумілу класифікацію цифрових матеріалів та потужну систему пошуку. Для полегшення цілеспрямованого пошуку використовується фільтрований та об'єднаний пошук, щоб учні могли знайти потрібний ресурс з найменшими зусиллями та за мінімальний час. NDLI надає послуги, орієнтовані на групи користувачів, такі як підготовка до іспитів для учнів шкіл, коледжів та тих, хто претендує на роботу. Також надаються послуги для дослідників та учнів загального профілю.

Бібліотеку створено для підтримки всіх академічних рівнів, включаючи дослідників та тих, хто навчається протягом усього життя, усіх дисциплін, усіх популярних форм пристроїв доступу та учнів з обмеженими можливостями. Вона розроблена, керується та підтримується Індійським технологічним інститутом Харагпур.

Основними розділами, представленими на головній сторінці порталу, є:

- Шкільна освіта
- Вища освіта
- Розвиток кар'єри
- Дослідження
- Патенти та стандарти
- Судові ресурси
- Культурні архіви
- Архів газет

При виборі відповідного розділу користувачу на вибір пропонується кілька різних класифікацій – колекцій матеріалів.

Так, наприклад, вибір розділу «Шкільна освіта» приводить нас на сторінку, де навчальний контент представлено за допомогою шести різних класифікацій:

1. **Предмети** – у розділ входять матеріали, об'єднані в окремі колекції з фізики, хімії, математики, біології, торгівлі та інших навчальних предметів, які викладають в індійських школах. Обсяги теж вражають. Так, колекція з фізики містить понад 83 тис. цифрових ресурсів, а з математики – майже 130 тис. ресурсів.
2. **Освітні рівні** – це ті самі ресурси, але розподілені за 12-ма класами.
3. **Зміст індійськими мовами** – оскільки Індія країна багатонаціональна, то в цій класифікації представлено розподіл цифрових освітніх ресурсів за 28-ма найбільш поширеними мовами. Обсяг цієї колекції дещо менший, оскільки не містить матеріалів англійською мовою та іншими «не індійськими» мовами, яких у бібліотеці зібрано дуже багато.
4. **Державні ради** – подано матеріали, надані радами середньої освіти різних індійських штатів.
5. **Типи академічних ресурсів** – матеріали розподілено за такими типами: підручник, аудіолекції, відеолекції, оцінювання, моделювання, навчальна гра тощо.
6. **Додаткові/неакадемічні типи ресурсів** – книга оповідань, аудіокнига, зошит для завдань, фільми й музика та ін.

До Цифрової бібліотеки Індії (Digital Library of India, DLI) входять кілька ключових колекцій, що охоплюють широкий спектр тем і мов. Основні з них:

Класична індійська література

- твори санскритською, палі, тамільською, бенгальською, телугу та іншими мовами;
- епоси (наприклад, *Махабхарата*, *Рамаяна*), шастри, ведичні тексти;
- література в традиційних філософських школах – Веданта, Самкх'я, Йога, Джайнізм, Буддизм.

Історичні документи та архіви

- хроніки колоніального періоду;
- доповіді Британської адміністрації в Індії;
- газети, журнали, мемуари та біографії ключових постатей в історії країни.

Релігійна література

- індуїстські, буддистські, джайністські, сикхські, мусульманські та християнські тексти;
- коментарі, гімни, трактати, священні книги різних конфесій.

Освітня література та підручники

- підручники з математики, фізики, хімії, біології, логіки, медицини, права;
- видання з інженерії та прикладних наук;
- підручники англійською та регіональними мовами, що використовувалися в школах і університетах упродовж XIX–XX ст.

Мовознавчі та лінгвістичні праці

- словники, граматики, порівняльні дослідження індоарійських, дравідійських та інших мов;
- праці з фонетики, синтаксису, морфології;
- західна класика та переклади;
- твори Аристотеля, Платона, Шекспіра, Толстого, Діккенса, Дарвіна, Ньютона – у перекладах або в оригіналі;
- класичні філософські та наукові праці, доступні для індійських читачів;
- регіональні колекції;
- тематичні збірки з конкретних штатів Індії (наприклад, історія Керали, культура Пенджабу);
- видання з рідкісних чи маловивчених мов і діалектів.

Ці колекції постійно доповнюються і є безцінним джерелом для дослідників, студентів та всіх, хто цікавиться культурною, науковою та літературною спадщиною Індії.

Як показало дослідження, у Цифровій бібліотеці Індії є низка матеріалів українською мовою. Усього віднайдено 1,511 таких документів, серед яких значна частина припадає на оцифровані видання більш як столітньої давнини. Так, наприклад, серед інших україномовних матеріалів є колекція «Байки Леоніда Глібова»¹ (https://ndl.iitkgp.ac.in/ch_browse/inLanguage?inLanguage%5B%5D=ukr), яка містить 107 аудіозаписів.

Коваленко В.В.

2.4. Колекції освітніх інструментів

2.4.1. 100 найкращих інструментів для навчання в 2024 році

На вебсайті [toptools4learning](https://toptools4learning.com/) (<https://toptools4learning.com/>) представлено колекцію аналітичних матеріалів відомої дослідниці у сфері цифрового навчання Джейн Харт, яка з 2007 р. систематично укладає щорічний рейтинг найефективніших інструментів для навчання. Основою формування цього рейтингу є результати відкритого міжнародного опитування, у межах якого фахівці з галузей освіти, корпоративного навчання та суміжних сфер подають власні списки з десяти найбільш ефективних цифрових інструментів, що активно застосовуються в навчальній діяльності.

Упродовж 2007–2015 рр. щорічно публікувався перелік зі 100 провідних інструментів для навчання. У 2016 р. з нагоди десятиріччя ініціативи список розширено до 200 позицій, а в 2021 р. – до 300. Проте у 2022 р. формат знову зазнав змін: укладач повернулася до списку зі 100 найкращих інструментів. У

¹ Леонід Глібов набув слави за свої оригінальні байки українською мовою. Він відомий як один із засновників української літератури для дітей. Написав понад сотню творів цього жанру. Його перша збірка українських творів «Байки Леоніда Глібова», що містила 36 творів, вийшла в Києві у 1863 р.

2023 р. скасовано поділ на підкатегорії (особисте навчання, корпоративне навчання, формальна освіта), що відображає сучасну тенденцію до універсалізації цифрових інструментів у різних освітніх контекстах.

Останній список, сформований за результатами 18-го щорічного опитування у 2024 р., засвідчує зростання ролі інструментів, що ґрунтуються на технологіях штучного інтелекту. Зокрема, ChatGPT піднявся з 4-го на 2-ге місце, а до рейтингу увійшли нові ІІ-платформи: Copilot від Microsoft (20-те місце), Perplexity (47-ме), Claude (50-те) та Gemini від Google (53-тє). Загальний огляд цього річного рейтингу доповнено аналітичним коментарем і тематичною класифікацією інструментів за чотирма ключовими напрямками їх використання.

Нижче наведено 10 найпоширеніших інструментів для навчання [24].

rank	TOOL	Description
1	<u>YouTube</u>	платформа для розміщення та обміну відео
2	<u>ChatGPT</u>	чат-бот зі штучним інтелектом, який розуміє та генерує текст природною мовою
3	<u>Google Search</u>	пошукова система
4	<u>PowerPoint</u>	програмне забезпечення для презентацій Microsoft
5	<u>Zoom</u>	платформа для відеоконференцій
6	<u>Microsoft Teams</u>	платформа для робочої співпраці
7	<u>Word</u>	програмне забезпечення для роботи із документами
8	<u>LinkedIn</u>	професійна соціальна мережа
9	<u>Canva</u>	графічний інструмент
10	<u>Wikipedia</u>	онлайн-енциклопедія

2.4.2. Колекція інструментів ІІІ <https://www.powerfulai.tools/>

Каталог інструментів ІІІ <https://www.powerfulai.tools/> репрезентує одну з найповніших у мережі Інтернет узагальнених добірок сучасних штучних нейронних мереж і цифрових інструментів на основі технологій штучного інтелекту, що налічує 4352 найменування. Усі інструменти систематизовано за 54 категоріями відповідно до їх функціонального призначення, зокрема: генерація

природної мови, створення 2D- та 3D-графіки, перекладацькі сервіси, автоматизовані помічники, інструменти для кодування та компіляції, аналітика великих даних тощо. Додатково реалізовано зручний інтерфейс фільтрації, який дає змогу відсортувати сервіси за критерієм вартості: безкоштовні, умовно безкоштовні (з тестовим періодом) та повністю платні.

Наведемо описи кількох інноваційних ШІ-інструментів, які мають широкий спектр можливих застосувань у галузях науки й освіти.

1. Wisdolia (https://jungleai.com/?utm_source=powerfultools&utm_medium=directory&utm_campaign=wisdolia) – це розширення для браузера Chrome, яке використовує технології штучного інтелекту для автоматизованого створення флешкарток із запитаннями та відповідями на основі будь-якої статті або PDF-документа. Такий підхід сприяє глибшому засвоєнню інформації, трансформуючи пасивне читання на активне навчання. Крім того, Wisdolia інтегрується з платформою Anki, що підтримує метод інтервального повторення (spaced repetition), завдяки чому користувачі можуть підвищити ефективність запам'ятовування та закріплення знань.

Ключові можливості використання:

- 1) *навчання з підтримкою штучного інтелекту* (Wisdolia автоматично генерує навчальні флешкартки, сприяючи кращому запам'ятовуванню інформації користувачами);
- 2) *оптимізація навчальних стратегій* (інструмент сприяє формуванню ефективніших підходів до засвоєння знань шляхом повторення та активного відтворення);
- 3) *інтервальне повторення* (завдяки інтеграції з платформою Anki, Wisdolia забезпечує реалізацію перевіреної методики spaced repetition, що підвищує ефективність довготривалого запам'ятовування);
- 4) *сприяння автономному навчанню* (платформа підтримує розвиток навичок самостійного та цілеспрямованого навчання, надаючи інструменти для трансформації інформації в структуровані знання).

2. Yippity ([https://yippity.io/?utm_source=powerfultools&utm_medium=](https://yippity.io/?utm_source=powerfultools&utm_medium=directory&utm_campaign=yippity)

[directory&utm_campaign=yippity](https://yippity.io/?utm_source=powerfultools&utm_medium=directory&utm_campaign=yippity)) – інноваційна освітня платформа, що автоматизує процес створення запитань на основі персональних нотаток користувача, підвищуючи ефективність навчання та засвоєння навчального матеріалу. Завдяки використанню формату активного відтворення, інструмент сприяє кращому закріпленню знань і розвитку критичного мислення.

Ключові сценарії використання:

- 1) *оптимізоване навчання* (Yippity автоматично генерує запитання на основі користувацьких нотаток, що забезпечує швидке й ефективне повторення вивченого матеріалу);
- 2) *покращення якості конспектів* (платформа трансформує звичайні записи у повноцінні навчальні матеріали, доповнені інструментами для самоперевірки);
- 3) *поглиблене засвоєння знань* (регулярна взаємодія з індивідуально згенерованими запитаннями сприяє кращому розумінню та тривалому утриманню інформації);
- 4) *індивідуалізоване навчання* (Yippity дає змогу налаштовувати параметри генерації запитань із фокусом на конкретні теми або складні для засвоєння аспекти навчального матеріалу).

3. LearningStudioAI (<https://learningstudioai.com/?via=power-ai>) – інноваційна

система авторингу навчального контенту на основі технологій штучного інтелекту, розроблена фахівцями компанії ScormHero, яка спеціалізується на електронному навчанні. Інструмент орієнтований на трансформацію процесу створення онлайн-курсів шляхом поєднання інтелектуальної автоматизації з високими стандартами освітнього дизайну.

Основні напрями застосування:

- 1) *розвиток електронного навчання* (інтеграція ШІ в освітній процес сприяє вдосконаленню методів розроблення курсів і підвищенню ефективності електронного навчання);

- 2) *комплексний авторинг* (LearningStudioAI функціонує як повноцінний інструмент для викладачів, методистів і розробників навчального контенту);
- 3) *інтелектуальні освітні технології* (завдяки ШІ-механізмам платформа покращує результати навчання й підвищує рівень залученості здобувачів освіти);
- 4) *створення онлайн-курсів* (платформа забезпечує швидке розроблення якісних навчальних модулів у різних галузях знань);
- 5) *оптимізація контенту* (ШІ автоматизує процес створення, оновлення та адаптації навчальних матеріалів);
- 6) *удосконалення досвіду здобувачів освіти* (інтерактивний і динамічний контент сприяє глибшому засвоєнню знань і персоналізованому навчанню);
- 7) *партнерство з ScormHero* (інструмент поєднує експертизу в галузі EdTech з практичними рішеннями у сфері SCORM-сумісного навчання).

LearningStudioAI ілюструє потенціал ШІ в галузі цифрової освіти та демонструє нові можливості в створенні навчального контенту, орієнтованого на потреби як викладачів, так і здобувачів освіти.

4. SummarizePaper (<https://summarizepaper.com/en/>) – платформа на базі ШІ, створена з метою підтримки дослідників і студентів у швидкому та ефективному опрацюванні наукових публікацій. Інструмент орієнтований на спрощення доступу до академічного контенту та підвищення якості його сприйняття.

Основні напрями застосування:

- 1) *опрацювання наукових праць* (SummarizePaper виступає як спеціалізований інструмент для аналізу та резюмування академічних джерел);
- 2) *підтримка наукових досліджень* (платформа орієнтована як на дослідників, так і на студентів, які працюють із великим обсягом наукової літератури);
- 3) *штучний інтелект у науці* (інструмент виконує функції «ШІ-дослідника», надаючи користувачам стислий виклад складного академічного змісту);

4) *підвищення ефективності* (система забезпечує оперативне оброблення наукових матеріалів, що дає змогу заощадити час і зусилля користувачів);

5) *резюмування контенту* (орієнтована на скорочення та адаптацію складних текстів наукових праць);

6) *освітня підтримка* (допомагає студентам ефективніше засвоювати академічну інформацію та застосовувати її в навчальній діяльності);

7) *прискорене ознайомлення* (забезпечує швидке ознайомлення зі змістом наукових статей без необхідності повного читання);

8) *підвищення доступності наукової літератури* (платформа сприяє розширенню доступу до академічного контенту та підвищенню зручності його використання).

SummarizePaper репрезентує новий підхід до взаємодії з науковими текстами, поєднуючи алгоритмічну точність із потребами академічної спільноти.

5. Dropchat (<https://app.dropchat.co/>) – інноваційна цифрова платформа, яка уможлиблює миттєву взаємодію користувача з текстовими матеріалами у форматі чату. Завдяки пошуку за назвою книги, іменем автора або ISBN користувачі можуть ініціювати діалог із текстами й файлами, що відкриває нові інтерактивні можливості роботи з письмовими джерелами.

Сфери застосування:

1) *діалог із текстами* (Dropchat дає унікальну можливість працювати з текстовими матеріалами у формі діалогу, що трансформує традиційний досвід читання);

2) *миттєва комунікація* (платформа забезпечує інтерактивну взаємодію в реальному часі, спрощуючи доступ до змісту безпосередньо під час ознайомлення з текстом);

3) *пошук за різними параметрами* (система дає змогу здійснювати пошук за назвою, автором або ISBN, забезпечуючи швидкий доступ до необхідних ресурсів);

4) *інтерактивне читання* (Dropchat стимулює активну участь користувача, сприяючи осмисленню та аналізу тексту шляхом формулювання запитань і отримання відповідей);

5) *чат за ISBN* (можливість ініціювати взаємодію з текстом на основі унікального ідентифікатора видання, забезпечує точне позиціонування в базі даних);

6) *взаємодія з літературним контентом* (платформа сприяє осмисленню та обговоренню змісту художніх, документальних і наукових текстів);

7) *обговорення авторських ідей* (користувачі мають змогу моделювати діалог з авторами або інтерпретувати їхні ідеї у персоналізованому інтерфейсі);

8) *робота з файлами* (окрім книг, доступна взаємодія з іншими видами текстових файлів, що розширює функціональні можливості платформи);

9) *підтримка цифрового читання* (Dropchat орієнтована на потреби сучасних користувачів електронного контенту та нових форматів споживання інформації);

10) *пошуково-інтерактивна модель* (тексти стають не лише доступними для читання, а й для тематичного аналізу, коментування та формулювання запитів).

Dropchat втілює новітні підходи до інтеракції з письмовими джерелами, сприяючи більш глибокому засвоєнню інформації та розвитку аналітичного мислення в середовищі цифрового навчання.

6. Quiz Wizard (<https://www.getquizwizard.com/en/#>) – інноваційний інструмент на основі технологій штучного інтелекту, призначений для автоматизованого створення тестових завдань із вибором відповіді (Multiple Choice Questions, MCQ) та навчальних карток за будь-якою тематикою. Орієнтований насамперед на потреби педагогів, викладачів і фахівців з освітнього дизайну, цей ресурс сприяє підвищенню ефективності навчального процесу завдяки персоналізованим та адаптивним навчальним матеріалам.

Сфери застосування:

- 1) *автоматизоване створення тестів* (Quiz Wizard дає змогу швидко генерувати різноманітні запитання з вибором відповіді за допомогою технологій ШІ, що істотно скорочує час підготовки освітнього контенту);
- 2) *флешкарти для закріплення знань* (інструмент спрощує створення навчальних карток, які допомагають студентам ефективніше засвоювати матеріал і повторювати ключові поняття);
- 3) *індивідуалізоване оцінювання* (передбачено можливість налаштування змісту тестів відповідно до цілей навчального курсу або рівня підготовки здобувачів освіти);
- 4) *оперативне генерування навчального контенту* (Quiz Wizard оптимально підходить для створення навчальних ресурсів у стислий термін, що є особливо актуальним для дистанційної та змішаної форм навчання);
- 5) *адаптивні освітні матеріали* (завдяки персоналізованим завданням платформа сприяє індивідуалізації навчання з урахуванням темпу та стилю опанування матеріалу кожного студента);
- 6) *варіативність запитань* (алгоритми штучного інтелекту дають можливість створювати альтернативні формулювання завдань, що допомагає уникати одноманітності та розвивати критичне мислення здобувачів освіти).

Quiz Wizard є ефективним рішенням для процесу створення навчального контенту, сприяючи автоматизації педагогічної діяльності, гнучкому оцінюванню та підтримці індивідуальної освітньої траєкторії.

7. Parabrain.ai (<https://www.parabrain.ai/>) – платформа на основі технологій ШІ, спеціально розроблена для науковців, дослідників і фахівців різних галузей. Вона дає можливість персоналізованого навчання ШІ на основі власних нотаток, наукових публікацій і навчальних матеріалів, у результаті чого формується інтелектуальний агент, здатний глибоко опрацьовувати й інтерпретувати інформацію в межах обраної галузі знань.

Платформа не лише сприяє індивідуальному професійному розвитку, а й підтримує міжособистісну взаємодію, створюючи умови для співпраці між користувачами, їхніми віртуальними наставниками, викладачами та експертами.

Основні напрями використання:

1) *індивідуалізований інтелектуальний супровід* (користувачі можуть навчати персоналізовану модель штучного інтелекту на основі власних академічних матеріалів, що забезпечує глибоко адаптовану підтримку в дослідницькій або професійній діяльності);

2) *колективне поширення знань* (платформа створює умови для обміну науковими напрацюваннями між користувачами, сприяючи поширенню знань і формуванню академічних спільнот за участю II-асистентів);

3) *віртуальне наставництво* (завдяки функціоналу інтелектуального тьюторства користувачі отримують цілеспрямовані пояснення, рекомендації та консультації, адаптовані до їхніх індивідуальних навчальних цілей);

4) *доступ до експертного рівня* (Parabrain.ai забезпечує наближення до рівня професійної експертизи, надаючи доступ до аналітичних висновків і узагальнених теоретичних моделей);

5) *інтеграція з експертними спільнотами* (інструмент розширює можливості професійної взаємодії, забезпечуючи контакт з фахівцями різних галузей знань і сприяючи формуванню середовища для наукового зростання);

6) *інтелектуальна підтримка досліджень* (платформа сприяє ефективному академічному пошуку та аналітичному обробленню інформації, допомагаючи оперативно ідентифікувати релевантні джерела, концепції та контексти).

Parabrain.ai поєднує можливості штучного інтелекту з академічно орієнтованим контентом, формує інноваційне середовище для персоналізованого навчання, наукових досліджень і міждисциплінарної співпраці.

8. Feyn (<https://ww12.feyn.ai/>) – персональний асистент на основі технологій штучного інтелекту, орієнтований на забезпечення високого рівня інтелектуальної

та інтуїтивної підтримки користувача в широкому спектрі завдань. Його функціональність спрямована на підвищення ефективності повсякденної діяльності, забезпечуючи гнучку й персоналізовану взаємодію на основі глибокого контекстуального аналізу.

Основні напрями використання:

1) *інтелектуальне управління завданнями* (Feyp надає рекомендації щодо пріоритезації справ, нагадувань і організації поточних обов'язків, сприяючи оптимізації розпорядку дня);

2) *інтуїтивне узгодження календаря* (асистент, який може автоматично аналізувати часові рамки й пропонувати оптимальні варіанти для зустрічей з урахуванням уподобань користувача та контексту подій);

3) *динамічне розуміння мови* (завдяки адаптивним мовним моделям Feyp забезпечує природну мовленнєву взаємодію, адаптуючись до стилю спілкування конкретного користувача);

4) *персоналізовані рекомендації* (на основі аналізу поведінкових патернів, історії запитів та індивідуальних уподобань асистент надає релевантні поради щодо вибору рішень, подій або інформаційних ресурсів);

5) *контекстно-залежний пошук інформації* (Feyp забезпечує точний і доречний пошук, використовуючи знання про контекст запиту для підвищення релевантності відповідей);

6) *адаптивне навчання* (завдяки механізмам самонавчання асистент поступово вдосконалює власні алгоритми, враховуючи нові шаблони взаємодії та зворотний зв'язок користувача).

Feyp уособлює новий етап розвитку персональних цифрових помічників, поєднуючи глибоку персоналізацію, контекстуальну чутливість і здатність до постійного вдосконалення у сфері цифрової підтримки.

9. OnRead.com (<https://www.onread.com/>) – спеціалізована онлайн-платформа, призначена для безоплатного завантаження та читання електронних книг. Ресурс функціонує як цифрове сховище, що містить велику колекцію

літературних творів, кожен з яких представлений у кількох форматах з урахуванням різноманітних запитів користувачів.

Основні функціональні можливості:

1) безоплатний доступ до електронних книг (платформа надає користувачам вільний доступ до великої колекції електронних книг, забезпечуючи можливість читання без фінансових витрат);

2) наявність кількох версій (кожна книга на OnRead.com доступна в кількох варіантах, що можуть включати різні формати файлів або редакційні видання, розширюючи можливості вибору);

3) оптимізація зручності використання (користувачі можуть легко завантажувати електронні книги з OnRead.com і читати їх на особистих пристроях, що усуває потребу в доступі до фізичних бібліотек або книжкових магазинів);

4) різноманітність колекції (платформа пропонує широкий вибір електронних книг, що охоплюють різні тематики, жанри та читацькі інтереси);

5) формування персональної цифрової бібліотеки (користувачі можуть створювати індивідуальну колекцію, зберігаючи завантажені книги для подальшого читання);

6) можливість офлайн-доступу (завантажені з OnRead.com книги можуть бути прочитані без підключення до інтернет, що є зручним для користувачів з обмеженим доступом до онлайн-ресурсів).

10. Casey Scholar (<https://www.casey-scholar.com/>) – ШІ-асистент, спеціально адаптований до потреб здобувачів вищої освіти. Він надає оперативні й точні відповіді в режимі реального часу на основі синхронізованих навчальних матеріалів, зокрема презентацій, текстів для читання та інших ресурсів курсу. Завдяки автоматичному оновленню контенту асистент усуває потребу в ручному завантаженні матеріалів, забезпечуючи безперервну підтримку в освітньому процесі.

Основні функціональні можливості:

- 1) *відповіді на запитання за змістом конкретного курсу* (забезпечує миттєвий доступ до інформації на основі актуальних навчальних матеріалів);
- 2) *підтримка під час виконання навчальних завдань* (допомагає визначати релевантні джерела та матеріали для підготовки академічних робіт і дотримання термінів подання);
- 3) *роз'яснення складних понять* (надає персоналізовані пояснення теоретичних положень і термінів, сприяючи глибшому розумінню змісту навчального курсу);
- 4) *пошук інформації* (дає змогу оперативно знаходити необхідний контент у лекційних матеріалах, підручниках або додаткових джерелах);
- 5) *міждисциплінарна підтримка* (охоплює широкий спектр академічних дисциплін і форматів навчальних курсів).

Інтеграція такого інструменту в навчальний процес підвищує ефективність самостійної роботи здобувачів, сприяє їх мотивації та покращує якість освітньої взаємодії.

11. Teachology (<https://www.teachology.ai/>) – інноваційне цифрове рішення, яке спрямовано на підтримку педагогів у впровадженні штучного інтелекту в освітній процес шляхом створення інтерактивних та адаптивних навчальних планів і засобів оцінювання за лічені хвилини. Висока функціональна ефективність сервісу забезпечує оптимізацію планування занять і надає інструменти для підвищення якості навчання завдяки використанню можливостей ШІ.

Основні напрями застосування:

- 1) *оптимізоване планування навчальних занять*: Teachology.ai сприяє автоматизації процесу створення навчальних планів із використанням елементів ШІ, що сприяє підвищенню рівня залучення учнів та якості засвоєння матеріалу;
- 2) *розроблення динамічного навчального контенту*: платформа забезпечує створення адаптивних та інтерактивних матеріалів, орієнтованих на індивідуальні освітні потреби та стилі навчання здобувачів освіти;

3) *реалізація інструментів миттєвого оцінювання*: завдяки функціям Teachology.ai освітяни можуть запроваджувати оцінювання з використанням ШІ в реальному часі, що забезпечує оперативний зворотний зв'язок для викладача й учня та сприяє своєчасному виявленню освітніх прогалин;

4) *побудова адаптивних освітніх траєкторій*: використання платформи уможлиблює персоналізацію освітнього процесу відповідно до рівня засвоєння матеріалу та індивідуального прогресу кожного учня завдяки алгоритмам адаптивного навчання;

5) *інтеграція мультимедійних засобів*: Teachology.ai підтримує використання ШІ-генерованих відео, інтерактивних елементів та інших мультимедійних ресурсів, що сприяє підвищенню мотивації й ефективності навчання;

6) *гнучкість налаштування AI-модулів*: платформа дає змогу адаптувати ШІ-модулі до специфіки навчального предмета та цілей викладання, що забезпечує індивідуалізацію цифрового інструментарію під конкретні педагогічні завдання.

Таким чином, Teachology.ai виступає як потужний інструмент трансформації традиційної освітньої практики, орієнтований на підвищення якості навчального процесу за рахунок інтелектуальних цифрових технологій.

12. Scholarcy (<https://www.scholarcy.com/>) – вебзастосунок для автоматизованого узагальнення змісту документів, який забезпечує швидке оцінювання значущості матеріалів різного типу – наукових статей, звітів, розділів книг тощо. Основною функцією інструменту є створення структурованих флешкарт узагальнення, що містять ключову інформацію з PDF- та Word-документів у компактній та зручній для засвоєння формі.

Ключові напрями застосування Scholarcy:

1) *швидкий аналіз документів*: платформа уможлиблює оперативне оцінювання змісту й релевантності документів, що є особливо корисним у процесі первинного добору джерел для дослідження;

2) *структуроване подання інформації*: автоматично створені флешкарти містять резюме, основні положення, ключові поняття та посилання, що полегшує навігацію й засвоєння складних текстів;

3) *підтримка академічної діяльності*: Scholarcy орієнтовано на потреби здобувачів вищої освіти та науковців, які працюють із великими обсягами літератури, потребуючи її попередньої систематизації;

4) *оцінювання релевантності літератури*: інструмент дає змогу швидко визначити доцільність залучення певного джерела до наукового огляду чи аналітичного звіту;

5) *універсальний формат роботи з файлами*: підтримка форматів PDF та Word забезпечує гнучкість і зручність оброблення найпоширеніших типів документів;

6) *підвищення ефективності читання*: завдяки структурованому підходу до подання змісту Scholarcy сприяє кращому засвоєнню матеріалу, зменшуючи когнітивне навантаження на користувача;

7) *оптимізація часу*: інструмент суттєво скорочує час, необхідний на самостійне опрацювання об'ємних документів, що робить його корисним як у навчальному, так і в дослідницькому середовищі.

Таким чином, Scholarcy постає як ефективний інтелектуальний інструмент для стислого й аналітичного опрацювання освітніх і наукових текстів, підвищуючи продуктивність роботи з літературою.

РОЗДІЛ 3. ПРОЄКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Колекції проєктів національної пам'яті є важливим інструментом збереження культурної спадщини, популяризації історичної правди та забезпечення доступу до автентичних джерел для наукових, освітніх і громадянських досліджень. Цифрові бібліотеки, архіви, музеї та меморіальні проєкти країн світу охоплюють документи, фотографії, аудіо- та відеозаписи, особисті спогади, листування, державні акти, що формують національну ідентичність та допомагають усвідомити минуле.

Нижче наведено аналітичний огляд 19 країн, які активно реалізують проєкти національної пам'яті, серед них – Україна з наболілими темами Голодомору, Чорнобильської трагедії, Другої світової війни, української еміграції, політичного переслідування.

3.1. Україна

Україна, що пережила у XX ст. численні трагедії, зокрема Голодомор, Другу світову війну, політичні репресії, Чорнобильську катастрофу, активно розвиває цифрові проєкти для збереження та поширення національної пам'яті. Ці ініціативи спрямовані на документування злочинів тоталітарних режимів, увічнення пам'яті жертв і героїв, а також популяризацію правдивої історії.

Національний Музей Голодомору-геноциду

- *Опис колекції:* Офіційний сайт музею містить розгалужену цифрову колекцію, присвячену Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. Це централізоване сховище свідчень, документів та артефактів, що розкривають масштаби трагедії. Колекція охоплює архівні документи з розсекречених фондів, усні свідчення очевидців, фотографії того періоду, карти голоду, а також матеріали, що висвітлюють міжнародне визнання Голодомору геноцидом. Окремі підрозділи присвячені діяльності української діаспори у справі поширення правди про Голодомор. Музей також створює інтерактивні експозиції

та освітні ресурси на базі своєї цифрової колекції, надаючи доступ до досліджень та аналітичних матеріалів.

- *Посилання:* <https://holodomormuseum.org.ua/>
- *Тематичні колекції:* «Свідчення очевидців», «Документи та архівні матеріали», «Фотоархів Голодомору», «Міжнародне визнання», «Дослідження Голодомору», «Пам'ятні місця Голодомору».

Галузевий державний архів СБУ (ГДА СБУ)

- *Опис колекції:* Один з найбільш значущих ресурсів для дослідження репресивного минулого України. Архів СБУ планомірно оцифровує та оприлюднює документи, пов'язані з діяльністю радянських каральних органів, репресіями проти українського народу, діяльністю дисидентів та повстанського руху. Доступними є тисячі справ, протоколів допитів, вироків, оперативних документів. Це дає змогу дослідникам та громадськості мати прямий доступ до першоджерел, розвінчати міфи та відновити історичну правду про долі мільйонів українців, які стали жертвами тоталітарного режиму.
- *Посилання:* <https://ssu.gov.ua/diyalnist/arhiv> (на сайті СБУ є розділ архіву, який відсилає до розсекречених документів). Безпосередній доступ до оцифрованих документів часто здійснюється через партнерські проекти, наприклад Електронний архів Українського визвольного руху.
- *Тематичні колекції:* «Документи ВЧК-ГПУ-НКВС-КДБ», «Репресовані діячі культури та науки», «Справи дисидентів», «Документи про ОУН та УПА», «Архіви радянських репресій», «Голодомор у документах КДБ».

Електронний архів Українського визвольного руху (АВР)

- *Опис колекції:* Проект, що створює найбільшу електронну бібліотеку документів українського визвольного руху XX ст. Це спільна ініціатива Центру досліджень визвольного руху, Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького»

та Львівського національного університету імені Івана Франка. Архів містить тисячі документів про діяльність Організації українських націоналістів (ОУН), Української повстанської армії (УПА), радянських дисидентів, а також матеріали, що висвітлюють повсякденне життя в умовах тоталітарних режимів. Доступними є як текстові документи, так і фотографії, карти, схеми, звукозаписи та відео.

- *Посилання:* <https://avr.org.ua/> (Memory.org.ua є частиною цього проєкту)
- *Тематичні колекції:* «Документи ОУН і УПА», «Дисидентський рух в Україні», «Радянські репресії», «Українська революція 1917 – 1921», «Кримінальні справи проти націоналістів», «Архіви КГБ та МВС».

Чорнобиль: Електронний архів та Музей

- *Опис колекції:* Чорнобильська катастрофа є однією з найболючіших сторінок сучасної історії України. Існує кілька ініціатив зі створення цифрових архівів, присвячених цій події. Національний музей «Чорнобиль» має власні цифрові колекції, що охоплюють фотографії з зони відчуження, документи про ліквідацію наслідків аварії, свідчення ліквідаторів і постраждалих, медіаматеріали, пов'язані з глобальним впливом катастрофи. Доступними є також наукові дослідження та освітні матеріали.
- *Посилання:* <https://chornobylmuseum.kiev.ua/> (офіційний сайт музею, має цифрові колекції)
- *Тематичні колекції:* «Фотографії зони відчуження», «Свідчення ліквідаторів», «Документи про ліквідацію аварії», «Жертви Чорнобиля», «Екологічні наслідки», «Мистецтво та Чорнобиль».

Національний Музей історії України у Другій світовій війні

- *Опис колекція:* Музей активно оцифровує свої фонди, створюючи цифрову колекцію, присвячену Другій світовій війні та ролі України в ній. Колекція містить фотографії, документи, особисті речі учасників

війни, спогади, агітаційні матеріали. Окремий акцент робиться на трагедії українського народу, внеску українців у перемогу над нацизмом та наслідках війни для України.

- *Посилання:* <https://warmuseum.kiev.ua/>
- *Тематичні колекції:* «Українці у Другій світовій», «Окупаційний режим», «Партизанський рух», «Жертви війни», «Воєнні плакати та листівки», «Особисті історії ветеранів».

Центр дослідження визвольного руху (ЦДВР)

- *Опис колекції:* ЦДВР є провідною українською громадською організацією, що займається дослідженням і популяризацією історії визвольного руху. Незважаючи на те, що АВР є основним архівом, сам сайт ЦДВР відображає величезну кількість публікацій, аналітичних матеріалів, новин і проєктів, що базуються на архівних даних. Це є своєрідною агрегацією тематичних добірок, що створюються на основі глибокого дослідження документів національної пам'яті.
- *Посилання:* <https://cdvr.org.ua/>
- *Тематичні колекції:* «Публікації про визвольний рух», «Дослідження дисидентства», «Тематичні добірки документів», «Українська революція», «Голодомор», «Радянські репресії».

Майдан: Усна історія

- *Опис колекції:* Проєкт, який збирає та оцифровує усні свідчення учасників Революції Гідності 2013 – 2014 рр. Колекція містить сотні інтерв'ю з активістами, лідерами протестів, журналістами, медиками, які працювали на Майдані. Це унікальне джерело для розуміння подій, емоцій і мотивації людей під час революції. Записи доповнюються фотографіями та іншими матеріалами.
- *Посилання:* Зазвичай такі проєкти існують у рамках більших архівів або університетів. Один із таких прикладів: **Національний центр «Мала академія наук України»** має розділ «Усна історія Майдану»

або схожі ініціативи, які можна знайти через пошук. Наприклад, проєкт «Усна історія Майдану» від ЦДВР та УІНП.

- *Посилання (приклад):* <https://cdvr.org.ua/category/projects/maidan> (розділ про проєкти Майдану на сайті ЦДВР).
- *Тематичні колекції:* «Свідчення учасників Революції Гідності», «Документальні фото Майдану», «Хроніка подій», «Мистецтво Майдану», «Особисті історії».

Віртуальний музей російської агресії

- *Опис колекції:* Проєкт, створений для документування та візуалізації злочинів Російської Федерації проти України з 2014 р. Колекція охоплює фото- та відеосвідчення, документальні матеріали, докази воєнних злочинів, свідчення очевидців, інформацію про жертв і полонених. Метою є фіксація фактів агресії та поширення правдивої інформації для міжнародної спільноти та майбутніх поколінь.
- *Посилання:* Може бути частиною УІНП або інших інституцій. Наприклад, Український інститут національної пам'яті активно документує ці події.
- *Посилання (приклад):* <https://uinp.gov.ua/> (офіційний сайт, де публікуються матеріали про агресію).
- *Тематичні колекції:* «Злочини РФ проти України», «Окупація Криму», «Війна на Донбасі», «Герої війни», «Документальні свідчення», «Руйнування культурної спадщини».

3.2. Велика Британія

Велика Британія – це країна з багаточисловою історією, що охоплює століття монархії, колоніальної експансії, світових війн та трансформації в сучасну багатокультурну державу. Є лідером у цифровізації своєї національної пам'яті. Її проєкти спрямовано на збереження величезного архівного, культурного та візуального спадку, щоб забезпечити доступ для глобальної аудиторії.

Національні Архіви Великої Британії (The National Archives – TNA)

- *Опис колекції:* TNA є офіційним архівом уряду Великої Британії, що зберігає мільйони документів, які охоплюють понад 1000 років історії. Цифрові колекції архівів містять урядові записи, юридичні документи, карти, фотографії та особисті папери, що висвітлюють події від середньовіччя до сучасності. Особливо цінними є матеріали про Британську імперію, Першу та Другу світові війни, судові справи та історію Парламенту. TNA активно оцифровує записи, щоб зробити їх доступними онлайн.
- *Посилання:* <https://www.nationalarchives.gov.uk/>
- *Тематичні колекції:* «First World War Documents», «Second World War Records», «Colonial Office Records», «Crime and Punishment», «Suffragettes and Social Change», «Government Policy Papers».

Британська Бібліотека (British Library – BL)

- *Опис колекції:* BL є національною бібліотекою Великої Британії та однією з найбільших бібліотек у світі. Її цифрові колекції охоплюють величезний спектр матеріалів: від стародавніх рукописів, таких як «Біблія Гутенберга» та «Кодекс Сінаїтікус», до сучасних цифрових публікацій. Особливо багатими є зібрання карт, музичних рукописів, фотографій, звукових записів і рідкісних книг, що відображають світову та британську історію, літературу та культуру.
- *Посилання:* <https://www.bl.uk/> (доступ до цифрових колекцій через «Explore the British Library»)
- *Тематичні колекції:* «Digitised Manuscripts», «Historical Maps», «Sound Archives», «Newspapers and Periodicals», «Early Printed Books», «South Asian Collections».

Імперський Воєнний Музей (Imperial War Museums – IWM)

- *Опис колекції:* IWM об'єднує кілька музеїв, присвячених воєнним конфліктам, в яких брали участь Велика Британія та Співдружність з 1914 р. Цифрові колекції музею містять величезну кількість

фотографій, фільмів, аудіозаписів, особистих історій та артефактів, що висвітлюють досвід солдатів і цивільних осіб під час Першої та Другої світових війн, Холодної війни та інших конфліктів.

- *Посилання:* <https://www.iwm.org.uk/>
- *Тематичні колекції:* «First World War Collections», «Second World War Home Front», «Holocaust Collections», «Oral Histories of Conflict», «Art of War», «Military Equipment and Uniforms».

Британський Музей (The British Museum – Digital Collection)

- *Опис колекції:* Британський Музей є одним з найстаріших і найвизначніших музеїв світу, що зберігає колекції, які охоплюють історію людства від доісторичних часів до сучасності. Багато експонатів походять з інших країн, разом з тим цифрові колекції дають можливість досліджувати мільйони об'єктів, у тому числі стародавні артефакти, мистецькі твори та документи, що відображають світову культурну спадщину, а також внесок Великої Британії в археологію та дослідження.
- *Посилання:* <https://www.britishmuseum.org/> (розділ «Collections» та «Research»)
- *Тематичні колекції:* «Ancient Egypt and Sudan», «Ancient Greece and Rome», «Middle East Antiquities», «Prints and Drawings», «African, Oceania and Americas», «Asian Collections».

Музей Вікторії та Альберта (Victoria and Albert Museum – V&A Digital Collections)

- *Опис колекції:* V&A є провідним світовим музеєм декоративного мистецтва та дизайну. Цифрові колекції музею містять зображення тисяч об'єктів мистецтва, дизайну, моди, архітектури та фотографії. Це дає змогу досліджувати історію дизайну, технологій та естетики, що відображає соціальні й культурні зміни у Великій Британії та світі.
- *Посилання:* <https://www.vam.ac.uk/> (розділ «Collections»)

- *Тематичні колекції*: «Fashion and Textiles», «Photography Collections», «Architecture and Design», «Jewellery and Metalwork», «Theatre and Performance», «Asian Art and Design».

Усні історії (Oral History Collections – наприклад, British Library Sounds)

- *Опис колекції*: Британська Бібліотека та інші інституції мають великі колекції усних історій, що охоплюють широкий спектр тем. Наприклад, «British Library Sounds» містить тисячі аудіозаписів, які документують життя й досвід людей у Великій Британії та за її межами, у тому числі ветеранів війн, робітників, діячів культури, свідків соціальних змін та мігрантів.
- *Посилання*: <https://sounds.bl.uk/>
- *Тематичні колекції*: «Oral History of the British Army», «National Life Stories», «Oral History of Working Life», «South Asian Oral History», «Political and Social Change», «Creative Arts Oral History».

3.3. Польща

Польща є державою з багатою, але часто трагічною історією, що охоплює століття державності, періоди окупації, Голокост, Варшавське повстання та десятиліття комуністичного режиму. Країна активно працює над збереженням та поширенням своєї національної пам'яті через цифровізацію. Її проекти спрямовано на документування злочинів тоталітаризму, вшанування пам'яті жертв і героїв, а також популяризацію правдивої історії.

Інститут Національної Пам'яті (Instytut Pamięci Narodowej – IPN)

- *Опис колекції*: IPN є одним із найважливіших інститутів у Польщі, що займається розслідуванням злочинів проти польського народу, документуванням комуністичного та нацистського тоталітарних режимів. Цифрові колекції інституту містять мільйони архівних документів, свідчення, фотографії та відеоматеріали, пов'язані з Другою світовою війною, Голокостом, Варшавським повстанням, післявоєнними репресіями, діяльністю дисидентів та «Солідарності».

- *Посилання:* <https://ipn.gov.pl/> (має розділ «Archiwum IPN»)
- *Тематичні колекції:* «Documents of Communist Regime», «Nazi Crimes in Poland», «Warsaw Uprising», «Solidarity Movement», «Victims of Totalitarianism», «Deportations and Repressions».

Національна Цифрова Бібліотека POLONA (POLONA–Biblioteka Narodowa)

- *Опис колекції:* POLONA – найбільша цифрова бібліотека в Польщі, створена Національною Бібліотекою. Вона надає доступ до мільйонів оцифрованих книг, рукописів, газет, журналів, карт, гравюр, фотографій і музичних записів, що відображають тисячолітню історію польської культури та науки. Особливо багатими є колекції рідкісних стародруків, матеріалів про повстання та боротьбу за незалежність.
- *Посилання:* <https://polona.pl/>
- *Тематичні колекції:* «Rare Polish Books», «Historical Maps of Poland», «Polish Newspapers and Periodicals», «Music Manuscripts», «Photographic Archives of Poland», «Documents on Polish Independence».

Музей Варшавського Повстання (Muzeum Powstania Warszawskiego)

- *Опис колекції:* Музей є ключовим інститутом для збереження пам'яті про Варшавське повстання 1944 р. У цифрових колекціях музею представлено тисячі фотографій, фільмів, аудіозаписів (свідчення учасників), документів, особистих речей та артефактів, що висвітлюють героїзм повстанців і трагедію зруйнованої Варшави. Музей активно збирає усні історії та спогади.
- *Посилання:* <https://www.1944.pl/> (має розділ «Kolekcje»)
- *Тематичні колекції:* «Oral Histories of Warsaw Uprising», «Photographs of the Uprising», «Resistance Fighters' Stories», «Destruction of Warsaw», «Underground Press», «Medical Services During Uprising».

Державний Музей Аушвіц-Біркенау (Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau)

- *Опис колекції:* Музей є меморіалом і науково-дослідним центром на місці колишнього німецького нацистського концтабору смерті. Цифрові колекції музею охоплюють мільйони документів, фотографій, свідчень тих, хто вижив, списків жертв, матеріалів, пов'язаних з Голокостом та злочинами проти людства. Це один з найважливіших ресурсів для вивчення та вшанування пам'яті жертв Голокосту.
- *Посилання:* <http://auschwitz.org/> (має розділ «Collections» та «Archive»)
- *Тематичні колекції:* «Auschwitz Camp Records», «Testimonies of Survivors», «Photographs of Auschwitz», «Victim Lists», «Medical Experiments Documentation», «Resistance in Camps».

Єврейський Історичний Інститут ім. Емануеля Рінгельблюма (Jewish Historical Institute)

- *Опис колекції:* Інститут у Варшаві є центральним архівом єврейської історії в Польщі. Його цифрові колекції містять документи, фотографії, твори мистецтва, що стосуються єврейської громади в Польщі до, під час та після Голокосту. Особливо цінним є «Архів Рінгельблюма» (Ringelblum Archive) з Варшавського гето, який є унікальним джерелом про життя та смерть у гето.
- *Посилання:* <https://jhi.pl/> (має розділ «Collections»)
- *Тематичні колекції:* «Ringelblum Archive», «Jewish Life Before the Holocaust», «Ghetto Uprising», «Jewish Resistance», «Post-War Jewish Community», «Synagogue Architecture and Art».

Центр «Брама Гродська – Театр NN» (Ośrodek «Brama Grodzka – Teatr NN»)

- *Опис колекції:* Центр розташований у Любліні, займається збереженням єврейської спадщини та пам'яті про Голокост у регіоні. У цифрових колекціях центру – усні свідчення, фотографії,

документи, що висвітлюють історію єврейських громад, їх знищення та порятунок євреїв під час війни. Проєкт «Люблін – Пам'ять Місця» є прикладом.

- *Посилання:* <https://teatrnn.pl/> (має багато цифрових проєктів та архівів)
- *Тематичні колекції:* «Jewish Lublin», «Oral Histories of Holocaust Survivors», «Righteous Among the Nations», «Life in the Ghettoes of Lublin Region», «Cemeteries and Synagogues», «Memory of the Shoah».

3.4. Нідерланди

Нідерланди мають багату історію морської торгівлі, колоніальної експансії, Золотого віку мистецтва та драматичних подій XX ст. (німецька окупація, Голокост). Країна активно розвиває цифрові проєкти для збереження своєї національної пам'яті. Ініціативи держави спрямовано на документування колоніального минулого, вшанування пам'яті жертв Другої світової війни та збереження культурної спадщини.

Національний Архів Нідерландів (Nationaal Archief)

- *Опис колекції:* Національний Архів є найбільшим сховищем урядових документів, фотографій і карт, що відображають історію Нідерландів від середньовіччя до сучасності. Його цифрові колекції містять мільйони оцифрованих документів, що стосуються колоніальної історії (Ост-Індійська компанія), державних діячів, воєн і конфліктів (особливо Другої світової війни), а також соціальних та економічних змін.
- *Посилання:* <https://www.nationaalarchief.nl/> (має великий розділ «Collecties»)
- *Тематичні колекції:* «Dutch East India Company Records», «World War II in the Netherlands», «Colonial History», «Government Records», «Historical Maps of the Netherlands», «Migration History».

Національна Бібліотека Нідерландів (Koninklijke Bibliotheek – KB)

- *Опис колекції:* KB є національною бібліотекою Нідерландів, що збирає та зберігає всю голландську друковану та цифрову спадщину. У цифрових колекціях бібліотеки представлено рідкісні книги, рукописи, газети, журнали, карти та фотографії, що відображають історію голландської мови, літератури, науки та культури. Особливо цінними є матеріали про Золотий вік Нідерландів, а також цифровізація всіх історичних голландських газет.
- *Посилання:* <https://www.kb.nl/> (має розділ «Digitale Collecties» та «Delpher» для газет)
- *Тематичні колекції:* «Digitized Dutch Newspapers (Delpher)», «Historical Maps of the Netherlands», «Golden Age Manuscripts», «Dutch Literature», «Dutch Colonial History», «Early Printed Books».

Музей Рейксмузеум (Rijksmuseum – Digital Collection)

- *Опис колекції:* Рейксмузеум є національним музеєм мистецтва та історії Нідерландів. Його цифрова колекція Rijksstudio дає можливість детально розглядати тисячі творів голландських майстрів (Рембрандт, Вермер), а також історичні артефакти, що відображають голландський Золотий вік, історію колоніалізму та соціальні зміни. Це один з найбільш передових цифрових мистецьких проєктів у світі.
- *Посилання:* <https://www.rijksmuseum.nl/> (має Rijksstudio).
- *Тематичні колекції:* «Dutch Golden Age Paintings», «Art and History of the Netherlands», «Colonial Heritage in Art», «Prints and Drawings», «Sculptures and Decorative Arts», «Photographic Collection».

Музей Анни Франк (Anne Frank House – Digital Collection)

- *Опис колекції:* Музей є місцем, де переховувалась Анна Франк та її родина під час Другої світової війни. Цифрові колекції музею містять фотографії, документи, фрагменти щоденника Анни Франк, відеоінтерв'ю та освітні матеріали, що розповідають про історію її родини, переслідування євреїв під час Голокосту та уроки

толерантності. Це важливий ресурс для пам'яті про жертви Голокосту та боротьби з антисемітизмом.

- *Посилання:* <https://www.annefrank.org/> (має розділ «Anne Frank's story» та «Collection»).
- *Тематичні колекції:* «Diary of Anne Frank», «Life in Hiding», «Persecution of Jews during WWII», «Family History of Anne Frank», «Holocaust Education», «Righteous Among the Nations Stories».

NIOD Інститут дослідження війни, Голокосту та геноциду (NIOD Institute for War, Holocaust and Genocide Studies)

- *Опис колекції:* NIOD є провідним дослідницьким інститутом у Нідерландах, що спеціалізується на Другій світовій війні, Голокості та інших геноцидах. Цифрові колекції інституту охоплюють величезну кількість документів, фотографій, фільмів, карт, пропагандистських матеріалів, свідчень тих, хто вижив, а також документів, що висвітлюють німецьку окупацію Нідерландів, діяльність опору, переслідування євреїв та наслідки війни.
- *Посилання:* <https://www.niod.nl/en> (має розділ «Collections»).
- *Тематичні колекції:* «German Occupation of the Netherlands», «Dutch Resistance Movement», «Holocaust in the Netherlands», «War Crimes Documentation», «Post-War Reconstruction», «Oral Histories of WWII».

Національний Музей Воєнної Пам'яті (Nationaal Militair Museum – NMM)

- *Опис колекція:* NMM присвячений історії голландської армії, флоту та авіації. Цифрові колекції музею дають можливість побачити військову техніку, зброю, уніформу, медалі, а також архівні матеріали, що свідчать про військові конфлікти, в яких брали участь Нідерланди, від раннього Нового часу до сучасних миротворчих операцій.
- *Посилання:* <https://www.nationaalmilitairmuseum.nl/> (має розділ «Collectie»).

- *Тематичні колекції*: «Dutch Military History», «Colonial Wars», «World War II Military Equipment», «Peacekeeping Operations», «Uniforms and Medals», «Military Photography».

3.5. Італія

Італія є державаю з величезною культурною та історичною спадщиною, що охоплює Римську імперію, Відродження, об'єднання Італії (Рісорджименто) та складні події ХХ ст. (фашизм, Друга світова війна). Країна активно розвиває цифрові проекти національної пам'яті. Її ініціативи спрямовано на збереження архівних, мистецьких та археологічних колекцій, а також на документування періоду фашизму та Руху Опору.

Центральний Державний Архів Італії (Archivio Centrale dello Stato – ACS)

- *Опис колекції*: ACS є головним архівом італійської держави, що зберігає документи з моменту об'єднання Італії (1861) до сучасності. Цифрові колекції архіву зберігають урядові записи, політичні документи, судові справи, матеріали, пов'язані з періодом фашизму, Другої світової війни, Рухом Опору та повоєнним відновленням, а також матеріали про діяльність Беніто Муссоліні та фашистського режиму.
- *Посилання*: <https://www.acs.beniculturali.it/> (має розділ «Patrimonio Digitale»).
- *Тематичні колекції*: «Fascist Regime Records», «World War II in Italy», «Italian Resistance Movement», «Risorgimento Documents», «Post-War Italian Republic», «Political History of United Italy».

Національна Центральна Бібліотека Риму/Флоренції (Biblioteca Nazionale Centrale di Roma / Firenze)

- *Опис колекції*: Національні центральні бібліотеки в Римі та Флоренції є головними сховищами італійської друкованої та цифрової спадщини. Цифрові колекції бібліотеки містять рідкісні книги,

рукописи, карти, газети та періодичні видання, що відображають історію італійської літератури, мистецтва, науки та суспільства. Особливо цінними є матеріали з періоду Відродження, епохи Просвітництва та Рисорджименто.

- *Посилання (Рим):* <https://www.bnccrm.beniculturali.it/> (має розділ «Servizi Digitali»).
- *Посилання (Флоренція):* <https://www.bncf.firenze.sbn.it/>
- *Тематичні колекції:* «Renaissance Manuscripts», «Early Italian Printed Books», «Historical Newspapers of Italy», «Risorgimento Literature», «Maps of Italy», «Literary and Cultural Archives».

Музей миру «Санкт-Мері» (Museo della Pace «Martyrdom of Sant'Anna di Stazzema»)

- *Опис колекції:* Цей меморіальний музей присвячений пам'яті про нацистську різанину в Сант'Анна-ді-Стаццема під час Другої світової війни. Цифрові колекції музею зберігають свідчення тих, хто вижив, фотографії, документи, що висвітлюють злочини проти цивільного населення, діяльність Руху Опору та боротьбу за правосуддя.
- *Посилання:* <https://www.santannadistazzema.org/> (має розділ «Archivio della Memoria»).
- *Тематичні колекції:* «Sant'Anna di Stazzema Massacre», «Nazi War Crimes in Italy», «Italian Resistance Documents», «Civilian Victims of WWII», «Trials for War Crimes», «Oral Histories of Survivors».

Проекти з оцифрування римських старожитностей (наприклад, Forum Romanum Digital)

- *Опис колекції:* Італія є батьківщиною Римської імперії. Численні університети та інститути працюють над оцифруванням археологічних даних. Ці колекції представляють 3D-моделі архітектурних пам'яток, фотографії артефактів, бази даних написів, карт та наукові публікації, що дають змогу вивчати життя, культуру та імперську спадщину Стародавнього Риму.

- *Посилання (приклад):* Приклад проєкту «Digital Roman Forum» від The American Academy in Rome.
- *Посилання (приклад):* <https://www.aarome.org/research/digital-projects> (розділ про цифрові проєкти).
- *Тематичні колекції:* «Roman Forum 3D Models», «Ancient Roman Art and Architecture», «Roman Inscriptions Database», «Archaeological Sites of Rome», «Life in Ancient Rome», «Imperial Roman History».

Cinecittà Luce (Istituto Luce Cinecittà – Archivio Storico)

- *Опис колекції:* Istituto Luce є історичним кіноархівом Італії, що містить величезну колекцію кінохроніки та документальних фільмів, починаючи з 1920-х рр. У цифровій колекції архіву – мільйони фотографій, відео та аудіозаписів, що відображають період фашизму, Другу світову війну, повоєнне відновлення, політичні події, суспільне життя та культуру Італії XX ст.
- *Посилання:* <https://patrimonio.cinecittaluce.it/> (має доступ до архіву).
- *Тематичні колекції:* «Fascist Propaganda Films», «Italian Newsreels of WWII», «Post-War Italian Society», «Political Events in 20th Century Italy», «Culture and Lifestyle», «Italian Cinema History».

Національний Музей XXI століття - MAXXI (MAXXI – Museo nazionale delle arti del XXI secolo)

- *Опис колекції:* MAXXI присвячений сучасному мистецтву та архітектурі, що є важливою частиною сучасної культурної пам'яті Італії. Цифрові колекції музею демонструють зображення творів сучасних художників, архітектурні проєкти, фотографії та документацію виставок, що дає змогу досліджувати новітні тенденції в мистецтві та їх зв'язок із соціальними та політичними змінами.
- *Посилання:* <https://www.maxxi.art/> (має розділ «Collezioni»).
- *Тематичні колекції:* «Contemporary Italian Art», «Modern Italian Architecture», «Photography Collection», «Design and Urbanism», «Video Art and Installations», «Exhibition Archives».

3.6. Іспанія

Іспанія має давню та багату історію римського панування, періоду Аль-Андалуса, завоювань Нового Світу та драматичних подій XX ст. (Громадянська війна, диктатура Франко). Країна активно працює над оцифруванням національної пам'яті. Ці проєкти спрямовано на збереження величезного культурного та архівного спадку, забезпечення доступу до нього та осмислення складних періодів історії.

Національна Бібліотека Іспанії (Biblioteca Nacional de España – BNE)

- *Опис колекції:* BNE є головним сховищем іспанської друкованої та цифрової спадщини. Цифрова бібліотека надає доступ до мільйонів оцифрованих книг, рукописів, газет, журналів, карт, гравюр, фотографій та аудіовізуальних матеріалів. Особливу цінність становлять колекції рідкісних книг XV-XIX ст., матеріали про Іспанську імперію, період Просвітництва та бурхливі події сучасної історії, у тому числі громадянську війну. BNE також активно співпрацює з Europeana.
- *Посилання:* <https://www.bne.es/es> (іспанська версія, є англійська) / Безпосередньо до цифрових колекцій: <https://www.bne.es/es/Colecciones/BibliotecaDigital>
- *Тематичні колекції:* «Rare Books and Manuscripts», «Historical Newspapers and Journals», «Maps of the Spanish Empire», «Early Photography of Spain», «Materials on the Spanish Civil War», «Classical Spanish Literature».

Національний Архів Іспанії (Archivo Histórico Nacional – AHN / Ministerio de Cultura y Deporte – Archivos)

- *Опис колекції:* АHN як частина Міністерства культури та спорту є одним із центральних державних архівів Іспанії. Його цифрові колекції містять мільйони документів, що охоплюють середньовічний період, Новий час та сучасну історію. Доступними є матеріали про королівські укази, судові справи, інквізицію, колоніальне управління,

політичні рухи та події XX ст., у тому числі Другу республіку та громадянську війну.

- *Посилання:* Доступ до AHN та інших державних архівів часто здійснюється через портал PARES (Portal de Archivos Españoles): <http://pares.mcu.es/>
- *Тематичні колекції:* «Records of the Inquisition», «Documents on the Spanish Empire», «Civil War Documents», «Second Republic Archives», «Medieval Charters», «Judicial Records».

Меморіальний центр жертв громадянської війни (Centro Documental de la Memoria Histórica – CDMH)

- *Опис колекції:* Центр розташований у Саламанці і є ключовим інститутом для збереження пам'яті про Другу Іспанську Республіку, Громадянську війну та диктатуру Франко. Цифрові колекції центру зберігають особисті архіви учасників конфлікту, політичних організацій, профспілок, матеріали іноземних інтербригад, а також фотографії, пропагандистські матеріали та документи, пов'язані з репресіями.
- *Посилання:* <https://www.culturaydeporte.gob.es/cdmh/en/inicio.html>
- *Тематичні колекції:* «Spanish Civil War Archives», «Records of Political Parties and Trade Unions», «International Brigades Documents», «Propaganda of the Civil War», «Francoist Repression Records», «Oral Histories of the War».

Віртуальна бібліотека Мігеля де Сервантеса (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes)

- *Опис колекції:* Віртуальна бібліотека є одним з найважливіших ресурсів для іспаномовної літератури та культури, незважаючи на те, що це не державний архів, а ініціатива Університету Аліканте. Вона містить тисячі оцифрованих книг, рукописів, творів мистецтва, що охоплюють іспанську літературу від середньовіччя до сучасності, а

також матеріали про культуру країн Латинської Америки. Це сприяє збереженню та поширенню іспанської мови та культурної спадщини.

- *Посилання:* <https://www.cervantesvirtual.com/>
- *Тематичні колекції:* «Classical Spanish Literature», «Latin American Literature», «Historical Texts», «Literary Manuscripts», «Art and Culture of the Hispanic World», «Spanish Language Studies».

Музей Прадо (Museo Nacional del Prado – Digital Collection)

- *Опис колекції:* Музей Прадо у Мадриді є однією з найважливіших художніх галерей світу. Цифрова колекція музею дає можливість детально розглядати тисячі творів іспанських, європейських та інших майстрів – від середньовіччя до XIX ст. Це не лише мистецька спадщина, а й візуальне відображення історичних подій, соціальних змін, релігійних і політичних аспектів історії Іспанії.
- *Посилання:* <https://www.museodelprado.es/en> (має розділ «Collections» з доступом до цифрових зображень)
- *Тематичні колекції:* «Spanish Masters (Goya, Velázquez, El Greco)», «Flemish and Italian Masters», «Religious Art», «Portraits of Spanish Royalty», «Historical Scenes in Art», «Drawings and Prints Collection».

Фонд Франсиско Франко (Fundación Nacional Francisco Franco – FNFF)

- *Опис колекції:* Фонд, незважаючи на численні суперечки, зберігає та оцифровує архіви, пов'язані з диктатурою Франко. Колекція містить офіційні документи режиму, особисті матеріали Франко, пропагандистські матеріали, фотографії та відеозаписи. Цей ресурс має контroversійний характер, проте є важливим для всебічного вивчення періоду франкізму в Іспанії.
- *Посилання:* <https://fnff.es/> (сайт фонду, є розділ «Archivo»).
- *Тематичні колекції:* «Official Documents of the Franco Regime», «Francisco Franco's Personal Archives», «Propaganda of Francoism», «Military Records of the Franco Era», «Photographs of the Dictatorship», «Economic Policies of Franco».

3.7. США

Сполучені Штати Америки – країна з відносно молодою, але надзвичайно динамічною та багатогранною історією, що охоплює боротьбу за незалежність, громадянську війну, Велику депресію, рух за громадянські права та глобальне лідерство. Є світовим лідером у розвитку цифрових колекцій національної пам'яті. Ініціативи держави мають широкий спектр тематик – від заснування нації до сучасних подій, з акцентом на доступність та збереження для майбутніх поколінь.

Бібліотека Конгресу (Library of Congress – LoC)

- *Опис колекції:* LoC є найбільшою бібліотекою у світі та одним з найбагатших джерел для вивчення історії США. Цифрові колекції бібліотеки демонструють мільйони об'єктів: книги, рукописи, карти, фотографії, газети, аудіо- та відеозаписи. Особливо цінні колекції президентських документів (наприклад, Вашингтона, Лінкольна), матеріали про Громадянську війну, рух за громадянські права, історію імміграції, а також великі зібрання фольклору та музики.
- *Посилання:* <https://www.loc.gov/> (має розділ «Digital Collections»).
- *Тематичні колекції:* «American Civil War», «Civil Rights Movement», «Folk Music and Culture», «Presidential Papers», «Immigration History», «World War II Propaganda Posters».

Національні Архіви та Управління Записів (National Archives and Records Administration – NARA)

- *Опис колекції:* NARA є офіційним архівом уряду США, зберігає мільярди документів, що відображають історію американського народу. Цифрові колекції архівів містять мільйони оцифрованих урядових записів, військових документів, переписів населення, фотографій та відео. Особливо значущими є матеріали про заснування США (Декларація незалежності, Конституція), документи про рабство, Другу світову війну, Холодну війну та космічну програму.

- *Посилання:* <https://www.archives.gov/> (має великий розділ «Digital Resources»)
- *Тематичні колекції:* «Founding Documents», «World War II Records», «Vietnam War Records», «Immigration Records», «NASA and Space Exploration», «African American History».

Смітсонівський Інститут (Smithsonian Institution Digital Collections)

- *Опис колекції:* Смітсонівський Інститут є найбільшим музейним і дослідницьким комплексом у світі. Цифрові колекції інституту представляють величезне розмаїття тем – від американської історії та мистецтва до науки та етнографії. Доступними є мільйони оцифрованих об'єктів: твори мистецтва, історичні артефакти, наукові зразки, фотографії, аудіо- та відеоматеріали. Це унікальне джерело для вивчення культурної, наукової та соціальної історії США.
- *Посилання:* <https://www.si.edu/collections>
- *Тематичні колекції:* «American Art», «Natural History Specimens», «Aerospace History», «Native American Cultures», «African American History and Culture», «Science and Technology Innovations».

Меморіальний музей Голокосту США (United States Holocaust Memorial Museum –USHMM)

- *Опис колекції:* USHMM є провідним центром у США з дослідження та вшанування пам'яті про Голокост. Цифрова колекція центру містить тисячі свідчень тих, хто пережив Голокост, фотографії, документи, фільми та карти, що відображають історію Голокосту, злочини нацистів та боротьбу з геноцидом. Це критично важливий ресурс для освіти та запобігання майбутнім геноцидам.
- *Посилання:* <https://www.ushmm.org/> (має розділ «Collections»).
- *Тематичні колекції:* «Holocaust Survivor Testimonies», «Holocaust Photographs», «Documentation of Nazi Crimes», «Maps of the Holocaust», «Rescue and Resistance», «Jewish Life Before the Holocaust».

Проект «Усна історія» (Oral History Projects – наприклад, Southern Oral History Program)

- *Опис колекції:* По всій території США існує безліч проєктів з усної історії, метою яких є збирання та оцифрування свідчень звичайних людей про важливі історичні події. Наприклад, Southern Oral History Program при Університеті Північної Кароліни в Чапел-Хілл має велику колекцію інтерв'ю, що висвітлюють історію американського Півдня, рух за громадянські права, життя робітників і жінок. Ці колекції дають можливість почути «голоси» історії.
- *Посилання (приклад):* <https://sohp.unc.edu/>
- *Тематичні колекції:* «Civil Rights Movement Oral Histories», «Southern Labor History», «Women's Experiences in the South», «Environmental Justice Narratives», «Community Histories», «Music and Culture of the South».

Цифрова публічна бібліотека Америки (Digital Public Library of America – DPLA)

- *Опис колекції:* DPLA не є сховищем, а агрегатором метаданих, що об'єднує мільйони об'єктів з бібліотек, архівів та музеїв по всій території США. Це дає змогу користувачам шукати та отримувати доступ до різноманітних цифрових колекцій з однієї платформи, що охоплюють практично всі аспекти американської історії та культури. Є своєрідною «національною цифровою бібліотекою всіх бібліотек».
- *Посилання:* <https://dp.la/>
- *Тематичні колекції:* «American Art and Architecture», «Civil War Era», «African American History», «Environmental History», «Immigration and Migration», «First Peoples' History».

Національний Музей Американської Історії (National Museum of American History – Smithsonian)

- *Опис колекції:* Музей є частиною Смітсонівського інституту, зосереджений на соціальній, культурній, науковій і технологічній

історії США. Цифрові колекції музею об'єднують повсякденні предмети, інструменти, машини, медіа та документи, що ілюструють розвиток американського суспільства, винаходи, політичні рухи та культурні явища.

- *Посилання:* <https://americanhistory.si.edu/> (має розділ «Collections»).
- *Тематичні колекції:* «Invention and Innovation», «American Political History», «Social and Cultural Movements», «Technology and Industry», «Music and Entertainment», «Food History».

3.8. Бразилія

Бразилія є найбільшою країною Південної Америки з багатою та складною історією, що охоплює корінні цивілізації, португальську колонізацію, рабство, імперський період та становлення республіки. Вона активно розвиває цифрові проєкти для збереження національної пам'яті. Ці ініціативи спрямовано на документування різноманіття культур, соціальних рухів і політичних трансформацій, що сформували сучасну Бразилію.

Національна Бібліотека Бразилії (Biblioteca Nacional do Brasil – BN)

- *Опис колекції:* BN є сховищем всієї бразильської друкованої та цифрової продукції, а також цінних історичних документів. Цифрові колекції бібліотеки зберігають рідкісні книги, рукописи, карти, фотографії, газети та періодичні видання, що охоплюють період від португальського колоніального панування до сучасності. Особливу цінність мають матеріали про Бразильську імперію, рух за незалежність, історію рабства та його скасування, а також розвиток бразильської літератури та мистецтва.
- *Посилання:* <https://bn.gov.br/> (має розділ «Biblioteca Digital»).
- *Тематичні колекції:* «Rare Books from the Colonial Period», «Historical Newspapers», «Maps of Brazil», «Photographic Collection», «Brazilian Literature», «Documents on Slavery and Abolition».

Національний Архів Бразилії (Arquivo Nacional)

- *Опис колекції:* Національний Архів Бразилії є центральним сховищем офіційних документів, що відображають адміністративну, політичну, соціальну та економічну історію країни. Цифрові колекції архіву містять мільйони документів з імперського та республіканського періодів, матеріали про рабство, інституційний розвиток, повстання та реформи. Доступними є також колекції фотографій, карт та аудіовізуальних матеріалів.
- *Посилання:* <http://arquivonacional.gov.br/>
- *Тематичні колекції:* «Imperial Brazil Records», «Republican Era Documents», «Slavery and Post-Abolition Records», «Political Movements and Dictatorships», «Foreign Relations Documents», «Historical Maps and Plans».

Instituto Moreira Salles (IMS)

- *Опис колекції:* IMS є приватною культурною установою, яка володіє однією з найважливіших приватних колекцій в Бразилії, що охоплюють фотографії, музичні й літературні твори та образотворче мистецтво. Цифрові колекції установи надають широкий доступ до цих унікальних фондів, що відображають соціальні, культурні та мистецькі аспекти бразильської історії XX ст. Особливо цінними є фотографічні архіви видатних бразильських фотографів.
- *Посилання:* <https://ims.com.br/> (має розділ «Acervo»).
- *Тематичні колекції:* «Brazilian Photography Archives», «Popular Music Records», «Literary Manuscript Collections», «Modern Art in Brazil», «Cinema History», «Social Life in 20th Century Brazil».

Музей Республіки (Museu da República)

- *Опис колекції:* Музей розташований у Ріо-де-Жанейро, розміщений у колишній імператорській резиденції та присвячений історії Бразильської Республіки. Цифрові колекції музею містять документи, фотографії, особисті речі, що відображають ключові моменти

республіканського періоду – від падіння монархії до військової диктатури та демократизації. Музей також зосереджений на збереженні пам'яті про соціальні та політичні рухи.

- *Посилання:* <https://museudarepublica.museus.gov.br/>
- *Тематичні колекції:* «Proclamation of the Republic», «Political Figures of the Republic», «Military Dictatorship in Brazil», «Social Movements and Protests», «Brazilian Art of the Republican Period», «Everyday Life in Republican Brazil».

Музей Амазонії (Museu da Amazônia – MUSA)

- *Опис колекція:* MUSA зосереджений на збереженні та вивченні біорізноманіття, культури та традиційних знань регіону Амазонії. Незважаючи на те, що це не є суто історичний музей у класичному розумінні, його цифрові колекції представляють матеріали про корінні народи Амазонії, їхні традиції, мови, знання про рослини та тварин, а також документи про колонізацію та сучасні виклики регіону. Музей є важливим джерелом для збереження пам'яті про унікальну екосистему та її мешканців.
- *Посилання:* <https://museudaamazonia.org.br/>
- *Тематичні колекції:* «Indigenous Cultures of Amazonia», «Ethnobotanical Knowledge», «Amazonian Biodiversity», «Colonial History of the Amazon», «Environmental Issues in the Amazon», «Oral Histories of Amazonian Communities».

Національний Музей Бразилії (Museu Nacional do Rio de Janeiro – Digital Collection)

- *Опис колекції:* Національний Музей, який постраждав від пожежі у 2018 р., докладає величезних зусиль для відновлення та оцифрування своїх колекцій. Його цифрова спадщина має тисячі експонатів з антропології, археології, геології, палеонтології та зоології, що відображають як природну історію Бразилії, так і доколоніальні

культури. Ці колекції є частиною національної пам'яті про біорізноманіття та давні цивілізації.

- *Посилання:* <https://www.museunacional.ufrj.br/> (має розділи про колекції та відновлення).
- *Тематичні колекції:* «Indigenous Brazilian Artifacts», «Paleontological Discoveries», «Geological Formations of Brazil», «Brazilian Fauna and Flora», «Archaeological Sites in Brazil», «Scientific Expeditions in Brazil».

3.9. Південна Африка

Південна Африка – країна з унікальною та часто драматичною історією, позначеною боротьбою з апартеїдом, становленням демократії та прагненням до примирення. Її цифрові ініціативи спрямовано на збереження пам'яті про рух за свободу, документування людських прав та висвітлення багатокультурної спадщини.

Національні Архіви Південної Африки (National Archives of South Africa – NASA)

- *Опис колекції:* NASA є головним сховищем документів, що відображають історію Південної Африки – від колоніального періоду до сучасності. Їхні цифрові колекції охоплюють урядові записи, юридичні документи, фотографії та особисті архіви, що висвітлюють становлення країни, період апартеїду, рух за громадянські права та перехід до демократії. Особливу увагу приділяють матеріалам, пов'язаним з Нельсоном Манделою та Комісією правди і примирення.
- *Посилання:* <https://www.nationalarchives.gov.za/>
- *Тематичні колекції:* «Records of Apartheid», «Truth and Reconciliation Commission Archives», «Nelson Mandela Papers», «Colonial Administration Records», «Freedom Struggle Documents», «Historical Photographs of South Africa».

Музей Апартеїду (Apartheid Museum, Johannesburg)

- *Опис колекції:* Незважаючи на те, що це фізичний музей, він активно працює над оцифруванням своїх експонатів і матеріалів. Цифрові колекції демонструють фотографії, відео, аудіозаписи свідчень, документи, що ілюструють закони апартеїду, життя людей під його гнітом, а також боротьбу проти нього. Метою музею є збереження пам'яті про цей жорстокий період та його уроки для людства.
- *Посилання:* <https://www.apartheidmuseum.org/> (сайт містить багато цифрових ресурсів та інформації про виставки).
- *Тематичні колекції:* «Laws of Apartheid», «Life Under Apartheid», «Anti-Apartheid Movement», «Oral Histories of Activists», «Photographs of Resistance», «International Solidarity with Anti-Apartheid».

Ініціатива з оцифрування бібліотек Південної Африки (Digital Library of South African Initiatives – DLI)

- *Опис колекції:* Ця ініціатива об'єднує зусилля різних установ (університетів, бібліотек) з оцифрування рідкісних книг, рукописів, історичних документів та дисертацій, пов'язаних з Південною Африкою. Колекції можуть відображати матеріали про колоніальну історію, місіонерську діяльність, етнографічні дослідження, а також ранні видання місцевих мовами.
- *Посилання:* Приклад такого агрегатора або ініціативи – **Digital Library of South Africa (DLISA)**.
- *Посилання (приклад):* <http://www.dlisa.org.za/> (може бути застарілим, але існують численні університетські цифрові архіви). Приклад діючої платформи: Digital Collections from University of Cape Town Libraries.
- *Посилання (приклад):* <https://digitalcollections.lib.uct.ac.za/>
- *Тематичні колекції:* «Historical Manuscripts», «Early South African Publications», «Colonial History Resources», «Ethnobotany and Traditional Knowledge», «University Archives», «African Languages Texts».

Колекції усної історії (Oral History Collections, наприклад University of Fort Hare)

- *Опис колекції:* Університети та дослідницькі центри Південної Африки активно оцифровують усні історії, особливо ті, що стосуються боротьби з апартеїдом та досвіду життя в різні історичні періоди. У колекціях зібрано інтерв'ю з політичними діячами, активістами, звичайними громадянами, які були свідками та учасниками важливих подій. Це неоціненний ресурс для розуміння соціальної пам'яті.
- *Посилання (приклад):* <https://www.ufh.ac.za/> (можна шукати «Oral History» на сайтах університетських бібліотек) / SAHA (South African History Archive) є важливим джерелом.
- *Посилання (приклад):* <https://www.saha.org.za/> (має цифрові колекції).
- *Тематичні колекції:* «Oral Histories of the Anti-Apartheid Struggle», «Life in Township Narratives», «Political Prisoner Testimonies», «Women in the Struggle», «Trade Union Histories», «Personal Narratives of Apartheid».

Національна Галерея Ізенко (Iziko South African National Gallery)

- *Опис колекції:* Галерея є частиною групи музеїв Iziko і містить значну колекцію південноафриканського мистецтва, а також міжнародних творів. У цифрових колекціях галереї є чимало зображень картин, скульптур, фотографій та інших мистецьких творів, що свідчать про культурну еволюцію країни, вплив колоніалізму, апартеїду та постапартеїдної епохи.
- *Посилання:* <https://www.iziko.org.za/museums/south-african-national-gallery/> (сайт групи музеїв Iziko).
- *Тематичні колекції:* «South African Modern Art», «Colonial Art in South Africa», «Art of Resistance», «Contemporary South African Artists», «Photographic Art», «Indigenous Art Forms».

Інститут дослідження апартеїду та його спадщини (Apartheid and Resistance Studies – University of the Western Cape)

- *Опис колекції:* Центри при університетах, такі як University of the Western Cape, спеціалізуються на дослідженні апартеїду та його наслідків. Їхні цифрові колекції містять академічні публікації, архівні матеріали, усні історії та фотографії, пов'язані з опором апартеїду, діяльністю студентських рухів, громадських організацій та міжнародної підтримки.
- *Посилання:* <https://www.uwc.ac.za/faculties/arts/departments/history> (можна шукати дослідницькі центри через сайти університетів).
- *Тематичні колекції:* «Student Resistance Movements», «Community Activism Against Apartheid», «Research Papers on Apartheid», «International Anti-Apartheid Solidarity», «Post-Apartheid Transition Studies», «Human Rights Documentation».

3.10. Єгипет

Єгипет є країною з однією з найдавніших та найбагатших цивілізацій світу, що охоплює тисячоліття фараонів, римське та арабське панування, османський період та становлення сучасної держави, активно впроваджує цифрові проекти для збереження своєї великої історичної та культурної спадщини. Ці ініціативи спрямовано на оцифрування археологічних знахідок, стародавніх текстів, історичних документів і мистецьких творів.

Бібліотека Александрина (Bibliotheca Alexandrina – Digital Library)

- *Опис колекції:* Відроджена Бібліотека Александрина є не лише сучасною бібліотекою, а й важливим центром оцифрування та збереження світової та, зокрема, єгипетської спадщини. Цифрова колекція бібліотеки представляє мільйони оцифрованих книг, рукописів, карт, фотографій та архівних матеріалів, що охоплюють як стародавню історію Єгипту, так і сучасний період. Особливу цінність становлять колекції рідкісних рукописів, що відображають історію

ісламської цивілізації, а також матеріали про сучасну єгипетську літературу та політику.

- *Посилання:* <http://www.bibalex.org/> (має розділ «Digital Library»).
- *Тематичні колекції:* «Ancient Egyptian Manuscripts», «Islamic Manuscripts», «Historical Maps of Egypt», «Early Egyptian Photography», «Modern Egyptian Literature», «Alexandrian Heritage».

Великий Єгипетський Музей (Grand Egyptian Museum - GEM Digital Initiatives)

- *Опис колекції:* GEM як новий і ще повністю не відкритий музей з самого початку розробляють з акцентом на цифровізацію. Майбутні цифрові колекції охоплюватимуть 3D-моделі артефактів, фотографії високої роздільної здатності, документацію про археологічні розкопки та контекст знахідок. Основну увагу приділено колекції Тутанхамона та іншим знахідкам Стародавнього Єгипту, що дасть змогу дослідникам та широкій публіці взаємодіяти з експонатами на новому рівні.
- *Посилання:* <https://grandegyptianmuseum.org/> (сайт містить інформацію про музей та його колекції).
- *Тематичні колекції:* «Treasures of Tutankhamun», «Pharaonic Artifacts», «Ancient Egyptian Daily Life», «Mummification and Afterlife», «Archaeological Excavation Records», «3D Models of Ancient Structures».

Єгипетський Музей у Каїрі (Egyptian Museum in Cairo)

- *Опис колекції:* Один з найстаріших і найважливіших музеїв світу, що зберігає найбільшу колекцію давньоєгипетських старожитностей. Цифрові ініціативи музею спрямовано на оцифрування основних експонатів – саркофагів, мумій, папірусів, коштовностей і статуй. Ці колекції уможливають поглиблене вивчення історії, релігії, мистецтва та повсякденного життя Стародавнього Єгипту.

- *Посилання:* <http://www.egyptianmuseum.gov.eg/> (має розділ «Collections» та деякі цифрові зображення).
- *Тематичні колекції:* «Royal Mummies and Sarcophagi», «Jewellery of the Pharaohs», «Religious Artefacts», «Daily Life in Ancient Egypt», «Sculptures and Statues», «Papyrus Collections».

Національні Архіви Єгипту (National Archives of Egypt)

- *Опис колекції:* Національні Архіви Єгипту є сховищем мільйонів документів, що відображають історію країни з часів Османської імперії до сучасності. Цифрові колекції архівів містять урядові укази, правові документи, офіційне листування, записи про земельну власність, податки, а також матеріали, пов'язані з боротьбою за незалежність, революціями XX ст. та соціальними змінами.
- *Посилання:* Інформація про цифрові ініціативи Національних архівів може бути доступна через Ministry of Culture of Egypt.
- *Посилання (приклад):* <https://www.moc.gov.eg/> (офіційний сайт Міністерства культури, де можуть бути посилання на архіви).
- *Тематичні колекції:* «Ottoman Era Documents», «Muhammad Ali Dynasty Records», «British Occupation of Egypt», «Egyptian Revolutions of 20th Century», «Legal and Administrative Records», «Historical Photography of Modern Egypt».

Інститут єгиптології та археології (наприклад, Американський університет у Каїрі)

- *Опис колекції:* Багато університетів і дослідницьких інститутів у Єгипті та за кордоном мають значні цифрові колекції, присвячені єгиптології та археології. Ці колекції зберігають фотографії розкопок, 3D-моделі пам'яток, бази даних ієрогліфів, наукові публікації й архівні матеріали дослідників і дають можливість детально вивчати стародавні цивілізації та процес їх відкриття.
- *Посилання (приклад):* <https://www.aucegypt.edu/> (Американський університет у Каїрі має факультети єгиптології та відповідні ресурси).

- *Тематичні колекції:* «Archaeological Site Documentation», «Hieroglyphic Texts Database», «Ancient Egyptian Art», «Coptic Studies», «Nubian Archaeology», «History of Egyptology».

Колекції стародавніх папірусів (наприклад, Papyrus Project, University of Copenhagen)

- *Опис колекції:* Єгипет є джерелом величезної кількості стародавніх папірусів, що відображають як релігійні, так і світські тексти. Міжнародні проєкти (часто у співпраці з єгипетськими установами) займаються оцифруванням цих крихких документів. Цифрові колекції містять зображення папірусів, їхні транскрипції та переклади, що відкриває доступ до першоджерел з історії, літератури, медицини, права Стародавнього Єгипту та греко-римського періоду.
- *Посилання* **(приклад):**
<https://hum.ku.dk/research/programmes/papyrology/> (сайт Папірусного проєкту Копенгагенського університету).
- *Тематичні колекції:* «Hieratic Papyri», «Demotic Texts», «Greek Papyri from Egypt», «Coptic Papyri», «Ancient Egyptian Administrative Documents», «Literary Papyri».

3.11. Мексика

Мексика – це країна з багатою та складною історією, що охоплює доколумбові цивілізації, іспанське колоніальне панування, боротьбу за незалежність, Мексиканську революцію та формування сучасної ідентичності. Її цифрові ініціативи зосереджено на збереженні величезної археологічної, архівної та мистецької спадщини, а також на документуванні соціальних і політичних рухів.

Національний Архів Мексики (Archivo General de la Nación – AGN)

- *Опис колекції:* AGN є центральним сховищем історичних документів Мексики, що охоплює період від колоніальної епохи до сучасності. Цифрові колекції архіву налічують мільйони документів: урядові

записи, листування, юридичні справи, що стосуються іспанського віцекоролівства, боротьби за незалежність, Мексиканської революції, а також соціальних рухів та культурного розвитку. Особливу цінність становлять матеріали, що висвітлюють діяльність видатних історичних постатей.

- *Посилання:* <https://www.gob.mx/agn> (має розділ «Archivo Digital»).
- *Тематичні колекції:* «Colonial Documents of New Spain», «Mexican Independence Movement», «Mexican Revolution Records», «Presidential Archives», «Social Movements in Mexico», «Historical Photography from the Archives».

Національна Бібліотека Мексики (Biblioteca Nacional de México – BNM)

- *Опис колекції:* BNM як частина Національного автономного університету Мексики (UNAM) є найбільшою бібліотекою країни. Її цифрові колекції представляють рідкісні книги, рукописи, карти, газети та періодичні видання, що відображають літературну, культурну та інтелектуальну історію Мексики. Особливу увагу приділено матеріалам про доколумбові культури, колоніальний період, незалежність та модернізацію країни.
- *Посилання:* <https://bnm.unam.mx/> (має розділ «Biblioteca Digital»).
- *Тематичні колекції:* «Rare Books of New Spain», «Historical Newspapers of Mexico», «Mexican Literary Manuscripts», «Indigenous Language Texts», «Maps and Atlases», «Mexican Cultural Heritage».

Національний Музей Антропології (Museo Nacional de Antropología – MNA Digital Collection)

- *Опис колекції:* MNA є одним з найважливіших музеїв Мексики, присвячених доколумбовим культурам та етнографії. У складі цифрових колекцій є фотографії, 3D-моделі та описи тисяч археологічних артефактів, що належать цивілізаціям ацтеків, майя, ольмеків, сапотеків та інших. Доступними також є матеріали про сучасні корінні народи Мексики, їхні традиції, одяг і ритуали.

- *Посилання:* <https://www.mna.inah.gob.mx/> (має розділ «Colecciones» та віртуальні тури).
- *Тематичні колекції:* «Aztec Civilization Artefacts», «Mayan Cultural Heritage», «Olmec and Teotihuacan Collections», «Ethnographic Collections of Indigenous Peoples», «Archaeological Site Documentation», «Mesoamerican Art and Symbolism».

Колекції з історії Мексиканської революції (наприклад, *Colección Revolucionaria del Fondo de Cultura Económica*)

- *Опис колекції:* Мексиканська революція (1910 – 1920) є центральною подією в історії країни. Існує багато цифрових ініціатив, присвячених цьому періоду. Колекції містять фотографії, пропагандистські матеріали, свідчення учасників, документи про збройні конфлікти, політичні зміни та соціальні реформи, що відбулися в результаті революції.
- *Посилання (приклад):* Різні університети та інституції можуть мати такі колекції. Наприклад, **Fondo de Cultura Económica (FCE)** – видавництво, яке публікує багато історичних матеріалів.
- *Посилання (приклад):* <https://www.fondodeculturaeconomica.com/> (сайт FCE, можна шукати «Revolución Mexicana»).
- *Тематичні колекції:* «Portraits of Revolutionary Leaders», «Photographs of Revolutionary Battles», «Propaganda of the Revolution», «Agrarian Reform Documents», «Social Movements of the Revolution», «Oral Histories of the Revolution».

Архіви та колекції з історії міграції (наприклад, *Migration Policy Institute – Mexico*)

- *Опис колекції:* Міграція є важливою частиною національної пам'яті Мексики. Існують цифрові колекції, що документують історії мексиканської міграції до США та інших країн, а також внутрішню міграцію. Ці колекції зберігають усні свідчення, особисті документи,

фотографії, а також дослідження, що висвітлюють соціальні, економічні та культурні аспекти міграційного досвіду.

- *Посилання (приклад):* <https://www.migrationpolicy.org/> (сайт Migration Policy Institute, який має багато матеріалів про Мексику).
- *Тематичні колекції:* «Mexican Diaspora Stories», «Borderland Histories», «Labor Migration Records», «Personal Narratives of Migrants», «Immigration Policies and Their Impact», «Transnational Communities».

Національний Інститут образотворчого мистецтва (Instituto Nacional de Bellas Artes y Literatura – INBAL)

- *Опис колекції:* INBAL відповідає за збереження та популяризацію мистецтва та літератури Мексики. Його цифрові колекції містять зображення творів видатних мексиканських художників (наприклад, Дієго Рівери, Фріди Кало, Хосе Клементе Ороско), скульптури, архітектурні проекти, а також архівні матеріали, що стосуються мексиканського муралізму та модернізму. Це є ключовим джерелом для вивчення мистецької пам'яті країни.
- *Посилання:* <https://inbal.gob.mx/> (має розділ «Colecciones» або «Acervos»)
- *Тематичні колекції:* «Mexican Muralism», «Works by Frida Kahlo and Diego Rivera», «Contemporary Mexican Art», «Mexican Architecture», «Literary Archives of Mexican Writers», «Performing Arts History».

3.12. Аргентина

Аргентина – країна з багатою історією, що охоплює період іспанської колонізації, боротьбу за незалежність, хвилі імміграції, періоди політичної нестабільності, військові диктатури та повернення до демократії. Її цифрові проекти національної пам'яті спрямовано на збереження архівів, документування порушень прав людини та вшанування культурної спадщини.

Національний Архів Аргентини (Archivo General de la Nación – AGN)

- *Опис колекції:* AGN є центральним сховищем історичних документів Аргентини, що охоплюють період від колоніальної епохи до сучасності. Цифрові колекції архіву містять урядові записи, військові документи, поліцейські архіви, судові справи, особисті архіви видатних діячів та фотографії. Особливу увагу приділяють матеріалам про травматичні періоди, зокрема такі, як остання військова диктатура (1976 – 1983) та порушення прав людини.
- *Посилання:*
<https://www.argentina.gob.ar/cultura/archivogeneraldelanacion> (має розділ «Acceso a Fondos»).
- *Тематичні колекції:* «Records of the Military Dictatorship (1976-1983)», «Human Rights Violations Documentation», «Independence War Documents», «Immigration Records to Argentina», «Historical Photography of Buenos Aires», «Presidential Archives».

Національна Бібліотека Аргентини (Biblioteca Nacional Mariano Moreno – BNMM)

- *Опис колекції:* BNMM є найбільшою бібліотекою Аргентини та важливим центром для збереження її культурної та інтелектуальної спадщини. Її цифрові колекції зберігають рідкісні книги, рукописи, газети, журнали, карти, а також особисті архіви відомих аргентинських письменників і діячів культури. Особливу цінність становлять матеріали про розвиток аргентинської літератури, політичні рухи та соціальні зміни XX ст.
- *Посилання:* <https://www.bn.gov.ar/> (має розділ «Biblioteca Digital»)
- *Тематичні колекції:* «Argentine Literary Classics», «Historical Newspapers and Periodicals», «Maps of Argentina», «Photographs of Argentine History», «Political Pamphlets», «Intellectual History of Argentina».

Центральний Архів Пам'яті (Archivo Nacional de la Memoria – ANM)

- *Опис колекції:* ANM створено з метою документування й збереження пам'яті про державний терор та порушення прав людини під час останньої військової диктатури в Аргентині (1976–1983). Цифрові колекції архіву охоплюють тисячі свідчень тих, хто вижив, родичів зниклих безвісти, офіційні документи, звіти міжнародних організацій, фотографії та відеоматеріали. Це є життєво важливим джерелом для правосуддя та національного примирення.
- *Посилання:* <https://www.jus.gob.ar/anm/> (офіційний сайт).
- *Тематичні колекції:* «Testimonies of Survivors», «Records of Disappeared Persons», «Documents of State Terrorism», «Human Rights Reports», «Photographs of Dictatorship Era», «Judicial Cases on Human Rights Violations».

Музей Пам'яті (Museo Sitio de Memoria ESMA)

- *Опис колекції:* Музей розташований у колишньому таємному центрі ув'язнення та тортур ESMA і є символом пам'яті про жертв диктатури. Цифрові ініціативи музею спрямовано на документування подій, що відбувалися в ESMA, свідчень тих, хто вижив, та вшанування пам'яті загиблих. Колекції містять особисті історії, фотографії, реконструкції простору та освітні матеріали.
- *Посилання:* <https://museositioesma.gob.ar/>
- *Тематичні колекції:* «ESMA Center Records», «Testimonies of ESMA Survivors», «Documents of Repression», «Memory of the Disappeared», «Human Rights Education», «Resistance Against Dictatorship».

Колекції з історії танго (наприклад, Academia Nacional del Tango)

- *Опис колекції:* Танго є невід'ємною частиною культурної ідентичності Аргентини. Існують цифрові колекції, присвячені історії танго, його розвитку, видатним музикантам, танцюристам та поетам. Ці колекції охоплюють аудіозаписи, відео виступів, фотографії, нотні матеріали,

біографії та історичні документи, що відображають еволюцію цього унікального мистецтва.

- *Посилання (приклад):* <https://www.academiadeltango.com.ar/> (сайт Академії, може мати цифрові ресурси).
- *Тематичні колекції:* «History of Tango Music», «Biographies of Tango Musicians», «Tango Dance Styles», «Lyrics of Tango Songs», «Early Tango Recordings», «Tango in Popular Culture».

Центр документації з міграції (Centro de Documentación de la Inmigración, Museo de la Inmigración)

- *Опис колекції:* Аргентина є країною, сформованою імміграцією з Європи та інших частин світу. Музей імміграції (Museo de la Inmigración) та пов'язані з ним центри документування збирають та оцифровують матеріали, що стосуються історії імміграції. Колекції містять записи прибуття іммігрантів, особисті листи, фотографії, усні свідчення, документи про їхнє розселення та внесок у розвиток країни.
- *Посилання (приклад):* <http://museoinmigrantes.org.ar/> (Музей імміграції).
- *Тематичні колекції:* «Arrival Records of Immigrants», «Immigrant Family Histories», «Life of Immigrants in Argentina», «Contribution of Immigrants to Argentine Society», «Oral Histories of Migrants», «Photography of Immigration».

3.13. Південна Корея

Південна Корея – це країна з давньою історією, що охоплює століття королівств, японську колонізацію, Корейську війну та стрімкий економічний розвиток. Вона активно інвестує в цифровізацію національної пам'яті. Проекти країни спрямовано на збереження традиційної культури, документування трагічних подій XX ст. та висвітлення шляху до демократії та процвітання.

Національні Архіви Кореї (National Archives of Korea – NAK)

- *Опис колекції:* NAK є головним сховищем урядових документів, що відображають історію Кореї від пізньої династії Чосон до сучасної Республіки Корея. Цифрові колекції архіву представляють мільйони документів: урядові записи, фотографії, карти, матеріали, пов'язані з колоніальним періодом, Корейською війною, економічним розвитком («Чудо на річці Хан») та демократизацією.
- *Посилання:* <https://www.archives.go.kr/> (має англійську версію та розділ «Digital Archives»).
- *Тематичні колекції:* «Korean War Records», «Japanese Colonial Period Documents», «Economic Development Records», «Democratization Movement Archives», «Presidential Records», «Historical Photographs of Korea».

Національна Бібліотека Кореї (National Library of Korea – NLK)

- *Опис колекції:* NLK є національною бібліотекою Південної Кореї. Її цифрові колекції зберігають рідкісні книги, стародавні рукописи, газети, журнали, карти та аудіовізуальні матеріали, що відображають тисячолітню історію корейської мови, літератури, науки та культури. Особливу цінність становлять матеріали, що стосуються періодів династій Корьо та Чосон, а також документи, що відображають суспільні зміни XX ст.
- *Посилання:* <https://www.nl.go.kr/eng/> (має розділ «Digital Library»).
- *Тематичні колекції:* «Classical Korean Literature», «Historical Maps of Korea», «Korean Newspapers and Periodicals», «Rare Books and Manuscripts», «Joseon Dynasty Records», «Modern Korean Literature».

Музей миру та прав людини (National Museum of Korean Contemporary History)

- *Опис колекції:* Національний музей сучасної історії Кореї зосереджений на сучасній історії країни, зокрема Корейській війні, післявоєнному відновленні та русі за демократію. Цифрові колекції

музею містять фотографії, документи, відео та усні свідчення, що висвітлюють ці періоди, а також боротьбу за права людини та мир.

- *Посилання:* <https://www.much.go.kr/eng/> (має розділ «Collections»).
- *Тематичні колекції:* «Korean War Experiences», «Democratization Movement Records», «Economic Growth and Development», «Human Rights in Korea», «South Korean Social Change», «Modern Korean Political History».

Музей пам'яті Корейської війни (War Memorial of Korea)

- *Опис колекції:* Музей присвячений історії військових конфліктів Кореї, з особливим акцентом на Корейській війні (1950–1953). Його цифрові колекції охоплюють фотографії, відео, карти, особисті речі солдатів, свідчення ветеранів та документи, що висвітлюють причини, хід та наслідки війни, а також міжнародну участь.
- *Посилання:* <https://www.warmemo.or.kr/eng/> (має розділ «Exhibition & Collection»).
- *Тематичні колекції:* «Korean War Photographs», «Military Equipment of the Korean War», «POW and MIA Records», «UN Forces in Korea», «Civilian Life During War», «Battlefield Maps».

Колекції традиційної корейської культури (наприклад, National Folk Museum of Korea)

- *Опис колекції:* Національний Фольклорний Музей Кореї та інші установи збирають та оцифровують матеріали, що відображають традиційний спосіб життя, звичаї, одяг, ремесла та сільськогосподарські практики корейського народу. Ці колекції містять фотографії, відео, артефакти та документи, що є важливими для збереження нематеріальної культурної спадщини.
- *Посилання:* <https://www.nfm.go.kr/english/> (має розділ «Collections»)
- *Тематичні колекції:* «Traditional Korean Clothing», «Folk Beliefs and Rituals», «Rural Life in Korea», «Traditional Crafts», «Korean Festivals», «Food Culture of Korea».

Центр дослідження рухів за демократію (наприклад, May 18 Memorial Foundation)

- *Опис колекції:* Південна Корея має великий досвід боротьби за демократію, особливо під час Кванджуського повстання (18 травня 1980 р.). Такі фонди, як May 18 Memorial Foundation, збирають та оцифровують свідчення, документи, фотографії та відео, пов'язані з демократичними рухами, порушеннями прав людини та боротьбою за свободу слова.
- *Посилання:* <https://eng.518.org/> (офіційний сайт фонду).
- *Тематичні колекції:* «Gwangju Uprising Documents», «Democratization Movement Archives», «Human Rights Activism», «Student Protests», «Victims of Repression», «Oral Histories of Democratic Activists».

3.14. Індія

Індія є однією з країн з найдавнішими й найрізноманітнішими цивілізаціями світу, що охоплює тисячоліття давніх імперій, колоніальне панування, боротьбу за незалежність та становлення найбільшої у світі демократії. Країна активно розвиває цифрові проєкти національної пам'яті. Її ініціативи спрямовано на збереження величезної архівної, мистецької та культурної спадщини, а також на документування руху за незалежність і поділу.

Національні Архіви Індії (National Archives of India – NAI)

- *Опис колекції:* NAI є центральним сховищем урядових документів Індії, що відображають період від колоніальної епохи до сучасності. Цифрові колекції архівів зберігають мільйони документів: урядові записи Британської Індії, матеріали про рух за незалежність, листування видатних діячів, зокрема такі, як Махатма Ганді та Джавахарлал Неру, а також документи про поділ 1947 р.
- *Посилання:* <https://nationalarchives.nic.in/> (має розділ «Online Archives» або «Digital Resources»).

- *Тематичні колекції:* «Records of British India», «Indian Independence Movement», «Mahatma Gandhi Papers», «Documents on Partition of India», «Constitutional Assembly Debates», «Historical Maps of India».

Національна Бібліотека Індії (National Library of India – NLI)

- *Опис колекції:* NLI у Колкаті є найбільшою бібліотекою Індії. Її цифрові колекції охоплюють рідкісні книги, рукописи, газети та періодичні видання на багатьох індійських та іноземних мовах, що відображають багату літературну, культурну та наукову спадщину країни. Особливу цінність становлять матеріали, що стосуються періоду боротьби за незалежність та різних регіональних культур.
- *Посилання:* <https://www.nationallibrary.gov.in/> (має розділ «Digital Collections»).
- *Тематичні колекції:* «Rare Indian Books», «Historical Indian Newspapers», «Manuscripts in Various Languages», «Indian Literature», «Maps of Colonial India», «Works on Indian Freedom Struggle».

Ініціатива «Проект пам'яті поділу» (Partition Museum, Amritsar / Partition Archive)

- *Опис колекції:* Поділ Індії у 1947 р. є однією з найтравматичніших подій в історії Південної Азії. Музеї та архіви, присвячені цій події, збирають та оцифровують усні свідчення, фотографії, особисті речі та документи, що відображають досвід мільйонів людей, які стали жертвами насильства та міграції. «The 1947 Partition Archive» є глобальною ініціативою.
- *Посилання (приклад):* <https://www.thepartitionmuseum.org/> (офіційний сайт Музею поділу в Амрітсарі) / <https://www.1947partitionarchive.org/> (незалежний архів усних історій).
- *Тематичні колекції:* «Oral Histories of Partition Survivors», «Personal Belongings of Refugees», «Photographs of Migration», «Violence and Displacement», «Reunion Stories», «Impact on Families».

Віртуальний Музей Індії (Virtual Museum of India – Indian Culture Portal)

- *Опис колекції:* Міністерство культури Індії та інші установи створюють віртуальні музеї та портали, які об'єднують цифрові колекції з різних музеїв та галерей по всій країні. Колекції музеїв – це тисячі зображень артефактів, творів мистецтва, археологічних знахідок, що охоплюють усю історію Індії – від долини Інду до сучасності.
- *Посилання:* <https://indianculture.gov.in/> (це агрегатор культурних ресурсів).
- *Тематичні колекції:* «Indus Valley Civilization Artefacts», «Buddhist Art and Architecture», «Mughal Art and Culture», «Traditional Indian Textiles», «Performing Arts of India», «Archaeological Discoveries».

Проект «Пам'ять про голод у Бенгалії» (Bengal Famine Memory Project)

- *Опис колекції:* Цей проєкт зосереджений на документуванні Бенгальського голоду 1943 р., який забрав мільйони життів. Цифрові колекції об'єднують архівні документи, фотографії, свідчення тих, хто вижив, наукові дослідження, що висвітлюють причини та наслідки голоду, а також його вплив на суспільство.
- *Посилання (приклад):* Такі проєкти часто пов'язані з університетами або дослідницькими центрами. Приклад: **Centre for Studies in Social Sciences, Calcutta.**
- *Посилання (приклад):* <http://www.cssscal.org/> (може містити посилання на дослідницькі проєкти). Інший приклад – ініціативи, що зберігаються в Британській бібліотеці або інших міжнародних архівах.
- *Тематичні колекції:* «Photographs of the Bengal Famine», «Testimonies of Famine Survivors», «Colonial Policy and Famine», «Relief Efforts», «Social Impact of Famine», «Historical Analysis of the Famine».

Архіви усних історій (наприклад, Archives of Indian Oral History, Jawaharlal Nehru University)

- *Опис колекції:* Багато університетів і дослідницьких центрів в Індії активно збирають та оцифровують усні історії. Ці колекції містять інтерв'ю з ветеранами руху за незалежність, свідками поділу, активістами соціальних рухів, а також звичайними громадянами, які пережили ключові події в історії Індії.
- *Посилання (приклад):* <https://www.jnu.ac.in/> (можна шукати «Oral History» на сайтах університетських бібліотек або відповідних центрів).
- *Тематичні колекції:* «Oral Histories of Freedom Fighters», «Memories of Partition», «Post-Independence India Narratives», «Social Movements in India», «Rural Life Stories», «Women's Experiences in India».

3.15. Індонезія

Індонезія – найбільша острівна держава світу з надзвичайною культурною та етнічною різноманітністю, що охоплює століття королівств, нідерландську колонізацію, боротьбу за незалежність та періоди політичної турбулентності. Країна активно розвиває цифрові проєкти для збереження своєї національної пам'яті. Її ініціативи спрямовані на документування колоніального минулого, боротьби за суверенітет та збереження багатогранного культурного спадку.

Національні Архіви Республіки Індонезія (Arsip Nasional Republik Indonesia – ANRI)

- *Опис колекції:* ANRI є центральним сховищем офіційних документів, що відображають історію Індонезії від голландського колоніального періоду до сучасності. Цифрові колекції архівів зберігають урядові записи, юридичні документи, фотографії та карти, що висвітлюють діяльність Голландської Ост-Індійської компанії (VOC), період

японської окупації, боротьбу за незалежність та становлення Республіки Індонезія.

- *Посилання:* <https://anri.go.id/> (має розділ «Layanan Digital» або «Arsip Digital»).
- *Тематичні колекції:* «Dutch Colonial Administration Records», «VOC Archives (selected)», «Japanese Occupation of Indonesia», «Indonesian Independence Revolution», «Presidential Archives», «Historical Photography of Indonesia».

Національна Бібліотека Індонезії (Perpustakaan Nasional Republik Indonesia – PNRI)

- *Опис колекції:* PNRI є національною бібліотекою Індонезії. Її цифрові колекції містять рідкісні книги, рукописи, газети та періодичні видання на індонезійських і голландських мовах, що відображають багату літературну, культурну та наукову спадщину країни. Особливу цінність становлять матеріали, що стосуються традиційних рукописів, стародавніх текстів та періоду боротьби за незалежність.
- *Посилання:* <https://www.perpusnas.go.id/> (має розділ «Koleksi Digital»)
- *Тематичні колекції:* «Ancient Indonesian Manuscripts», «Historical Newspapers of Indonesia», «Indonesian Literature», «Maps of the Archipelago», «Dutch Colonial Publications», «Oral Traditions Documentation».

Музеї, присвячені боротьбі за незалежність (наприклад, Музей Проголошення Незалежності)

- *Опис колекції:* В Індонезії існує багато музеїв, присвячених героїчній боротьбі за незалежність. Ці музеї активно оцифровують свої колекції, що об'єднують фотографії, документи, особисті речі, зброю та пропагандистські матеріали, пов'язані з діяльністю націоналістичних лідерів, збройною боротьбою та дипломатичними зусиллями, що призвели до проголошення незалежності.
- *Посилання (приклад):* Сайт Museum Perumusan Naskah Proklamasi.

- *Посилання (приклад):* <https://museumnaskahproklamasi.kemdikbud.go.id/> (офіційний сайт музею).
- *Тематичні колекції:* «Proclamation of Independence Documents», «Revolutionary Leaders' Papers», «Indonesian National Revolution Photographs», «Diplomacy of Independence», «Youth Movements During Revolution», «Weapons and Artefacts of the Revolution».

Колекції з історії геноциду 1965 року (наприклад, International People's Tribunal on 1965 Crimes Against Humanity in Indonesia)

- *Опис колекції:* Трагічні події 1965–1966 рр., пов'язані з антикомуністичними репресіями, залишаються болючою сторінкою історії Індонезії. Деякі міжнародні та місцеві ініціативи працюють над документуванням цих подій. Колекції зберігають усні свідчення тих, хто вижив, архівні матеріали, звіти про порушення прав людини та аналітичні матеріали, спрямовані на відновлення історичної правди.
- *Посилання (приклад):* Подібні ініціативи часто є незалежними та можуть мати нестабільні сайти. Приклад: International People's Tribunal on 1965 Crimes Against Humanity in Indonesia (часто інформація про них є на сайтах правозахисних організацій).
- *Посилання (приклад):* Можна шукати через великі міжнародні правозахисні організації або університетські дослідження, наприклад через Human Rights Watch або Amnesty International.
- *Тематичні колекції:* «1965 Mass Killings Testimonies», «Human Rights Violations in 1965», «Political Prisoners' Accounts», «Military Documents of 1965», «Survivors' Narratives», «Memory of the Anti-Communist Purge».

Музей текстилю (Museum Tekstil Jakarta)

- *Опис колекції:* Індонезія славиться своїми традиційними тканинами, зокрема такими, як батик та ікат. Музеї текстилю в Індонезії оцифровують свої колекції, що містять зразки тканин, інструменти для їх виготовлення, фотографії традиційних ремесел та

документацію про культурне значення текстилю. Це допомагає зберегти пам'ять про унікальні ремісничі традиції.

- *Посилання:* <http://www.museumbatik.com/> (сайт Музею Батіка)
- *Тематичні колекції:* «Batik Collections», «Ikat and Songket Textiles», «Traditional Indonesian Costumes», «Textile Art and Techniques», «Cultural Significance of Textiles», «History of Indonesian Craftsmanship».

Колекції з історії вулканів та природних катастроф (наприклад, National Disaster Management Authority, Indonesia)

- *Опис колекції:* Індонезія розташована в зоні високої вулканічної та сейсмічної активності. Існують колекції, що документують історію вивержень вулканів, землетрусів, цунамі та інших природних катастроф. Ці колекції містять фотографії, відео, свідчення тих, хто вижив, наукові дані та звіти, що є важливою частиною національної пам'яті про взаємодію людини з природою та її викликами.
- *Посилання (приклад):* <https://bnpb.go.id/> (офіційний сайт Національного агентства з ліквідації наслідків стихійних лих Індонезії, може мати архівні матеріали).
- *Тематичні колекції:* «Volcanic Eruptions in Indonesia», «Tsunami History», «Earthquake Documentation», «Disaster Relief Efforts», «Oral Histories of Disaster Survivors», «Geological History of Indonesia».

3.16. Пакистан

Пакистан має багату історію та культурну спадщину, що охоплює тисячоліття, із значними історичними подіями, пов'язаними з його заснуванням та подальшим розвитком. Країна активно впроваджує цифрові ініціативи для збереження національної пам'яті. Ці проєкти архівують історичні документи, культурні артефакти, усну історію, забезпечує їх доступність для дослідників і широкої громадськості.

Національний Архів Пакистану (National Archives of Pakistan)

- *Опис колекції:* Національний Архів Пакистану є основним сховищем офіційних документів, що відображають історію країни, особливо період до і після її створення у 1947 р. Цифрові колекції об'єднують урядові записи, конституційні документи, листування ключових діячів, зокрема таких, як Мухаммад Алі Джинна, а також матеріали, що висвітлюють рух за Пакистан, події поділу Британської Індії та ранні роки незалежності. Колекція містить також фотографії, карти та деякі аудіозаписи.
- *Посилання:* <http://www.nap.gov.pk/>
- *Тематичні колекції:* «Founding Father's Papers», «Constitutional Documents», «Records of Independence Movement», «Historical Photographs», «Early Governance Records», «Cultural Heritage Documents».

Pakistan Digital Library (PDL)

- *Опис колекції:* Проєкт забезпечує оцифрування та збереження значного обсягу пакистанської літератури, історичних книг, періодичних видань і рідкісних рукописів. Бібліотека намагається зробити ці матеріали доступними для дослідників і студентів по всьому світу. Колекція охоплює широкий спектр тем, у тому числі історію, релігію, культуру, мови та соціальні науки Пакистану. Це важливий ресурс для вивчення інтелектуальної спадщини країни.
- *Посилання:* <http://pakistandigitallibrary.org/>
- *Тематичні колекції:* «Urdu Literature», «Historical Books», «Rare Manuscripts», «Periodicals and Journals», «Religious Texts», «Social Sciences Collection».

Citizens Archive of Pakistan (CAP)

- *Опис колекції:* CAP – це некомерційна організація, яка займається збереженням усної історії та фотографій Пакистану, зібраних від звичайних громадян. Колекція зосереджена на особистих історіях, повсякденному житті, подіях, пов'язаних з поділом Індії, війнами та

соціальними змінами. Колекція є унікальним джерелом для розуміння історії країни з перспективи її народу. Особливу цінність мають свідчення тих, хто пережив поділ 1947 р.

- *Посилання:* <https://citizensarchive.org/>
- *Тематичні колекції:* «Oral Histories of Partition», «Family Photographs», «Everyday Life in Pakistan», «Cultural Traditions», «Migration Stories», «Personal Narratives of Historical Events».

Lok Virsa (National Institute of Folk and Traditional Heritage)

- *Опис колекції:* Lok Virsa є насамперед музеєм і культурним центром, але його діяльність також передбачає цифровізацію та архівування матеріалів, пов'язаних з народними традиціями, музикою, мистецтвом, ремеслами та усною поезією Пакистану. Колекції містять аудіо- та відеозаписи фольклорних виступів, зображення традиційних ремесел, документацію про живі традиції та культурні події. Це сприяє збереженню багатой нематеріальної культурної спадщини.
- *Посилання:* <http://www.lokvirsa.org.pk/>
- *Тематичні колекції:* «Folk Music and Dance», «Traditional Crafts», «Oral Poetry and Storytelling», «Cultural Festivals Documentation», «Indigenous Knowledge», «Ethnomusicology Collection».

1. Pakistan Heritage (Digital Library of National Heritage)

- *Опис колекції:* Проєкт спрямований на оцифрування та створення доступу до широкого спектра матеріалів, що стосуються культурної та історичної спадщини Пакистану. Колекції представляють археологічні знахідки, історичні місця, архітектурні пам'ятки, мистецькі твори. Метою проєкту є створення централізованої платформи для збереження та дослідження минулого країни, у тому числі доісламських цивілізацій, зокрема таких, як Хараппа.
- *Посилання:* Інформацію про аналогічні ініціативи часто можна знайти на сайтах університетів або Міністерства культури. Приклад: Higher

Education Commission (HEC) of Pakistan має ініціативи щодо цифрових бібліотек.

- *Посилання (приклад загального ресурсу):* <http://www.hec.gov.pk/> (як основний портал для освітніх ініціатив, на якому є посилання на цифрові бібліотеки).
- *Тематичні колекції:* «Archaeological Sites of Pakistan», «Historical Monuments», «Art and Architecture», «Ancient Civilizations (Indus Valley)», «Cultural Landscapes», «Heritage Preservation Documentation».

Центр дослідження Каїд-і-Азама (Quaid-i-Azam Research Centre)

- *Опис колекції:* Спеціалізований центр, присвячений життю та діяльності Мухаммада Алі Джинни – засновника Пакистану (Каїд-і-Азама). Цифрові колекції відображають його листування, промови, документи, пов'язані з рухом за Пакистан, а також біографічні матеріали та фотографії. Це критично важливий ресурс для розуміння ідеології та процесу створення держави.
- *Посилання:* Часто пов'язаний з університетами, наприклад, Quaid-i-Azam University, Islamabad.
- *Посилання (приклад):* <https://qau.edu.pk/> (як сайт університету, де можуть бути посилання на дослідницькі центри).
- *Тематичні колекції:* «Speeches of Quaid-i-Azam», «Correspondence of Jinnah», «Pakistan Movement Documents», «Photographs of Jinnah», «Biographical Material», «Early History of Pakistan».

3.17. Філіппіни

Філіппіни є архіпелажною державою з багатовіковою історією, що охоплює доколоніальні періоди, іспанське та американське колоніальне панування, а також боротьбу за незалежність. Країна активно працює над оцифруванням національної пам'яті. Цифрові колекції відображають різноманіття культур, мов та історичних подій – від революційних рухів до сучасних соціальних змін.

Національна Бібліотека Філіппін (National Library of the Philippines – NLP)

- *Опис колекції:* NLP є центральним сховищем друкованої та цифрової спадщини Філіппін. Цифрові колекції бібліотеки представляють рідкісні книги, рукописи, карти, періодичні видання, а також урядові публікації. Особливу цінність становлять матеріали, що стосуються іспанського колоніального періоду, Філіппінської революції, американської окупації та періоду незалежності. Бібліотека також працює над оцифруванням національної бібліографії та дипломних робіт.
- *Посилання:* <https://web.nlp.gov.ph/>
- *Тематичні колекції:* «Rare Books and Manuscripts», «Philippine Revolutionary Papers», «Historical Maps», «National Bibliography», «Government Publications», «Filipiniana Collection».

Національні Архіви Філіппін (National Archives of the Philippines – NAP)

- *Опис колекції:* NAP зберігають і надають доступ до мільйонів історичних документів, що охоплюють понад 400 років філіппінської історії. Їх цифрові ініціативи зосереджено на оцифруванні колоніальних записів, земельних документів, судових протоколів та інших офіційних матеріалів. Це життєво важливе джерело для вивчення соціально-економічної, політичної та правової історії країни. Окрему увагу приділено документам періоду іспанського та американського правління.
- *Посилання:* <https://nationalarchives.gov.ph/>
- *Тематичні колекції:* «Spanish Colonial Records», «American Colonial Records», «Land Titles and Deeds», «Judicial Documents», «Philippine Republic Records», «Personal Papers of National Heroes».

Цифрова Бібліотека Університету Філіппін (University of the Philippines Digital Library)

- *Опис колекції:* Як один із провідних університетів країни Університет Філіппін має значні цифрові колекції, що містять дисертації, наукові публікації, рідкісні книги та періодичні видання, а також матеріали, що стосуються історії університету та його ролі в національному розвитку. Колекція охоплює широкий спектр не тільки академічних дисциплін, а й унікальні матеріали з історії, культури та суспільства Філіппін.
- *Посилання:* <https://mainlib.upd.edu.ph/digital-library/> (це посилання на цифрову бібліотеку в UP Diliman, яка є частиною UP System).
- *Тематичні колекції:* «Theses and Dissertations», «Filipiniana Serials», «Rare Books Collection», «University Archives», «Research Publications», «Philippine Studies Collection».

Музей Санто-Томаса (University of Santo Tomas Museum)

- *Опис колекції:* Музей при одному з найстаріших університетів Азії (заснований у 1611 р.) володіє величезною колекцією артефактів, що відображають як історію університету, так і ширший культурний та історичний контекст Філіппін. Цифрові колекції музею об'єднують оцифровані зображення мистецьких творів, археологічних знахідок, етнографічних об'єктів та історичних документів, що висвітлюють іспанський колоніальний період, релігійну спадщину та науковий розвиток.
- *Посилання:* <https://museum.ust.edu.ph/>
- *Тематичні колекції:* «Colonial Religious Art», «Archaeological Artifacts», «Ethnographic Collections», «Natural History Specimens», «University History Archives», «Rare Scientific Instruments».

Культурний Центр Філіппін (Cultural Center of the Philippines – CCP)

- *Опис колекції:* CCP є головною установою з розвитку та збереження мистецтва та культури на Філіппінах. Діяльність центру переважно

зосереджена на живих виступах, хоча створюються й цифрові архіви вистав, документації про філіппінських художників, композиторів, танцюристів і письменників. Цифрові колекції центру демонструють фотографії, відео- та аудіозаписи виступів, програмні буклети та біографічні матеріали, що відображають багатство філіппінського мистецтва.

- *Посилання:* <https://culturalcenter.gov.ph/>
- *Тематичні колекції:* «Philippine Performing Arts», «National Artists of the Philippines», «Visual Arts Collection», «Film and Broadcast Arts», «Traditional Arts Documentation», «Literary Arts Archives».

Національна Комісія з історичних досліджень Філіппін (National Historical Commission of the Philippines – NHCP)

- *Опис колекції:* NHCP є державною установою, що відповідає за дослідження, збереження та популяризацію філіппінської історії та культурної спадщини. Сайт установи надає доступ до численних історичних документів, досліджень, біографій національних героїв, а також інформації про історичні місця та пам'ятники, а також активно публікує оцифровані матеріали, що висвітлюють різні періоди історії країни.
- *Посилання:* <https://nhcp.gov.ph/>
- *Тематичні колекції:* «Philippine Revolutions», «National Heroes' Papers», «Historical Markers and Sites», «Official Gazette Archives», «Historical Researches», «Philippine Independence Documents».

3.18. Японія

Японія має тисячолітню історію, унікальну культуру та відрізняється швидким технологічним розвитком, активно інвестує в цифровізацію національної пам'яті. Ці проекти охоплюють величезне розмаїття матеріалів – від стародавніх рукописів і мистецьких творів до документів, що відображають драматичні події XX ст., зокрема такі, як Друга світова війна та її наслідки.

Метою колекцій є збереження крихкої спадщини та забезпечення доступу до неї для майбутніх поколінь.

Національна Парламентська Бібліотека Японії (National Diet Library – NDL)

- *Опис колекції:* NDL є найбільшою бібліотекою Японії та має величезну цифрову колекцію, що охоплює широке коло матеріалів – від стародавніх документів до сучасних публікацій. Особливо цінними є колекції рідкісних книг, історичних карт, урядових документів, газет і журналів. NDL також активно оцифровує матеріали, пов'язані з історією Японії XX ст., у тому числі період Другої світової війни, окупації та післявоєнної відбудови. Система «National Diet Library Digital Collections» надає доступ до мільйонів оцифрованих об'єктів.
- *Посилання:* <https://www.ndl.go.jp/en/> (та безпосередньо до цифрових колекцій: <https://dl.ndl.go.jp/>)
- *Тематичні колекції:* «Rare Books and Old Materials», «Historical Records of Modern Japan», «Maps and Geographical Materials», «Newspapers and Periodicals», «Government Publications», «Photographic Archives of the Taisho and Showa Periods».

Національні Архіви Японії (National Archives of Japan – NAJ)

- *Опис колекції:* NAJ є центральним сховищем офіційних документів, що відображають політичну, соціальну та економічну історію Японії. Цифрові колекції містять імператорські укази, урядові розпорядження, міжнародні договори, а також записи, що стосуються епохи Мейдзі, Другої світової війни та післявоєнного періоду. Архів має значні колекції історичних карт, планів і фотографій, які є важливими для розуміння розвитку країни.
- *Посилання:* <https://www.archives.go.jp/english/>

- *Тематичні колекції:* «Meiji Restoration Documents», «Imperial Rescripts», «Post-War Reconstruction Records», «International Treaties», «Historical Maps and Plans», «Photographs of Modern Japan».

Меморіальний музей миру в Хіросімі (Hiroshima Peace Memorial Museum)

- *Опис колекції:* Музей присвячений подіям, пов'язаним з бомбардуванням Хіросіми, та його жертвам. Цифрова колекція музею охоплює тисячі свідчень тих, хто пережив бомбардування (хібакуся), фотографії до і після вибуху, особисті речі жертв, архівні документи та наукові матеріали про наслідки ядерної зброї. Колекція слугує потужним нагадуванням про руйнівні наслідки війни та ядерної зброї.
- *Посилання:* <https://hpmuseum.jp/>
- *Тематичні колекції:* «Testimonies of Hibakusha», «Photographs of the Atomic Bombing», «Personal Belongings of Victims», «Documents on Nuclear Weapons», «Hiroshima Before and After», «Educational Materials on Peace».

Меморіальний музей миру в Нагасакі (Nagasaki Atomic Bomb Museum)

- *Опис колекції:* Музей в Нагасакі має значну цифрову колекцію, присвячену подіям, пов'язаним з атомним бомбардуванням. Колекція містить свідчення очевидців, зображення руйнувань, артефакти, пов'язані з жертвами, а також матеріали, що висвітлюють історію Нагасакі як міста з унікальною історією міжнародних контактів.
- *Посилання:* <https://nagasakipecemuseum.jp/> (офіційний сайт музею).
- *Тематичні колекції:* «Nagasaki Bombing Survivors' Stories», «Images of Devastation», «Artifacts from the Bombing», «History of Nagasaki City», «Peace Education Resources», «Anti-Nuclear Movement Documents».

Японський центр азіатських історичних ресурсів (Japan Center for Asian Historical Records – JACAR)

- *Опис колекції:* JACAR є урядовою установою, що надає доступ до офіційних документів, пов'язаних з історією Японії та її відносинами з

іншими країнами Азії, особливо під час Другої світової війни. Колекція складається з архівних матеріалів Міністерства закордонних справ, Міністерства армії, Міністерства флоту, що стосуються колоніального правління, воєнних конфліктів та міжнародних відносин у Східній Азії.

- *Посилання:* <https://www.jacar.go.jp/english/>
- *Тематичні колекції:* «Diplomatic Records», «Military Records of WWII», «Colonial Administration Documents», «Japan-China War Records», «Japan-Korea Relations», «International Relations in Asia».

Національний Музей Японії (Tokyo National Museum та інші)

- *Опис колекції:* Національні музеї Японії, зокрема такі, як Токійський національний музей, Національний музей Кіото, Національний музей Нари, мають значні цифрові колекції мистецьких творів, археологічних знахідок, історичних артефактів. Ці колекції відображають багатовікову культурну спадщину Японії – від доісторичних періодів до сучасності, у тому числі буддистське мистецтво, самурайську культуру, традиційний одяг, кераміку та живопис.
- *Посилання:* <https://www.tnm.jp/> (Tokyo National Museum, має розділ «Collection»).
- *Тематичні колекції:* «Buddhist Art», «Samurai Armor and Weapons», «Ukiyo-e Prints», «Ceramics and Lacquerware», «Archaeological Treasures», «Traditional Costumes».

Національний інститут японської літератури (National Institute of Japanese Literature – NIJL)

- *Опис колекції:* NIJL займається збиранням, збереженням та дослідженням японської літератури. Цифрові колекції інституту демонструють рідкісні рукописи, ранні друковані видання, архівні матеріали, що стосуються видатних письменників і літературних

рухів. Колекції є важливим джерелом у вивченні еволюції японської мови, поезії, прози та театру.

- *Посилання:* <https://www.nijl.ac.jp/en/>
- *Тематичні колекції:* «Classical Japanese Literature», «Modern Japanese Literature», «Literary Manuscripts», «Author Archives», «Literary Periodicals», «History of Japanese Language».

3.19. Австралія

Австралія є країною з багатонародною історією, що охоплює тисячолітні традиції корінних народів, період європейської колонізації та становлення незалежної федерації, активно розвиває цифрові проєкти щодо збереження національної пам'яті. Ініціативи спрямовано на документування досвіду корінних австралійців, історій імміграції, участі у світових війнах та розвитку унікальної австралійської ідентичності.

Національна Бібліотека Австралії (National Library of Australia – NLA)

- *Опис колекції:* NLA є найбільшим сховищем австралійських публікацій та архівних матеріалів. Цифрова колекція бібліотеки доступна через портал Trove, є одним з найбагатших ресурсів для досліджень австралійської історії. Вона охоплює оцифровані книги, газети, журнали, карти, фотографії, рукописи, звукозаписи та вебархіви. Особливу цінність становлять матеріали, що висвітлюють історію корінних народів, ранньої колонізації, золоту лихоманку, Першу й Другу світові війни та розвиток австралійської культури.
- *Посилання:* <https://www.nla.gov.au/> та <https://trove.nla.gov.au/>
- *Тематичні колекції:* «Indigenous Australians' Stories», «Early Settlers Records», «Australian Newspapers (Trove)», «Federation and Nation Building», «World War I Diaries and Letters», «Australian Art and Literature».

Австралійський Воєнний Меморіал (Australian War Memorial – AWM)

- *Опис колекції:* AWM є одним з найважливіших інститутів національної пам'яті Австралії, присвячених вшануванню жертв та учасників воєн. Цифрова колекція меморіалу містить велику кількість фотографій, документів, аудіо- та відеозаписів, особистих речей солдатів, пов'язаних з усіма військовими конфліктами, в яких брала участь Австралія – від Бурських війн до сучасних миротворчих місій. Особливо детально представлено матеріали Першої та Другої світових війн, зокрема історії АНЗАК (ANZAC).
- *Посилання:* <https://www.awm.gov.au/>
- *Тематичні колекції:* «ANZAC History», «World War I Collections», «World War II Collections», «Vietnam War Records», «Oral Histories of Veterans», «Photographic Archives of Conflicts».

Національні Архіви Австралії (National Archives of Australia – NAA)

- *Опис колекції:* NAA охоплюють мільйони документів, що відображають історію уряду Австралійської Співдружності. Цифрові колекції архівів зберігають урядові записи, імміграційні документи, судові справи, матеріали про корінних австралійців, оборону та зовнішні відносини. Оцифрування є пріоритетом, щоб забезпечити доступ до ключових матеріалів, зокрема таких, як записи про «Вкрадені покоління» (Stolen Generations) та процес створення австралійської федерації.
- *Посилання:* <https://www.naa.gov.au/>
- *Тематичні колекції:* «Immigration and Naturalisation Records», «Stolen Generations Records», «Defence and Security Documents», «Federation Records», «Cabinet and Policy Files», «Biographical Records of Public Servants».

Австралійський Центр Кіно та Звуку (National Film and Sound Archive of Australia – NFSA)

- *Опис колекція:* NFSA є головним інститутом збирання, збереження та доступу до аудіовізуальної спадщини Австралії. Цифрова колекція центру зберігає тисячі фільмів, телевізійних програм, радіопередач, музичних записів та усних історій, що дає можливість досліджувати австралійську культуру, суспільство та історичні події через призму аудіовізуальних джерел. Колекція охоплює матеріали від ранніх кінострічок до сучасних цифрових медіа.
- *Посилання:* <https://www.nfsa.gov.au/>
- *Тематичні колекції:* «Early Australian Cinema», «Indigenous Australian Screen and Sound», «Australian Popular Music», «Radio and Television Archives», «Oral Histories of Artists and Performers», «Documentary Films on Australian Life».

Музей Сіднея (Museum of Sydney / Sydney Living Museums)

- *Опис колекції:* Музеї, що входять до Sydney Living Museums, керують історичними будинками та колекціями, що відображають історію Сіднея та Нового Південного Уельсу. Цифрові колекції музеїв містять фотографії, документи, особисті речі, що висвітлюють повсякденне життя колоніального Сіднея, історію переселенців, розвиток архітектури та соціальних структур. Це дає можливість зануритися в локальну історію, яка є важливою частиною національної пам'яті.
- *Посилання:* <https://sydneylivingmuseums.com.au/> (сайт охоплює декілька музеїв).
- *Тематичні колекції:* «Colonial Sydney Life», «Convict Heritage», «Early Australian Architecture», «Family Histories of Sydney», «Urban Development», «Historical Artefacts from Sydney Homes».

Центр дослідження геноциду та Голокосту (Australian Centre for Jewish Civilisation / Holocaust & Genocide Studies)

- *Опис колекції:* Вшанування пам'яті про Голокост та інші геноциди є важливою частиною національної пам'яті Австралії як багатокультурної нації. Центри, подібні до тих, що діють при австралійських університетах (наприклад, Університет Монаша), створюють цифрові колекції свідчень, документів і досліджень, пов'язаних з Голокостом, а також геноцидами в інших частинах світу, що сприяє осмисленню уроків історії.
- *Посилання (приклад):* <https://arts.monash.edu/jewish-civilisation/> (Monash University, де є програми з вивчення Голокосту та геноциду).
- *Тематичні колекції:* «Holocaust Survivor Testimonies (Australia)», «Genocide Studies Resources», «Refugee Stories in Australia», «Memory of Atrocities», «Educational Materials on Human Rights», «Post-War Jewish Life in Australia».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сенченко Н. Актуальні питання формування цифрових колекцій електронних бібліотек / Наталія Сенченко // Вісник Книжкової палати. – 2023. – № 1 (318). – С. 15–25. – DOI: 10.36273/2076-9555.2023.1(318).15-25. URL: <http://visnyk.ukrbook.net/article/download/274647/269770> (дата звернення: 23.04.2023).
2. Губський С. М. Цифрові колекції на базі Greenstone як структурний елемент бібліотек для навчального процесу: приклад використання // Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука : зб. наук. пр. / ред. кол. Л. Г. Бакуменко [та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2016. – С. 39–44. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/27482> (дата звернення: 01.06.2025).
3. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України : генезис, концепції, модернізація : монографія / наук. ред. Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Академперіодика, 2014. – 264 с.
4. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи : наук. доповідь загальним зборам НАПН України, 18–19 листопада 2022 р. / В. Г. Кремень та ін. // Вісник Національної академії педагогічних наук України. – 2022. – Т. 4, № 2. – С. 1–49. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/320> (дата звернення: 21.04.2025).
5. Вараксіна Н. В. Електронні ресурси бібліотечного комплексу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського // Інформаційна діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського: перспективи розвитку : монографія / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; наук. ред. О. В. Воскобойнікова-Гузєва. – Київ, 2015. – С. 86–99. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/DNPBU-monografia_2015.pdf (дата звернення: 01.06.2025).
6. Вараксіна Н. Концепція науково-педагогічної електронної бібліотеки ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського / наук. ред. П. І. Рогова ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. – 24 с. – URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=9569> (дата звернення: 01.06.2025).
7. Електронні ресурси ДНПБ // Наукова і науково-організаційна діяльність ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського за 2020–2024 рр. : інформ.-

- аналіт. довідник / наук. ред. Л. Д. Березівська ; упоряд.: Л. Д. Березівська, Г. М. Романова, Л. О. Пономаренко, С. В. Тарнавська. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2024. – С. 198–214. – URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=40741> (дата звернення: 01.06.2025).
8. Бойко О., Демида Є. ІТ-ресурс «Видатні педагоги України та світу» // Освіта і суспільство. – 2024. – № 5 (74). – С. 16. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742516/> (дата звернення: 01.06.2024).
 9. Березівська Л. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Педагоги України та світу» // ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського : вебсайт. – URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 01.06.2024).
 10. Березівська Л. Д., Дерев'янко Т. М. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» й онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників» // Вісник Національної академії педагогічних наук України. – 2020. – Т. 2, № 1. – С. 1–3. – DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-4>.
 11. Хопта С. М., Демида Є. Ф. Персоналії зарубіжних реформаторів кінця XIX – початку XX ст. електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» як джерело досвіду освітніх перетворень // Інноваційна педагогіка. – 2021. – Вип. 34, т. 1. – С. 23–30. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2021/34/part_1/6.pdf (дата звернення: 01.06.2024).
 12. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі // Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару, 20 трав. 2022 р. – Вінниця : Твори, 2022. – С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730864/> (дата звернення: 01.06.2024).
 13. Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу : електронний ресурс // ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського : вебсайт. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-bibliotekoznavtsi/> (дата звернення: 01.06.2025).
 14. Березівська Л. Д. Результати діяльності ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського НАПН України в умовах воєнного стану за 2022 р. та завдання на 2023 р. – URL: https://lib.iitta.gov.ua/723221/1/abstracts_collection_2020-5-22.pdf (дата звернення: 23.04.2025).

- 15.Березівська Л. Д. ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського як агрегатор і поширювач сухомлиністики в інформаційному просторі України // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Вип. 171. – 2018. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/712109/1/Інтегратор%20і%20поширювач%20сухомлиністики.pdf> (дата звернення: 24.04.2025).
- 16.Grimme G. Digital Resources for Researching Materials from Colonial Contexts in Libraries, Archives and Museums & University Collections. URL: <https://doi.org/10.18452/29992> (дата звернення: 14.03.2024).
- 17.Лобузин І. В. Цифрові колекції наукової бібліотеки: організація інформаційних ресурсів та мережевої комунікації : дис. ... канд. наук із соціальних комунікацій. – Київ : НБУВ, 2017. – 258 с. URL: http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/disser/dis_0.pdf (дата звернення: 25.04.2025).
- 18.Sanson J. The Experience of the Bibliothèque nationale de France // Bibliothek Forschung und Praxis. – 2024. – Vol. 48, No. 3. – P. 703–709. – <https://doi.org/10.1515/bfp-2024-0049>.
- 19.Guraliuk A. H. Collections of Digital Resources // Digital transformations in culture : scientific monograph. – Riga : Baltija Publishing, 2023. – 384 p. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/336> (дата звернення: 01.07.2024).
- 20.Трачук Л. Електронні бібліотеки та колекції документів на сайтах обласних універсальних наукових бібліотек України // Вісник Книжкової палати. – 2015. – № 7. – С. 33–36. – URL: http://libkor.com.ua/php/lib_theme_files/EB.pdf (дата звернення: 23.04.2025).
- 21.Conrad, D., Veletsianos, G. Digital Transformation in Canada [Електронний ресурс]. URL: <https://edtechbooks.s3.us-west-2.amazonaws.com/pdfs/303/7630.pdf> (дата звернення: 01.07.2025).
- 22.List of Digital Libraries in India. Mintbook. – 25 May 2025 [Електронний ресурс]. URL: <https://mintbook.com/blog/list-of-digital-libraries-in-india/> (дата звернення: 01.07.2025).
- 23.Цифрова бібліотека Індії (Digital Library of India) [Електронний ресурс]. URL: <https://ndl.iitkgp.ac.in/> (дата звернення: 12.05.2025).
- 24.Toptools4learning [Електронний ресурс]. URL: <https://toptools4learning.com/> (дата звернення: 15.05.2025).

Інформаційне видання
КОЛЕКЦІЇ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

Оглядове видання

Електронне видання

Упорядники

Терентьєва Наталія Олександрівна
Коваленко Валентина Володимирівна
Романов Леонід Анатолійович
Ростока Марина Львівна

Науковий редактор

Гуралюк Андрій Георгійович

Літературний редактор

Василенко Наталія Миколаївна

Видавець ФОП Ямчинський О.В.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК№ 6554 від 26.12.2018 р.

03022, м. Київ, вул. Васильківська, 32

Тел.: +38(077) 38-28-385

e-mail: comprint@ukr.net